

Γνωρίστε τη Γεωργία: ένας νέος τουριστικός προορισμός

Το κείμενο προετοιμάστηκε για δημοσίευση από τους Γκιόργκι Τζανελίτζε, Σάλβα
Κιρτάτζε και Λεβάν Τζίκια

გაიცანით საქართველო: ახალი ტურისტული მიმართულება

გამოსაცემად მოამზადეს გიორგი ჯანელიძემ, შალვა კირთაძემ და ლევან ჯიქიამ

Δίγλωσσο (γεωργιανό-ελληνικό) ενημερωτικό εγχειρίδιο με έντυπους και ηλεκτρονικούς χάρτες σχετικά με τις τουριστικές δυνατότητες της Γεωργίας.

Στόχος του έργου είναι η προβολή του τουριστικού δυναμικού της Γεωργίας στην Ελληνική Δημοκρατία, καθώς και η ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας και η ευαισθητοποίηση της γεωργιανής διασποράς που ζει στην Ελλάδα.

ორენოვანი (ქართულ-ბერძნული) საინფორმაციო ბროშურა ბეჭდური და ელექτροნული რუკებით საქართველოს ტურისტული პოტენციალის შესახებ.

პროექტის მიზანია საქართველოს ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია საბერძნეთის რესპუბლიკაში, ასევე საბერძნეთში მცხოვრები ქართული დიასპორის წარმომადგენლებში ეროვნული იდენტობის განმტკიცება და საქართველოს შესახებ ცნობიერების ამაღლება.

Το έργο υλοποιήθηκε με την υποστήριξη του Υπουργείου Εξωτερικών της Γεωργίας.

პროექტი განხორციელდა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს მხარდაჭერით.

© Γκιόργკი Τζანელიτζე, Σάλβα Κιρτάτζე, Λεβάν Τζίκია, 2023

© გიორგი ჯანელიძე, შალვა კირთაძე, ლევან ჯიქია, 2023

Εκδοτικός οίκος Κρατικού Πανεπιστημίου Ακάκι Τσερετέλι

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა

ISBN 978-9941-455-84-1

Η συλλογή είναι αφιερωμένη στη μακροχρόνια φιλία μεταξύ των Ελλήνων και των Γεωργιανών, η οποία βασίζεται στην πολιτιστική ενότητα των δύο λαών. Οι συγγραφείς είναι βαθιά πεπεισμένοι ότι η μνήμη του κοινού μας παρελθόντος και η καλύτερη μελέτη του παρόντος είναι μια γέφυρα προς το μέλλον, ένας τρόπος για τους Έλληνες και τους Γεωργιανούς να εμβιαθούν τις σχέσεις τους και να ενισχύσουν τη φιλία τους.

Οι συγγραφείς ευχαριστούν θερμά το Υπουργείο Εξωτερικών της Γεωργίας για την υποστήριξη του έργου. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην Πρεσβεία της Γεωργίας στην Ελληνική Δημοκρατία, στη διεύθυνσή της και σε υπαλλήλους της, η υποστήριξη των οποίων μας δίνει τη δύναμη να συνεισφέρουμε με την ταπεινή μας συμβολή στη διαδικασία προσέγγισης μεταξύ των δύο λαών, της Ελλάδας και της Γεωργίας.

კრებული ეძღვნება ბერძენი და ქართველი ხალხების მრავალსაუკუნოვან მეგობრობას, რომელიც ორი ხალხის ცივილიზაციურ ერთობას ეფუძნება. ავტორებს ღრმად სწამთ, რომ ჩვენი ერთობლივი წარსულის გახსენება და დღევანდელი უკეთ შესწავლა წარმოადგენს ხიდს მომავლისკენ, ბერძენი და ქართველი ხალხებისთვის ურთიერთობების გაღრმავებისა და მეგობრობის განმტკიცების გზაზე.

ავტორები გულწრფელ მადლობას უხდებიან საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს პროექტის მხარდაჭერისთვის. განსაკუთრებული მადლობა გვინდა გადავუხადოთ საბერძნეთის რესპუბლიკაში საქართველოს საელჩოს, მის ხელმძღვანელობასა და თანამშრომლებს, რომელთა თანადგომაც ძალას გვაძლევს ჩვენი მოკრძალებული წვლილი შევიტანოთ ბერძენი და ქართველი ხალხის დაახლოების პროცესში.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	6
Σύντομη Ιστορία της Γεωργίας.....	19
Τα βασίλεια της Κολχίδος και της Ιβηρίας.....	19
Μεσαίωνας.....	20
Σύγχρονη ιστορία.....	21
Γεωργιανός πολιτισμός.....	22
Γεωργιανή γλώσσα.....	22
Εκκλησίες και μοναστήρια.....	23
Γεωργιανή κουζίνα και κρασί.....	29
Κάστρα.....	29
Πόλεις.....	33
Μουσεία.....	38
Εθνικά πάρκα.....	40
Χιονοδρομικά κέντρα.....	42
Λαϊκές και θρησκευτικές εορτές.....	49
Κέντρα ενημέρωσης τουριστών.....	51
შესავალი.....	95
საქართველოს ისტორია.....	98
კოლხეთის და იბერიის სამეფოები.....	98
შუა საუკუნეები.....	99
თანამედროვე ისტორია.....	100
ქართული კულტურა.....	101
ქართული ენა.....	101
ეკლესია-მონასტრები.....	101
ქართული სამზარეულო და ღვინო.....	104
ციხე-სიმაგრეები.....	104
ქალაქები.....	107
მუზეუმები.....	109
ეროვნული პარკები.....	112
სათხილამურო კურორტები.....	114
კანიონები. მღვიმეები.....	116

სახალხო და რელიგიური დღესასწაულები	117
ტურისტული საინფორმაციო ცენტრები	119

Εισαγωγή

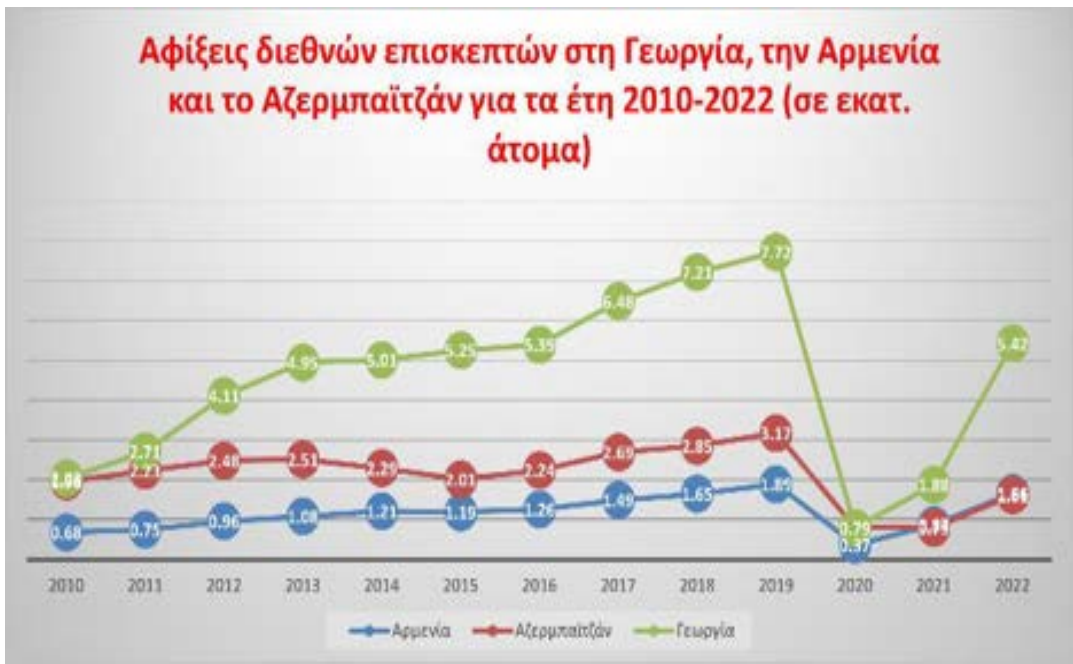
Ο τουρισμός είναι ένας σημαντικός τομέας της σημερινής παγκόσμιας οικονομίας. Πριν από την πανδημία Covid-19, ο τουρισμός απασχολούσε 334 εκατομμύρια άτομα παγκοσμίως, καλύπτοντας το 10,3% όλων των θέσεων εργασίας, και αντιπροσωπεύοντας το 10,4% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Το 2022, η συμμετοχή του τουρισμού στο παγκόσμιο ΑΕΠ ήταν 7,6%.

Η Ελλάδα είναι εδώ και πολύ καιρό ένας από τους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς και ο τουρισμός αναφέρεται συχνά ως η «βαριά βιομηχανία» της χώρας. Πριν από την πανδημία του Covid-19, το 2019, 34 εκατομμύριο ξένοι τουρίστες επισκέφθηκαν την Ελλάδα και σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά η χώρα κατατάσσεται στη δέκατη έβδομη θέση παγκοσμίως.

Η Γεωργία, με έκταση της σχεδόν 70 000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, περίπου η μισή Ελλάδα δηλαδή, συνορεύει με την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Ρωσία, και την Τουρκία. Αν και γεωγραφικά την συναντάμε στην Ασία, θεωρείται ευρωπαϊκή χώρα. Τα τελευταία χρόνια, η Γεωργία έχει γίνει σταδιακά ένας νέος προορισμός για τον διεθνή τουρισμό. Η διαδικασία αυτή διευκολύνεται από την ταχεία ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών της χώρας. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία για το 2019, τη Γεωργία επισκέφθηκαν 7,7 εκατομμύρια ξένοι επισκέπτες και η χώρα κατατάσσεται στην 53η θέση παγκοσμίως με βάση αυτόν τον δείκτη.

Η πρόοδος του τουριστικού τομέα της Γεωργίας θα είναι σαφώς ορατή εάν την αξιολογήσουμε σε περιφερειακό επίπεδο. Η Γεωργία προηγείται κατά πολύ έναντι των άλλων δύο χωρών του Νοτίου Καυκάσου - του Αζερμπαϊτζάν και της Αρμενίας - όσον αφορά τον αριθμό των ξένων επισκεπτών.

Λόγω της προνομιακής γεωγραφικής της θέσης, η Γεωργία έχει προσελκύσει την προσοχή ξένων ταξιδιωτών και εμπόρων από την αρχαιότητα. Ο «Μεγάλος Δρόμος του Μεταξιού», που διέρχονταν από τη Γεωργία, επέτρεψε στη χώρα να ενταχθεί στις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές εκείνης της περιόδου. Οι γεωργιανοί βασιλείς και ηγεμόνες ενδιαφέρθηκαν ιδιαίτερα να καταστήσουν τη Γεωργία μια ασφαλή χώρα, και για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε κατά τον Μεσαίωνα ένα ειδικό σώμα που αναζητούσε κλέφτες. Αποστολή του ήταν να τιμωρήσει όλους εκείνους που λήστευαν εμπόρους στη Γεωργία.

Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και την αποκατάσταση της κρατικής ανεξαρτησίας της Γεωργίας, το ενδιαφέρον των ξένων επισκεπτών για τη Γεωργία αυξήθηκε θεαματικά. Σήμερα η Γεωργία κατέχει μια από τις κορυφαίες θέσεις όσον αφορά τον αριθμό των ταξιδιωτών.

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας του διεθνούς τουρισμού στη Γεωργία υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από την κυβερνητική πολιτική, η οποία έχει θέσει ως στόχο την προώθηση αυτού του τομέα που επηρεάστηκε από την πανδημία. Υπό το Υπουργείο Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Γεωργίας, υπάρχει ο Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού της Γεωργίας (<https://gnta.ge>). Σκοπός αυτού του θεσμού είναι η διαμόρφωση και εφαρμογή της κρατικής πολιτικής για την ανάπτυξη του τουρισμού στη Γεωργία, η προώθηση του βιώσιμου τουρισμού, η προσέλκυση ξένων τουριστών στη Γεωργία και η ανάπτυξη του εγχώριου τουρισμού, η προώθηση της ανάπτυξης τουριστικών προορισμών, υποδομών και ανθρώπινου δυναμικού στον τουριστικό τομέα στη Γεωργία.

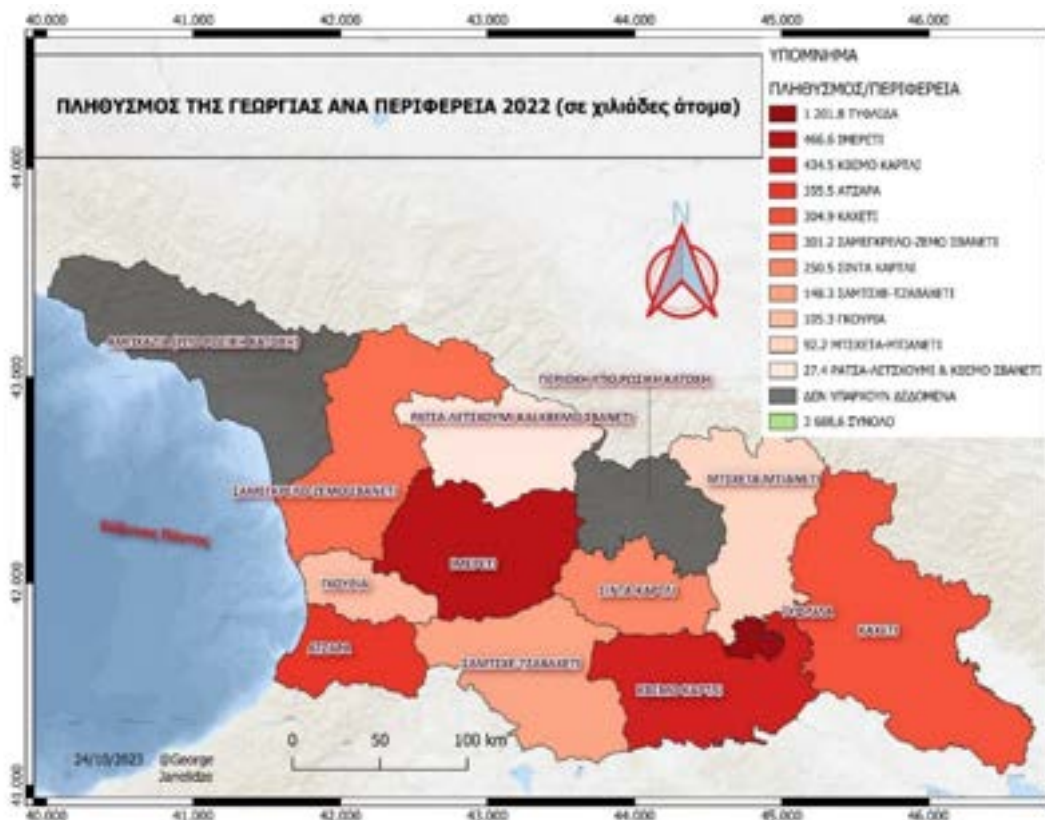
Έχει εγκριθεί η «Τουριστική Στρατηγική της Γεωργίας έως το 2025», κύριος στόχος της οποίας είναι η διευκόλυνση των αεροπορικών ταξιδιών, η βελτίωση του εσωτερικού δικτύου μεταφορών για την εξασφάλιση της ελεύθερης ροής των επισκεπτών σε όλη τη χώρα, η αξιοποίηση του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου της χώρας για τη δημιουργία ευκαιριών για μοναδικές και εξαιρετικές εμπειρίες των επισκεπτών. Επίσης, η βελτίωση των υπηρεσιών προς τους επισκέπτες (όσον αφορά τις μεταφορές, τις συνθήκες διαβίωσης και τις γλωσσικές δεξιότητες των εργαζομένων στον τομέα), έτσι ώστε η εικόνα της χώρας, που διαμορφώνεται ως αποτέλεσμα των στοχευμένων δραστηριοτήτων μάρκετινγκ, να επαληθεύεται και οι εισερχόμενοι επισκέπτες να μεταφέρουν θετικά μηνύματα για τη Γεωργία και να επισκέπτονται τη χώρα ξανά και ξανά.

Προτεραιότητα της "Τουριστικής στρατηγικής της Γεωργίας έως το 2025" είναι η προσέλκυση τουριστών στη Γεωργία από την ΕΕ, τη Βόρεια Αμερική, τη Μέση Ανατολή και την Ασία.

Εκτός από τη στοχευμένη πολιτική του κράτους, πολλοί παράγοντες συμβάλλουν στην άνοδο του τουρισμού στη Γεωργία.

Όλες οι Περιφέρειες της Γεωργίας (**Μτسخέτα-Μπιανέτι, Κβέμο Κάρτλι, Σίντα Κάρτλι, Καχέτι, Σάμτσε-Τζαβαχέτι, Ιμερέτι, Ράτσα-Λετσχούμι και Κβέμο Σβανέτι, Σαμέγκρελο-Ζέμο Σβανέτι, Γκούρια, Ατζάρα, Αμπχαζία**) διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το φυσικό και κλιματικό περιβάλλον. Ένας ταξιδιώτης που κάνει διακοπές στην παραλία μπορεί

ταυτόχρονα να απολαύσει την ομορφιά των χιονισμένων βουνών του Καυκάσου, να ασχοληθεί με τον εξτρίμ τουρισμό κ.λπ.. Επί του παρόντος, στη Γεωργία έχουν αναπτυχθεί σχεδόν όλα τα είδη τουρισμού.

Το κλίμα της χώρας παίζει σημαντικό ρόλο. Το κλίμα της Γεωργίας είναι εξαιρετικά ποικίλο, λαμβάνοντας υπόψη το μικρό μέγεθος της χώρας. Υπάρχουν δύο κύριες κλιματικές ζώνες, που αντιστοιχούν περίπου στο ανατολικό και το δυτικό τμήμα της χώρας. Η οροσειρά του Ευρύτερου Καυκάσου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον μετριασμό του κλίματος της Γεωργίας και προστατεύει τη χώρα από τη διείσδυση ψυχρότερων αέριων μαζών από τον βορρά. Τα βουνά του Μικρού Καυκάσου προστατεύουν εν μέρει την περιοχή από την επίδραση των ξηρών και θερμών μαζών αέρα από τον νότο. Η Μαύρη Θάλασσα συμβάλλει στη διατήρηση μιας μέτριας θερμοκρασίας.

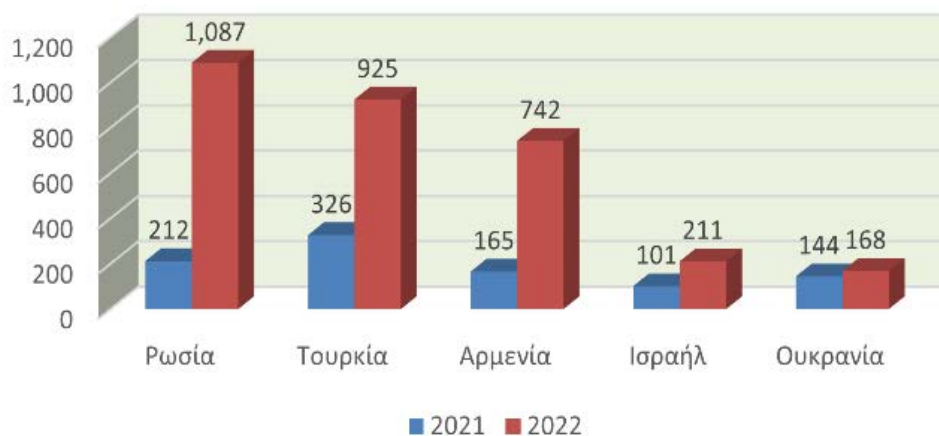
Μεγάλο μέρος της δυτικής Γεωργίας βρίσκεται στη βόρεια περιφέρεια της υγρής υποτροπικής ζώνης με ετήσια βροχόπτωση που κυμαίνεται από 1000 έως 2.500 χιλιοστά, φτάνοντας στο μέγιστο κατά τους φθινοπωρινούς μήνες. Το κλίμα της περιοχής ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με το υψόμετρο και ενώ πολλές από τις πεδινές περιοχές της δυτικής Γεωργίας είναι σχετικά ζεστές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, οι πρόποδες και οι ορεινές περιοχές (συμπεριλαμβανομένων και των βουνών του Μεγάλου και του Μικρού Καυκάσου) βιώνουν δροσερά, υγρά καλοκαίρια και χιονισμένους χειμώνες.

Στη Γεωργία, παράλληλα με την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, ο αριθμός των τουριστικών επιχειρήσεων αυξάνεται, προσφέροντας στους επισκέπτες αξέχαστα ταξίδια και περιπέτειες σε ολόκληρη τη χώρα (εκτός από την Αμπχαζία και την περιοχή Τσхинβάλι, οι οποίες βρίσκονται υπό την ρωσική κατοχή).

Η Γεωργία διαθέτει ένα ευρέως ανεπτυγμένο δίκτυο ξενοδοχείων, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτικών, οικογενειακών ξενώνων σε όλες τις περιοχές. Η τουριστική γεωγραφία της Γεωργίας επεκτείνεται συνεχώς. Επί του παρόντος, η πλειονότητα των ξένων επισκεπτών προέρχεται από γειτονικές χώρες (Ρωσία, Τουρκία, Αρμενία), καθώς και από το Ισραήλ.

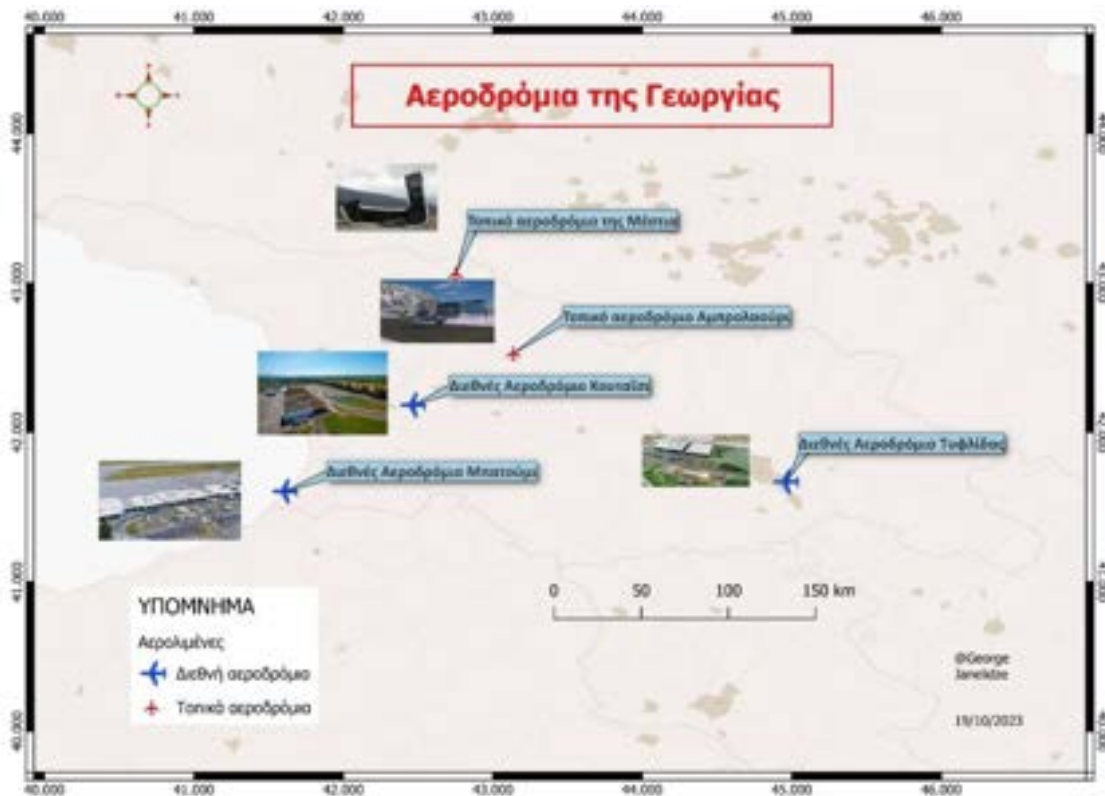
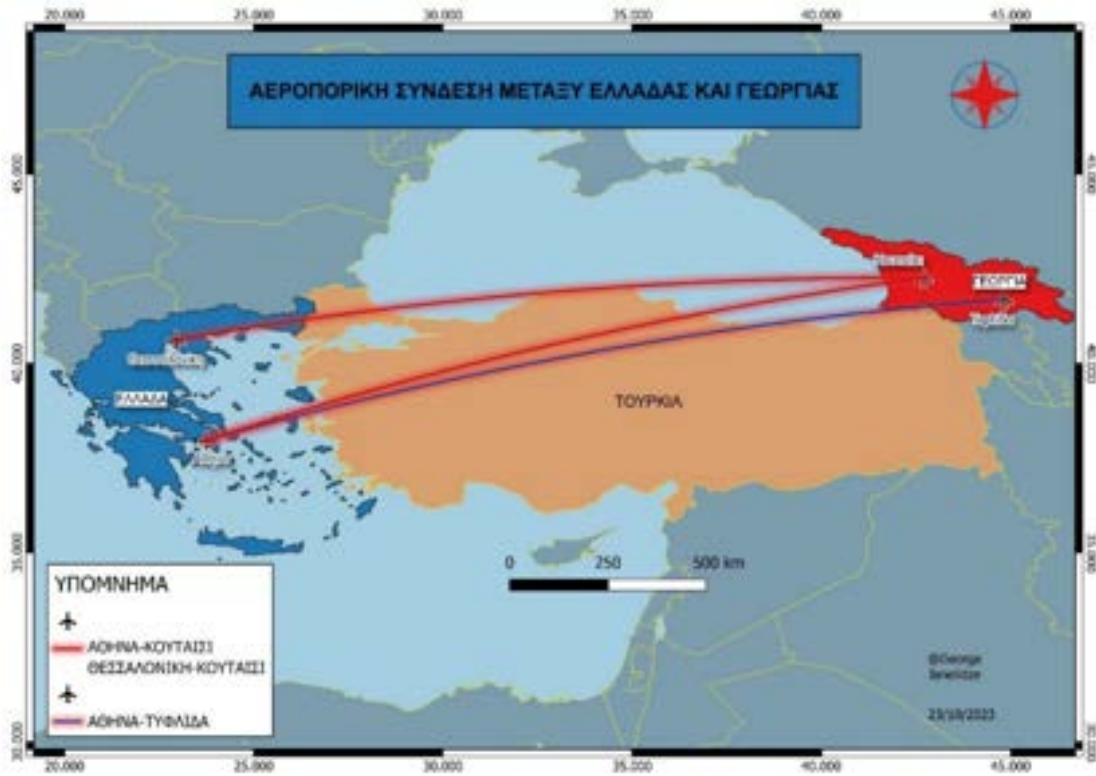
Αφίξεις τουριστών στη Γεωργία ανά χώρα προέλευσης για τα έτη 2021-2022 (5 πρώτες χώρες, σε χιλιάδες άτομα)

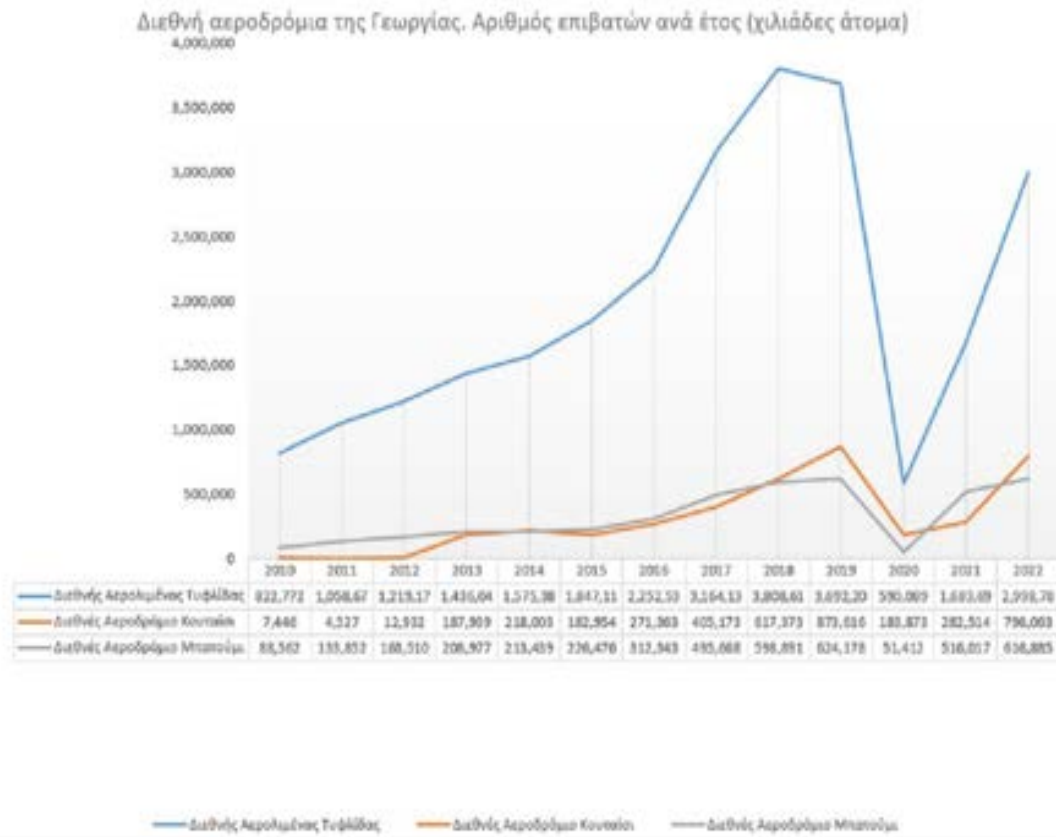
Πηγή: <https://gnta.ge/>

Συγχρόνως, διαμορφώνεται σταθερή αεροπορική επικοινωνία με τις χώρες της ΕΕ και υπάρχουν μεγάλες προοπτικές από αυτή την άποψη. Η επιβατική κίνηση των τριών διεθνών αεροδρομίων της Γεωργίας (Τιφλίδα, Μπατούμι και Κουταΐσι) αυξάνεται συνεχώς. Παράλληλα, κατασκευάζονται τοπικά αεροδρόμια, τα οποία θα διευκολύνουν τη μετακίνηση τουριστών στο εσωτερικό της χώρας. Σήμερα, σχεδόν το ήμισυ του συνολικού αριθμού των τουριστών επισκέπτεται την πρωτεύουσα Τιφλίδα και την περιοχή της Αντζάρας. Συγχρόνως, υπάρχουν πολλά ενδιαφέροντα μέρη σε άλλες περιοχές της Γεωργίας και η ανάπτυξη των υποδομών μεταφορών θα επιτρέψει στους ξένους επισκέπτες να τα γνωρίσουν καλύτερα.

Για τους Έλληνες τουρίστες, το ταξίδι στη Γεωργία είναι αρκετά εύκολο και φθινό. Οι κύριες πόλεις των δύο χωρών συνδέονται με απευθείας πτήσεις. Συγκεκριμένα, από την Αθήνα προς την Τιφλίδα, την πρωτεύουσα της Γεωργίας, μπορείτε να μεταβείτε μέσω της ελληνικής εταιρείας Aegean Airlines, η οποία πραγματοποιεί πτήσεις τέσσερις φορές την εβδομάδα. Εναλλακτικά, μπορείτε να επωφεληθείτε από τις υπηρεσίες μιας συγγκριτικής αεροπορικής εταιρείας χαμηλού κόστους Wizz Air, η οποία πραγματοποιεί πτήσεις προς Κουταΐσι, τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Γεωργίας. Η Wizz Air εκτελεί δρομολόγια από Αθήνα προς Κουταΐσι τέσσερις φορές εβδομαδιαίως και από Θεσσαλονίκη προς Κουταΐσι τρεις φορές τη εβδομάδα.

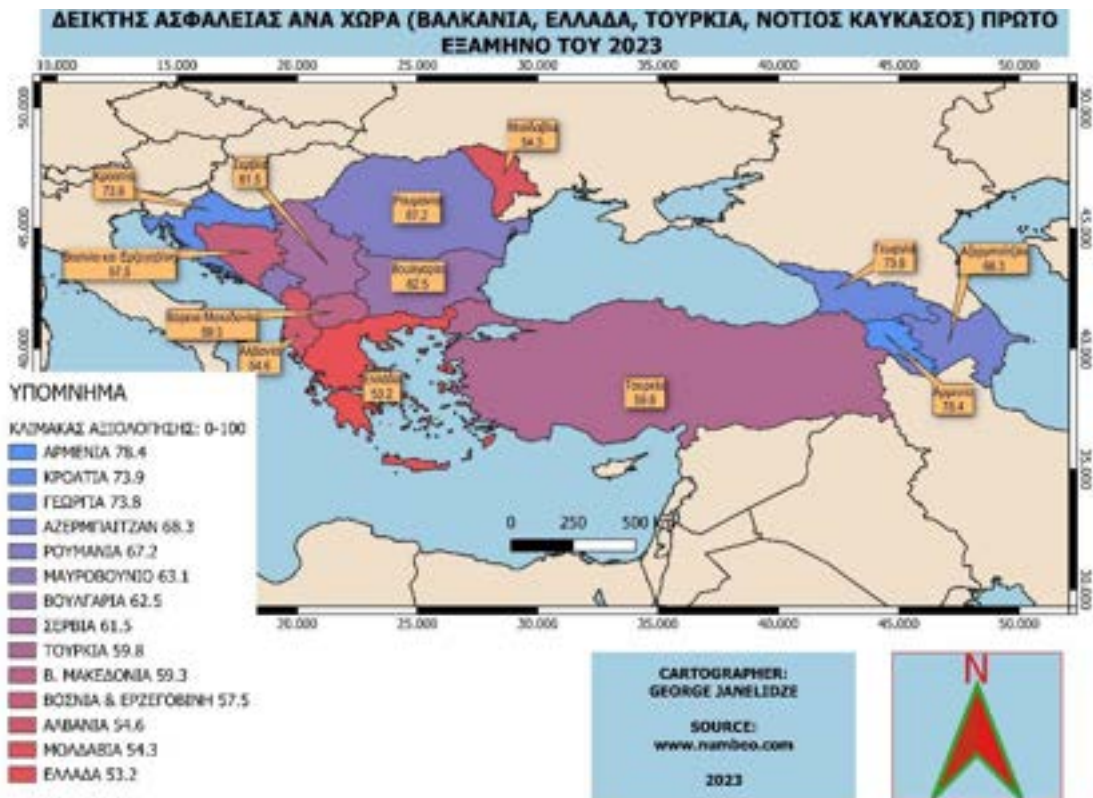

Είναι σημαντικό ότι οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να ταξιδεύουν στη Γεωργία χωρίς βίζα, γεγονός που μειώνει τους γραφειοκρατικούς περιορισμούς. Ο αριθμός των Ευρωπαίων τουριστών αναμένεται επίσης να αυξηθεί, επειδή η Γεωργία βρίσκεται σταθερά στην κορυφή της λίστας των ασφαλέστερων χωρών στον κόσμο τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πρώτου εξαμήνου του 2023, η Γεωργία κατέχει την 20ή θέση στην εν λόγω κατάταξη. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι άλλες δύο χώρες του Νοτίου Καυκάσου βρίσκονται επίσης μεταξύ των κορυφαίων σε αυτόν τον δείκτη (η Αρμενία βρίσκεται στην 6η θέση, το Αζερμπαϊτζάν στην 32η), γεγονός που σημαίνει ότι η περιοχή στο σύνολό της αναπτύσσεται σταθερά και έχει σημαντικές δυνατότητες.

Οι προοπτικές για την οικονομική ανάπτυξη της Γεωργίας είναι σαφώς ορατές από τον δείκτη Ευκολίας Άσκησης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας. Η Γεωργία κατατάσσεται στην 7η θέση παγκοσμίως και από την άποψη αυτή προηγείται κατά πολύ των χωρών του Νοτίου Καυκάσου και των Βαλκανίων.

Σύντομη Ιστορία της Γεωργίας

Ο γεωργιανός πολιτισμός εξελίχθηκε σε βάθος χιλιάδων ετών από τα θεμέλιά του στον ιβηρικό και τον κολχικό πολιτισμό. Γνώρισε μια αναγέννηση και χρυσή εποχή κλασικής λογοτεχνίας, τεχνών, φιλοσοφίας, αρχιτεκτονικής και επιστήμης τον 11ο αιώνα. Ο γεωργιανός πολιτισμός επηρεάστηκε από την Κλασική Ελλάδα, τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, τις διάφορες ιρανικές αυτοκρατορίες (κυρίως τις αυτοκρατορίες των Αχαιμενιδών, των Πάρθων, της Σασσανίας και των Σαφαβιδών), και αργότερα, από τον 19ο αιώνα, από τη Ρωσική Αυτοκρατορία.

Τα βασίλεια της Κολχίδος και της Ιβηρίας

Η ιστορία της Γεωργίας έχει συνδεθεί επανειλημμένως με την ιστορία του Ελληνισμού. Έτσι, κατά τους 6ο και 5ο π.Χ. αιώνες οι Έλληνες, και κυρίως οι Μιλήσιοι, ίδρυσαν αποικίες κατά μήκος των ανατολικών ακτών του Ευξείνου Πόντου. Τα δύο πρώτα βασίλεια στην περιοχή κατά την ύστερη αρχαϊκή περίοδο ήταν γνωστά στους αρχαίους Έλληνες και στους Ρωμαίους στα παράλια του Ευξείνου Πόντου στα δυτικά ως Κολχίδα, γνωστή τοπικά ως Εγκρίσι ή Λάζικα, και στην ανατολική σημερινή Γεωργία ως Ιβηρία, γνωστή και ως Κάρτλι.

Κατά την ελληνική μυθολογία (όπως περιγράφεται στα Αργοναυτικά του Απολλώνιου του Ροδίου) στην Κολχίδα βρισκόταν το χρυσόμαλλο δέρας που αναζήτησε ο Ιάσοντας με τους Αργοναύτες του. Το δέρας πιθανώς αναφέρεται στην τοπική τεχνική χρήσης δερμάτων για τη συλλογή χρυσού από τα ποτάμια. Ο Στράβων αναφέρει για τους Σβανέτιους (κάτοικοι μιας ορεινής περιοχής στη δυτική Γεωργία) ότι «τοποθετούσαν δορές προβάτων στις κοίτες ποταμών, ώστε τα ψήγματα χρυσού που έφερνε το νερό του ποταμού να κολλούν στο μαλλί». Η τεχνική αυτή για τη συλλογή χρυσού διατηρήθηκε στο Σβανέτι μέχρι σχετικά πρόσφατα.

Στο μεταίχμιο του 4ου και 3ου π.Χ. αιώνα, το 302 π.Χ., ιδρύθηκε από τον βασιλιά Παρναβάζ (σύγχρονος του Μεγ. Αλεξάνδρου) το Βασίλειο της Ιβηρίας (Κάρτλι) με πρωτεύουσα τη Μτσχέτα. Τους τελευταίους αιώνες της προχριστιανικής περιόδου, η περιοχή της Γεωργίας επηρεαζόταν στη δύση από τους Έλληνες και στην ανατολή από τους Πέρσες.

Όταν ο Ρωμαίος Ύπατος Πομπήιος, το 66 π.Χ., νίκησε τον βασιλιά Μιθριδάτη ΣΤ' τον Ευπάτορα, φορολόγησε τους κατοίκους του Μιθριδατικού Βασιλείου. Μετά την ολοκλήρωση της κατάκτησης του Καυκάσου από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, η χώρα αποτέλεσε ένα υποτελές στη Ρώμη κράτος για σχεδόν 400 χρόνια, από τον 1ο π.Χ. έως τον 3ο μ.Χ. αιώνα.

Το 337 μ.Χ. ο βασιλιάς Μίριαν Γ', υπό την επήρεια της ιεραποστόλου Νίνας από την Καππαδοκία, καθιέρωσε τον Χριστιανισμό ως επίσημη θρησκεία, γεγονός που προήγαγε την άνθηση των τεχνών, της λογοτεχνίας και συνέβαλε στην πνευματική ενοποίηση της χώρας. Η αποδοχή του χριστιανισμού από το επίσημο κράτος, το οδήγησε σε ισχυρούς

δεσμούς με τη γειτονική Βυζαντινή Αυτοκρατορία, η οποία επηρέασε την πολιτιστική εξέλιξη της χώρας για περισσότερα από 800 χρόνια.

Η περιοχή του Νοτίου Καυκάσου ήταν συχνά πεδίο μαχών ή ουδέτερη ζώνη μεταξύ των ανταγωνιστών Βυζαντινών και Περσών, με εναλλαγή του ελέγχου της εξουσίας αρκετές φορές μεταξύ της Ανατολικής Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και της αυτοκρατορίας των Σασσανιδών.

Μεσαίωνας

Στις αρχές του Μεσαίωνα τα πρώτα βασίλεια παρήκμασαν σε ένα σύνολο φεουδαρχικών μονάδων, γεγονός που διευκόλυνε τους Άραβες στην κατάκτηση της Γεωργίας τον 7ο αιώνα. Οι Άραβες μέχρι και τον 10ο αιώνα πραγματοποίησαν επανειλημμένες εισβολές στην περιοχή. Αν και κατέλαβαν την πρωτεύουσα Τιφλίδα το 645, το βασίλειο της Ιβηρίας απέκτησε σημαντική αυτονομία από τους τοπικούς Άραβες ηγεμόνες.

Το 809, ο πρίγκιπας Άσοτ Α' Κουροπαλάτης ήταν ο πρώτος του οίκου των Μπαγκρατιόνι (Βαγρατιδών) που ανέλαβε την εξουσία και εδραίωσε μία δυναστεία η οποία διοίκησε μεγάλο τμήμα της σημερινής χώρας για περίπου 1000 χρόνια. Η Γεωργία, δεν ήταν ενιαίο κράτος, αλλά παρέμενε ένα άναρχο συνονθύλευμα από φέουδα ως τον 11ο αιώνα. Υπό την ηγεσία του Μπαγκράτ του Γ' η Γεωργία έγινε ένα ισχυρό βασίλειο. Ο Μπαγκράτ Γ' βασίλευσε κατ' αρχή στην Αμπχαζία από το 978, ενώ το 1008 επέτυχε τη συνένωση όλων των υπόλοιπων περιοχών της Γεωργίας με πρωτεύουσα το Κουταΐσι. Πέθανε το 1014, αφήνοντας στο Βασίλειό του την ονομασία Σακάρτβελο (η χώρα των Καρτβέλων-Γεωργιανών).

Μετά τη Μάχη του Μαντζικέρτ (1071) οι Σελτζούκοι επεκτάθηκαν πέραν της Μικράς Ασίας, στην Αρμενία και στη Γεωργία, λεηλατώντας και καταστρέφοντας τις. Τον επόμενο αιώνα ο Δαβίδ Δ' ο Χτίστης (1089-1125) δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τη Γεωργιανή Χρυσή Εποχή καθώς απώθησε τους Σελτζούκους Τούρκους από τη χώρα και επέκτεινε την πολιτιστική της επιρροή νότια στην Αρμενία και ανατολικά μέχρι την Κασπία θάλασσα. Επίσης το 1122 ο βασιλιάς Δαβίδ μετέφερε την πρωτεύουσα στην Τιφλίδα. Θεωρείται ο πιο δημοφιλής και επιτυχημένος Γεωργιανός ηγέτης στην ιστορία. Έτσι κατά τον 12ο και 13ο αιώνα, κατά τη βασιλεία του Δαβίδ του Χτίστη και της εγγονής του, της βασίλισσας Ταμάρα, το Βασίλειο έφτασε στην ακμή του, περίοδος που αναφέρεται και ως «η χρυσή εποχή της Γεωργίας».

Η εγγονή του Δαβίδ, Ταμάρα, πέτυχε να εφαρμόσει μία ενεργητική εξωτερική πολιτική, η οποία επωφελήθηκε από την εξασθένηση του Βυζαντίου και των Σελτζούκων. Με την υποστήριξη μίας ισχυρής στρατιωτικής ελίτ, η Ταμάρα κατάφερε να συνεχίσει τις επιτυχίες των προκατόχων της και να εδραιώσει μία αυτοκρατορία που περιελάμβανε μέρη του σημερινού Αζερμπαϊτζάν, της Αρμενίας και της ανατολικής Τουρκίας. Η περίοδος αυτή χαρακτηρίστηκε από την άνθηση ρομαντικών και ιπποτικών παραδόσεων, φιλοσοφικών αναζητήσεων και μία σειρά πολιτικών καινοτομιών στην κοινωνία και την οργάνωση του

κράτους, όπως η θρησκευτική και εθνική ανοχή. Κληρονομιά της εποχής αυτής είναι σημαντικοί ναοί, λογοτεχνία και ρομαντική ποίηση, με χαρακτηριστικό δείγμα το έπος του εθνικού ποιητή Ρουσταβέλι, «Ο Ιππότης με δέρμα Τίγρη», που συνοψίζει την ιστορία της Γεωργίας στα χρόνια της βασίλισσας Ταμάρα. Η Ταμάρα πέθανε το 1213, ενώ το μεγάλο αυτό κράτος του Καύκασου διατηρήθηκε για ακόμη δύο δεκαετίες μετά τον θάνατό της, μέχρι την κατάρρευσή του από τις επιθέσεις των μογγολικών φυλών.

Επί βασιλείας του Γεωργίου Ε', από το εισέβαλαν στη Γεωργία οι Τουρκομάνοι του Ταμερλάνου και προκάλεσαν μεγάλες ζημιές. Το 1413 ο Αλέξανδρος Α' απελευθέρωσε τη χώρα του και την ανασυγκρότησε.

Οι καταστροφικές επιδρομές των Τουρκομάνων συνεχίστηκαν και μετά τον Ταμερλάνο, ιδίως στις νότιες περιοχές, με αποτέλεσμα να προκληθεί αναρχία και διαμελισμός της χώρας σε πολλές ανεξάρτητες και ημιανεξάρτητες επικυριαρχίες.

Η άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453 μ.Χ. απομόνωσε τη Γεωργία από τον χριστιανικό κόσμο.

Σύγχρονη ιστορία

Οι αλληπάλληλες εισβολές Οθωμανών και Περσών, αποδυνάμωσαν καταλυτικά το Βασίλειο της Γεωργίας και το 1555, με τη συνθήκη της Αμάσειας η χώρα διαμοιράσθηκε μεταξύ των Περσών και των Οθωμανών. Η δυτική Γεωργία έπεσε στα χέρια των Οθωμανών, ενώ η ανατολική Γεωργία παρέμεινε στην κατοχή του Ιράν.

Στις 12 Σεπτεμβρίου 1801, ο Ρώσος αυτοκράτορας Αλέξανδρος Α', προσάρτησε τη ανατολική Γεωργία στη Ρωσική Αυτοκρατορία, καταργώντας τόσο τη χιλιόχρονη δυναστεία των Μπαγκρατιόνι, όσο και την Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Γεωργίας. Η προσάρτηση επιβεβαιώθηκε και από τον Τσάρο Αλέξανδρο Α' στις 12 Σεπτεμβρίου 1801. Κατά τον 19ο αιώνα ολοκληρώθηκε η Ρωσική κυριαρχία σε όλη τη Γεωργία, η οποία έκτοτε και για πολλά χρόνια κυβερνήθηκε ως Ρωσική επαρχία μέχρι το 1917.

Μετά την επανάσταση του Φεβρουαρίου 1917, που οδήγησε στην ανατροπή της τσαρικής απολυταρχίας, άρχισαν να εξαπλώνονται οι ιδέες του διαφωτισμού και να εμφανίζονται χωριστικά εθνικιστικά κινήματα. Οι λαοί του νοτίου Καυκάσου, 9 Απριλίου 1918 ίδρυσαν στην Τιφλίδα την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Υπερκαυκασίας (Γεωργία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν), η οποία όμως, τον Μάιο του 1918 διαλύθηκε.

Η Γεωργία έζησε μια περίοδο ανεξαρτησίας υπό σοσιαλδημοκρατική ηγεσία από το 1918 μέχρι το 1921. Τον Φεβρουάριο του 1921, η μπολσεβίκικη Ρωσία εισέβαλε στη Γεωργία και μετά από σχεδόν ένα μήνα πολέμου, η Γεωργία ηττήθηκε και προσχώρησε στη σοβιετική Ρωσία.

Το 1991 η Γεωργία αποσχίσθηκε από την ΕΣΣΔ και αποκατέστησε την ανεξαρτησία της.

Γεωργιανός πολιτισμός

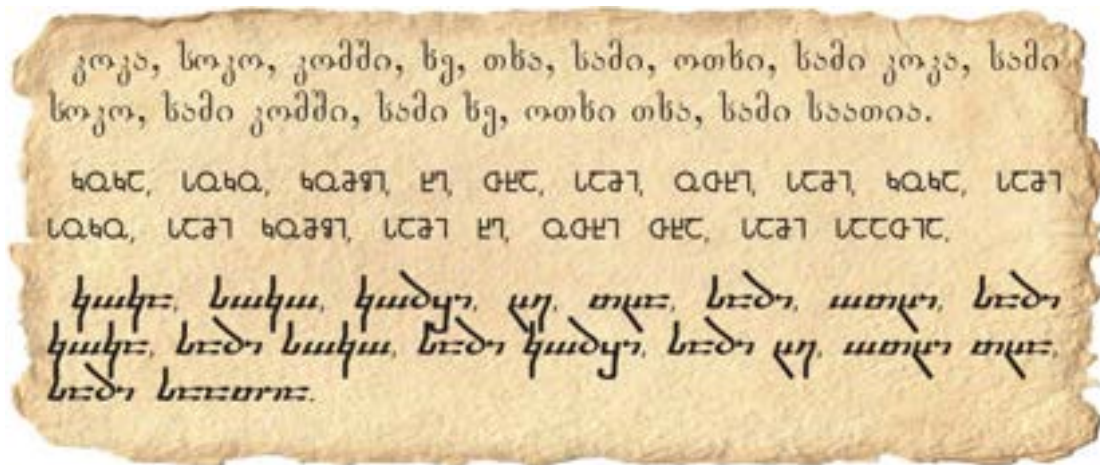
Γεωργιανή γλώσσα

Η γεωργιανή γλώσσα ανήκει στην Οικογένεια των Ιβηρο-καυκασιανών γλωσσών και είναι η επίσημη γλώσσα της Γεωργίας. Τα γεωργιανά έχουν το δικό τους σύστημα γραφής που βασίζεται στο γεωργιανό αλφάβητο.

Υπάρχουν τρία συστήματα γραφής που χρησιμοποιούνται για να γραφεί η γεωργιανή γλώσσα: Ασομταβρούλι, Νουσχούρι και Μχεντρούλι. Αν και τα συστήματα διαφέρουν στην εμφάνιση, και τα τρία δεν έχουν πεζή μορφή, τα γράμματά τους μοιράζονται τα ίδια ονόματα και αλφαβητική σειρά και είναι γραμμένα οριζόντια από τα αριστερά προς τα δεξιά. Από τις τρεις γραφές, η Μχεντρούλι ήταν κάποτε η πολιτική βασιλική γραφή του Βασιλείου της Γεωργίας που χρησιμοποιούταν κυρίως για τους βασιλικούς καταστατικούς χάρτες και είναι πλέον η πρωτότυπη γραφή για τη σύγχρονη γεωργιανή και τις σχετικές Καρτβελιανές γλώσσες, ενώ οι Ασομταβρούλι και Νουσχούρι χρησιμοποιούνται μόνο σε τελετουργικά θρησκευτικά κείμενα και στην εικονογραφία από τη Γεωργιανή Ορθόδοξη Εκκλησία.

Οι γεωργιανές γραφές είναι μοναδικές στην εμφάνισή τους και η ακριβής προέλευσή τους δεν έχει ποτέ καθιερωθεί· ωστόσο, με αυστηρά διαρθρωτικούς όρους, η αλφαβητική σειρά τους αντιστοιχεί σε μεγάλο βαθμό στο ελληνικό αλφάβητο, με εξαίρεση τα γράμματα που χαρακτηρίζουν μοναδικά ήχους της γεωργιανής γλώσσας, οι οποίοι ομαδοποιούνται στο τέλος. Αρχικά αποτελούμενα από 38 γράμματα, τα γεωργιανά γράφονται επί του παρόντος σε αλφάβητο 33 γραμμάτων.

Στις γεωργιανές γραφές εγγράφηκαν στον κατάλογο της UNESCO για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας το 2016.

Η λογοτεχνική παράδοση της γεωργιανής γλώσσας είναι μακρά και ξεκινά από τα αρχαία χρόνια. Χιλιάδες έργα κάθε είδους (λογοτεχνικά, επιστημονικά, θρησκευτικά κ.α.) έχουν γραφτεί και μεταφραστεί σ' αυτή. Μάλιστα έχουν σωθεί και μεταφράσεις αρχαίων ελληνικών έργων, τα πρωτότυπα των οποίων έχουν χαθεί.

Εκκλησίες και μοναστήρια

Η Γεωργία, ως μία από τις αρχαιότερες χριστιανικές χώρες, έχει πολλές εκκλησίες και μοναστήρια και είναι μια αξιοσημείωτη χώρα για τους λάτρεις του θρησκευτικού τουρισμού. Η γεωργιανή εκκλησιαστική τέχνη είναι μια από τις πιο αξιοσημείωτες πτυχές της γεωργιανής χριστιανικής αρχιτεκτονικής, η οποία συνδυάζει το κλασικό στυλ τρούλου με το αρχικό στυλ της βασιλικής, διαμορφώνοντας αυτό που είναι γνωστό ως γεωργιανό σταυροθόλιο κατά τον 9ο αιώνα. Πριν από αυτό, οι περισσότερες γεωργιανές εκκλησίες ήταν βασιλικές. Άλλα παραδείγματα γεωργιανής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής μπορούν να βρεθούν εκτός Γεωργίας: το μοναστήρι Μπάτσκοβο στη Βουλγαρία (χτισμένο το 1083 από τον Γεωργιανό στρατιωτικό διοικητή Γρηγόριο Πακουριανό), η μονή Ιβηρών στο Άγιο Όρος (χτισμένο τον 10ο αιώνα) και το μοναστήρι του Σταυρού στην Ιερουσαλήμ (χτίστηκε τον 9ο αιώνα).

Ο **Καθεδρικός Ναός Σαμέμπα (Αγίας Τριάδας)** θεωρείται το νέο στολίδι της Τιφλίδας και είναι η μεγαλύτερη εκκλησία της χώρας. Ο ναός ολοκληρώθηκε το 2004 και χτίστηκε προς τιμήν του εορτασμού των 1.500 χρόνων της αυτοκέφαλης Ορθόδοξης Εκκλησίας της Γεωργίας. Τυπολογικά, ο καθεδρικός ναός της Αγίας Τριάδας είναι ένα σταυροειδές τρίκογχο με τρούλο που στηρίζεται σε οκτώ πυλώνες. Μπορεί κανείς να εισέλθει στο ναό από τρεις πλευρές - από τις πύλες στο δυτικό, το νότιο και το βόρειο σκέλος.

Ο **Καθεδρικός Ναός του Σβετιτσοβέλι** είναι ένας ναός που βρίσκεται στην πόλη Μτσχέτα της Γεωργίας, 20 χλμ. βορειοδυτικά της Τιφλίδας. Το αξιοθέατο είναι αριστούργημα του πρώιμου Μεσαίωνα που έχει αναγνωριστεί ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την ΟΥΝΕΣΚΟ. Ως προς το μέγεθος, είναι το δεύτερο μεγαλύτερο εκκλησιαστικό κτίριο στη Γεωργία, με πρώτο τον καθεδρικό ναό της Αγίας Τριάδας στην Τιφλίδα.

Στα γεωργιανά Σβετι σημαίνει στύλος και τσχοβέλι σημαίνει ζωοδόχος, άρα το όνομα Σβετιτσοβέλι σημαίνει *ζωοδόχος στύλος ή άγιος στύλος*. Ο καθεδρικός ναός είναι το πιο σημαντικό κέντρο της ορθοδοξίας στη Γεωργία. Λέγεται ότι είναι χτισμένος πάνω από τον τάφο της Αγίας Σιδωνίας μαζί με τον «Άρραφο Χιτώνα του Χριστού». Η υφιστάμενη δομή χτίστηκε το 1029 από τον Γεωργιανό αρχιτέκτονα Αρσουκίτζε στη θέση μίας παλαιότερης εκκλησίας του 4ου αιώνα.

Το **Μοναστήρι του Αλαβερντί** βρίσκεται σε απόσταση 20 χλμ. από την πόλη Τελάβι, στην Περιφέρεια Καχέτι της Ανατολικής Γεωργίας. Με ύψος άνω των 55 μ., ο Καθεδρικός ναός του Αλαβερντί ήταν το ψηλότερο θρησκευτικό κτίριο στη Γεωργία, μέχρι το 2014 που περατώθηκε η κατασκευή του Καθεδρικού ναού της Αγίας Τριάδας της Τιφλίδας. Επίσης, ως προς το συνολικό μέγεθος είναι μικρότερος από τον καθεδρικό ναό του Σβετιτσοβέλι στο Μτσχέτα.

Ο καθεδρικός ναός είναι το κύριο αξιοθέατο σε ένα κτιριακό συγκρότημα που περιβάλλεται από οχυρωματικό τείχος με στρογγυλούς πύργους. Έχει ορθογώνιο σχήμα

και ένα θόλο. Στο εσωτερικό της εκκλησίας έχουν διασωθεί τμήματα από τοιχογραφίες των 11ου, 15ου και 17ου αιώνων.

Ο **Καθεδρικός Ναός του Μπαγκράτι** είναι ένας ναός του 11ου αιώνα στην πόλη Κουταίσι, στην Περιφέρεια Ιμερέτι της Γεωργίας. Το αριστούργημα της μεσαιωνικής Γεωργιανής αρχιτεκτονικής είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Ο καθεδρικός ναός έχει υποστεί σοβαρές ζημιές στην μακραίωνη ιστορία του και η τρέχουσα κατάστασή του είναι αποτέλεσμα εργασιών ανακατασκευής που ξεκίνησαν κατά τη δεκαετία του 1950 και σημαντικό μέρος τους περατώθηκε το 2012.

Ο καθεδρικός ναός του Μπαγκράτι κατασκευάστηκε στα πρώτα χρόνια του 11ου αιώνα, κατά τη βασιλεία του Μπαγκράτ Γ', και ως εκ τούτου ονομάστηκε «Μπαγκράτι», δηλαδή του Μπαγκράτ. Μια επιγραφή στο βόρειο τοίχο αποκαλύπτει ότι τα θεμέλια τέθηκαν στο «χρονικόν 223», δηλαδή το 1003. Το 1692, καταστράφηκε από μία έκρηξη κατά τη διάρκεια μίας εισβολής Οθωμανικών στρατευμάτων στο Βασίλειο του Ιμερέτι. Το περιστατικό προκάλεσε την κατάρρευση του θόλου και της οροφής.

Το 1994, ο καθεδρικός ναός του Μπαγκράτι, μαζί με το Μοναστήρι του Γκελάτι, συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο με Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Το **Μοναστήρι Γκελάτι** είναι μεσαιωνικό συγκρότημα μοναστηριών κοντά στο Κουταίσι, στην Περιφέρεια Ιμερέτι της δυτικής Γεωργίας. Πρόκειται για αριστούργημα της Γεωργιανής Χρυσής Εποχής, κατασκευάστηκε το 1106 από τον Βασιλιά Δαβίδ Δ'.

Η Μονή Γκελάτι έχει τρεις εκκλησίες. Την εκκλησία της Θεοτόκου που ιδρύθηκε από τον βασιλιά της Γεωργίας Δαβίδ IV το 1106, και τις εκκλησίες του Αγίου Γεωργίου και του Αγίου Νικολάου (του 13ου αιώνα). Το Μοναστήρι για μεγάλο χρονικό διάστημα ήταν ένα από τα κύρια πνευματικά και πολιτιστικά κέντρα της Γεωργίας. Είχε Πνευματική Ακαδημία που απασχολούσε μερικούς από τους πιο φημισμένους γεωργιανούς λογίους, φιλοσόφους και θεολόγους, πολλοί από τους οποίους είχαν ήδη δραστηριοποιηθεί και διαπρέψει σε διάφορα ορθόδοξα μοναστήρια ή άλλα κέντρα στο εξωτερικό. Μεταξύ των φημισμένων λογίων της Ακαδημίας Γκελάτι ήταν και ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Ioane Petritsi και ο μοναχός και σπουδαίος εκκλησιαστικός συγγραφέας Arsen Ikaltoeli.

Στη Μονή Γκελάτι σώζεται μεγάλος αριθμός χειρογράφων, αλλά και τοιχογραφίες που ανάγονται από τον 12ο ως τον 17ο αιώνα.

Το **Μοναστήρι του Τζβάρι** (Μοναστήρι του Σταυρού) είναι ένα μοναστήρι του 6ου αιώνα, κοντά στη Μτσχέτα, στην ανατολική Γεωργία. Το Τζβάρι είναι μια σπάνια περίπτωση της πρώιμης μεσαιωνικής γεωργιανής εκκλησίας που επέζησε μέχρι σήμερα σχεδόν αναλλοίωτο. Η εκκλησία έγινε ο ιδρυτής του τύπου της, της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής τύπου Τζβάρι, που επικρατούσε στη Γεωργία. Το μοναστήρι είναι κτισμένο στην κορυφή του όρους Τζβάρι (656 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας) και αποτελεί παράδειγμα αρμονικής σύνδεσης με το φυσικό περιβάλλον, χαρακτηριστικό της γεωργιανής αρχιτεκτονικής.

Ο **Καθεδρικός Ναός του Μπολνίσι Σιόνι** είναι μια βασιλική στο δήμο Μπολνίσι της Γεωργίας. Χτίστηκε το 478-493, και είναι το αρχαιότερο εκκλησιαστικό κτίριο στην Γεωργία.

Πρόκειται για μία βασιλική που χωρίζεται σε τρία κλίτη με 5 ζεύγη κολόνων. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι ο Σταυρός του Μπολνίσι, εγγεγραμμένος σε κύκλο, που θεωρείται ως εθνικό σύμβολο της Γεωργίας.

Η **Εκκλησία της Αγίας Τριάδας στο Γκέργκετι** είναι μία εκκλησία του 14ου αιώνα που βρίσκεται στην κορυφή ενός ψηλού βουνού, σε υψόμετρο 2 170 μέτρων, στο Δήμο Καζμπέκι της Περιφέρειας Μτσχέτα-Μτιανέτι της Γεωργίας. Η εκκλησία είναι ένας δημοφιλής προορισμός για τους πεζοπόρους με ανάβαση μιάμισης ώρας στο βουνό.

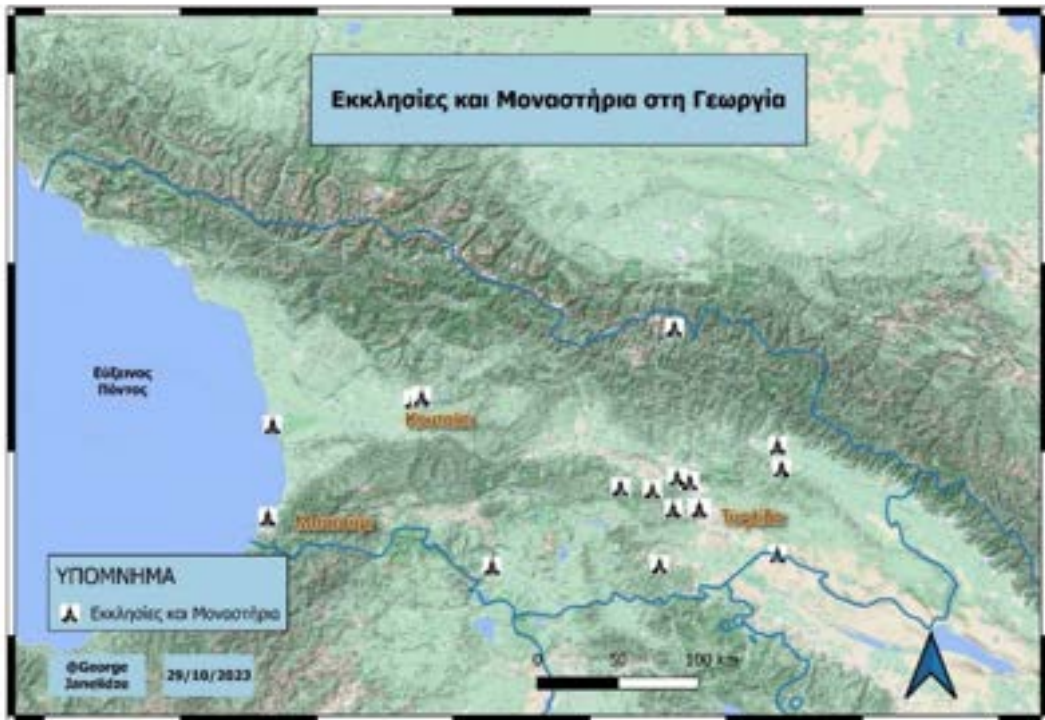
Το **Μοναστήρι του Νταβίντ Γκαρέτζα** είναι ένα μοναστηριακό συγκρότημα που βρίσκεται στην Περιφέρεια Καχέτι στην Ανατολική Γεωργία, στις ημιέρημες πλαγιές του όρους Γκαρέτζα, περίπου 60-70 χλμ. νοτιοανατολικά της Τιφλίδας. Το συγκρότημα περιλαμβάνει 19 Μεσαιωνικά μοναστήρια, 5.000 μοναστικά οικήματα, εκκλησίες, παρεκκλήσια, τραπεζαρίες και άλλες δομές. Οι περισσότερες από τις δομές είναι λαξευμένες στα βράχια. Το μοναστήρι ιδρύθηκε τον 6ο αιώνα από τον Νταβίντ Γκαρέτζα, έναν από τους 13 Ασσυριανούς Πατέρες που έφτασαν ταυτόχρονα στη χώρα. Στο μοναστήρι έχουν βρεθεί και πολλές επιγραφές, εκ των οποίων οι περισσότερες είναι στα Γεωργιανά, 20 στα Αρμενικά, 8 στα Ελληνικά και 21 στα Αραβικά. Βρέθηκε, επίσης, μία μοναδική τετράγλωσση επιγραφή με το ίδιο κείμενο στις 4 συνήθειες γλώσσες.

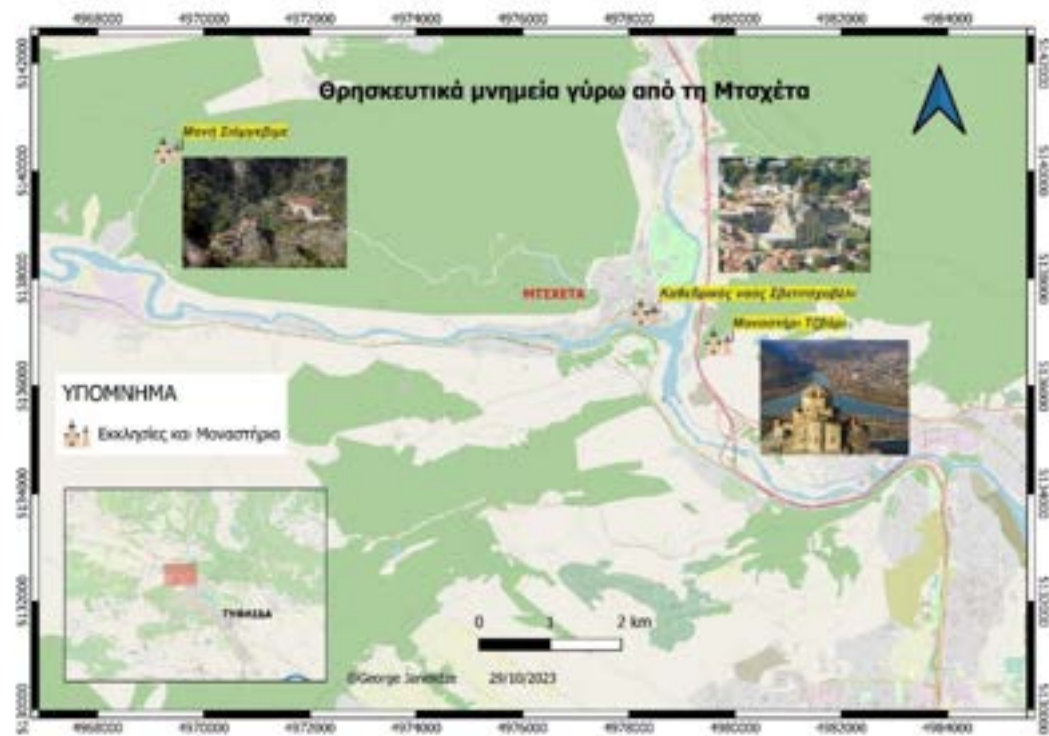
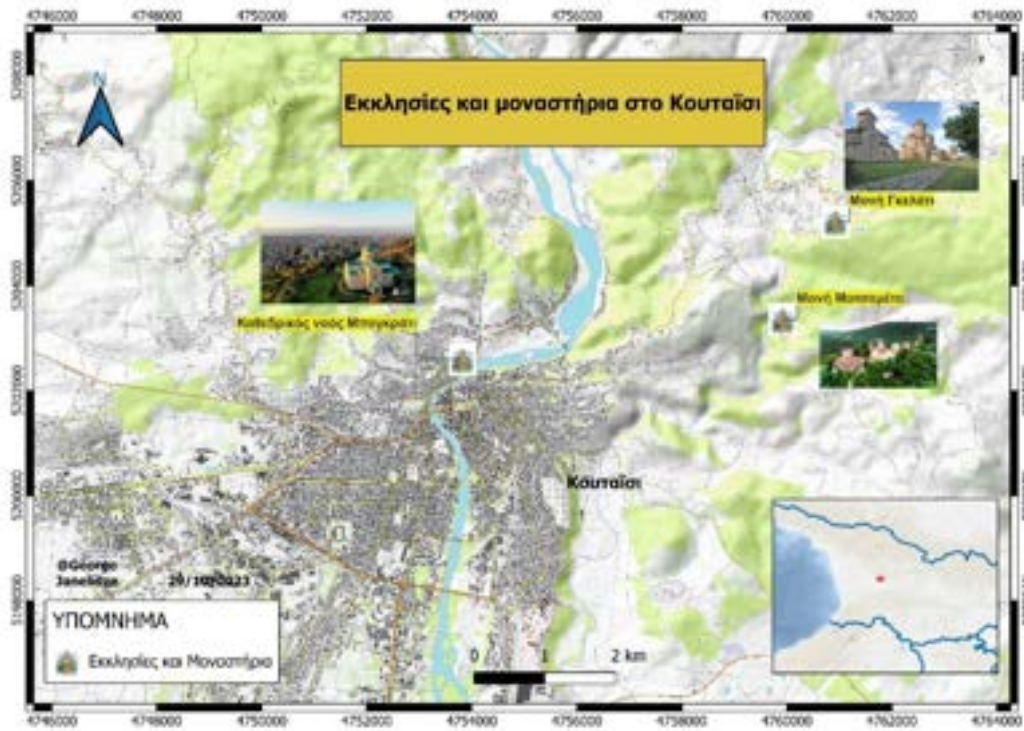
Η **Βάρτζια** είναι μια τοποθεσία με μοναστήρια λαξευμένα σε σπήλαια, που βρίσκεται στη νότια Γεωργία. Η κύρια περίοδος κατασκευής ήταν το δεύτερο μισό του 12ου αιώνα. Τα σπήλαια εκτείνονται κατά μήκος του γκρεμού κατά περίπου 500 μ. Η Εκκλησία της Κοίμησης, που χρονολογείται από τη δεκαετία του 1180 κατά τη χρυσή εποχή της Ταμάρ, διαθέτει μια σημαντική σειρά από τοιχογραφίες. Η εκτεταμένη περιοχή της Βαρτζία-Κερτβίσι έχει προταθεί για να συμπεριληφθεί στον Κατάλογο με Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Το **Μοναστήρι του Σίο-Μγκβίμε** («Σπήλαιο του Σίο») είναι ένα μεσαιωνικό μοναστήρι στη Γεωργία που βρίσκεται σε μία όμορφη δασωμένη περιοχή στην πλαγιά ενός λόφου, σε απόσταση 13 χλμ. από την Μτσχέτα και 30 χλμ. από την Τιφλίδα. Ο δρόμος για το μοναστήρι ακολουθεί ένα στενό ασβεστολιθικό φαράγγι που ξεκινά από τη Μτσχέτα Γεωργίας. Το μοναστήρι είναι αναγνωρισμένο ως Μνημείο Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Γεωργίας. Το συγκρότημα κτιρίων της μονής περιλαμβάνει την Εκκλησία του Ιωάννη του Βαπτιστή (560-580), την Άνω Εκκλησία της Θεοτόκου (12ος αιώνας), το μοναστικό σπήλαιο του Σίο (6ος αιώνας), ένα παρεκκλήσι του 12ου αιώνα, τραπεζαρία, κ.α.

Ο **Καθεδρικός Ναός του Πόπι** είναι απομίμηση της Αγίας Σοφίας και χτίστηκε το 1906-07 με τη σπουδαία συνεισφορά του δημάρχου της πόλης Νίκο Νικολάτζε. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Νίκο Νικολάτζε επέλεξε τη θέση του καθεδρικού ναού στο κέντρο της πόλης, ώστε να είναι ορατός από κάθε πλευρά του Πόπι. Οι Alexander Zelenko και Robert Marfeld ήταν οι αρχιτέκτονες αυτού του νεοβυζαντινού καθεδρικού ναού και η χωρητικότητα του ναού είναι 2.000 άτομα. Οι διακοσμήσεις του ναού έχουν ως πρότυπο τους μεσαιωνικούς χριστιανικούς καθεδρικούς ναούς στα βουνά της Τραπεζούντας.

Υπάρχουν πολλές άλλες σημαντικές εκκλησίες και μοναστήρια στη Γεωργία. Η Τυφλίδα, η πρωτεύουσα της χώρας, είναι ιδιαίτερα πλούσια από αυτή την άποψη. Ενώ η πλειοψηφία της πόλης και συνάμα της χώρας ανήκουν στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Γεωργίας, εντός της πόλεως βρίσκει κανείς τζαμιά, καθολικές και αρμένικες εκκλησίες καθώς και συναγωγές. Αυτό το γεγονός μαρτυρεί τον κοσμοπολίτικο χαρακτήρα της Τιφλίδας καθώς και την ανεκτικότητα των ντόπιων απέναντι στις διάφορες θρησκείες.

Γεωργιανή κουζίνα και κρασί

Η γεωργιανή κουζίνα και το κρασί έχουν εξελιχθεί ανά τους αιώνες, προσαρμόζοντας τις παραδόσεις σε κάθε εποχή. Μία από τις πιο ασυνήθιστες παραδόσεις του φαγητού είναι το σούπρα, ή το γεωργιανό τραπέζι, που είναι επίσης ένας τρόπος κοινωνικοποίησης με φίλους και οικογένεια. Ο επικεφαλής της σούπρα, γνωστός ως ταμαντά, διευθύνει τις προπώσεις και φροντίζει να διασκεδάζουν όλοι. Διάφορες ιστορικές περιοχές της Γεωργίας είναι γνωστές για τα ιδιαίτερα πιάτα τους: για παράδειγμα, το χινκαλί (ζυμαρικά με κρέας), από την ανατολική ορεινή Γεωργία και το χατσαπούρι, κυρίως από το Ιμερέτι, το Σαμεγκρέλο και την Ατζάρα.

Η Γεωργία είναι μια από τις παλαιότερες οινοπαραγωγικές χώρες στον κόσμο. Η αρχαιολογία δείχνει ότι οι εύφορες κοιλάδες και οι πλαγιές μέσα και γύρω από τη Γεωργία ήταν τόπος καλλιέργειας αμπέλου και παραγωγής κρασιού για χιλιετίες. Το 2013, η UNESCO πρόσθεσε την αρχαία παραδοσιακή γεωργιανή μέθοδο οινοποίησης με χρήση των πιθαριών κβέβρι στους Καταλόγους Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Κάστρα

Στη Γεωργία έχουν διατηρηθεί πολλά ιστορικά φρούρια. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά από αυτά:

Ναρικάλα είναι αρχαίο κάστρο κτισμένο σε λόφο στα περίχωρα της Τυφλίδας, πρωτεύουσας της Γεωργίας. Βρίσκεται δίπλα στα λουτρά της πόλης και το βοτανικό κήπο, ενώ στο ψηλότερο σημείο του υπάρχει η ανακαινισμένη εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Το κάστρο κατασκευάστηκε τον 4ο μ.Χ. αιώνα, επί Περσικής περιόδου κατοχής και αρχικά ονομάστηκε "Shuris-tsikhe". Αργότερα επεκτάθηκε, ενώ οι Μογγόλοι του έδωσαν το όνομα "Narin Qala" ("Μικρό Φρούριο"). Το μνημείο υπέστη σημαντική καταστροφή το έτος 1827, έπειτα από σεισμό.

Κάστρο του Ραμπάτι είναι ένα φρούριο στο Ακχαλτσίχε της Γεωργίας. Χτίστηκε τον 9ο αιώνα ως Κάστρο της Λομισά και ανακαινίστηκε πλήρως από τους Οθωμανούς. Τα περισσότερα από τα διατηρητέα κτίρια χρονολογούνται από τους 17ο και 18ο αιώνες.

Το φρούριο του Ραμπάτι περιλαμβάνει ένα μικρό κάστρο στο υψηλότερο σημείο. Στην εσωτερική περίμετρο του φρουρίου υπάρχουν ένα τζαμί, ένας μεντρεσές, μία εκκλησία και ένα παλάτι. Στην εξωτερική περίμετρο υπάρχει ένας καλυμμένος διάδρομος που οδηγεί στον ποταμό. Το 2011-2012 το φρούριο και τα παρακείμενα κτίρια ανακατασκευάστηκαν εκτενώς και ανακαινίστηκαν για να προσελκύσουν περισσότερους τουρίστες στην περιοχή. Μετά το πέρας των εργασιών αποκατάστασης, εγκατέστησαν, επίσης, ένα μουσείο, ένα ξενοδοχείο, εστιατόρια και άλλες τουριστικές επιχειρήσεις. Επί του παρόντος, το φρούριο είναι ανοιχτό για επισκέπτες κατά τις εργάσιμες ώρες με πληρωμή εισιτηρίου.

Το **Ανάνουρι** είναι ένα φρούριο που βρίσκεται στην αριστερή όχθη του ποταμού Άραγκβι, στην Περιφέρεια Μτσχέτα-Μτιανέτι στη Γεωργία, περίπου 70 χλμ. από την Τυφλίδα. Χτίστηκε τον 17ο-18ο αιώνα. Το συγκρότημα κτιρίων περιλαμβάνει ένα οχυρωματικό τείχος με αμυντικές δομές και πύργους, την εκκλησία της Παρθένου, τη μικρή

εκκλησία Μκουρνάλι (του θεραπευτή), έναν πύργο με βαθμιδωτή πυραμιδοειδή οροφή, έναν ακόμη πύργο, μία εκκλησία της Κοίμησης, ένα καμπαναριό, μία πηγή και έναν ταμιευτήρα νερού.

Το **Φρούριο του Γκόρι** είναι μια μεσαιωνική ακρόπολη που είναι χτισμένη σε ένα βραχώδη λόφο στο κέντρο της ομώνυμης πόλης, στην Περιφέρεια Σίντα Κάρτλι. Το φρούριο αναφέρθηκε για πρώτη φορά σε αρχεία του 7ου αιώνα. Το φρούριο έλεγχε στρατηγικά και οικονομικά σημαντικές διαδρομές και στέγαζε μια μεγάλη φρουρά. Η πόλη που αναπτύχθηκε γύρω από το φρούριο ιδρύθηκε τον 12ο αιώνα.

Το Φρούριο του Γκόρι είναι χτισμένο στο κέντρο του Γκόρι, σε έναν ψηλό βραχώδη λόφο. Έχει οβάλ σχήμα και καλύπτει ολόκληρο το υψίπεδο του λόφου. Στα δυτικά τα τείχη φτάνουν μέχρι κάτω στο επίπεδο του ποταμού, και αυτό το μέρος που ονομάζεται «Εννέα Πύλες» είναι η καλύτερα διατηρημένη δομή. Το σχήμα του φαίνεται επίμηκες και ακανόνιστο καθώς τα τείχη του ακολουθούν το περίγραμμα του λόφου.

Το **κάστρο Σουράμι** βρίσκεται στο χωριό Σουράμι στην περιοχή Σίντα Καρτλί. Η κατασκευή του κάστρου χρονολογείται από τον 11ο αιώνα. Το κάστρο είναι ένα συγκρότημα από διάφορα κτίρια. Περιλαμβάνει: τείχη, ένα κάστρο, την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και ένα παλάτι.

Το **Γκρέμι** είναι ένα αρχιτεκτονικό μνημείο του 16ου αιώνα - η βασιλική ακρόπολη και η Εκκλησία των Αρχαγγέλων στην Περιφέρεια Καχέτι. Το κτιριακό συγκρότημα περιλαμβάνει ότι έχει διασωθεί από την κάποτε ακμάζουσα πόλη Γκρέμι και βρίσκεται νοτιοδυτικά του σημερινού ομώνυμου χωριού, 125 χλμ. ανατολικά της Τιφλίδας. Περιλαμβάνει ένα κάστρο, μία εκκλησία με καμπαναριό και οχυρωματικό τείχος. Στο φρούριο στεγάζεται ένα μουσείο όπου εκτίθενται πολλά ευρήματα από τις αρχαιολογικές ανασκαφές και εθνογραφικό υλικό.

Το **Κάστρο Κβαρέλι** είναι ένα αρχιτεκτονικό και ιστορικό μνημείο που βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα της πόλης Κβαρέλι. Χτίστηκε στο πρώτο μισό του 17ου αιώνα. Είναι το μεγαλύτερο από τα υστερομεσαιωνικά κάστρα του Καχέτι. Ανήκει στον τύπο των οχυρωματικών τειχών και βρίσκεται σε μια πεδιάδα, όπως συνηθίζεται στα κάστρα αυτού του τύπου. Είχε ιδιαίτερη στρατηγική σημασία και χρησιμοποιούνταν μόνο σε συνθήκες μάχης. Το κάστρο είναι χτισμένο από καλντερίμια. Η κάτοψή του είναι ένα ορθογώνιο, κοντά σε τετράγωνο, με κυλινδρικούς πύργους που ανεγείρονται στις τέσσερις γωνίες.

Το **φρούριο του Σιγκνάγκι**, που βρίσκεται στην Περιφέρεια Καχέτι, χτίστηκε το 1762 από τον βασιλιά Ηρακλή Β. Το κάστρο του Σιγκνάγκι δεν έχει διασωθεί με την αρχική του μορφή. Σήμερα, υπάρχουν κυλινδρικοί πύργοι σε όλο το μήκος των τειχών του κάστρου και αντηρίδες μεταξύ τους. Υπάρχουν συνολικά 23 πύργοι, με ακανόνιστες αποστάσεις μεταξύ τους.

Το **Νοκαλακέβι** είναι ένας παλιός οικισμός και χώρος αρχαιολογικών ανασκαφών που βρίσκεται στην κοιλάδα του ποταμού Τεχούρι, στο δήμο Σενάκι, στην Περιφέρεια Σαμεγκρέλο-Ζέμο Σβανέτι. Οι Ρωμαίοι και οι Βυζαντινοί ιστορικοί αναφέρονταν στον οικισμό ως Αρχαίοπολις. Η περιοχή έχει έκταση 20 εκτάρια και περιλαμβάνει δομές και

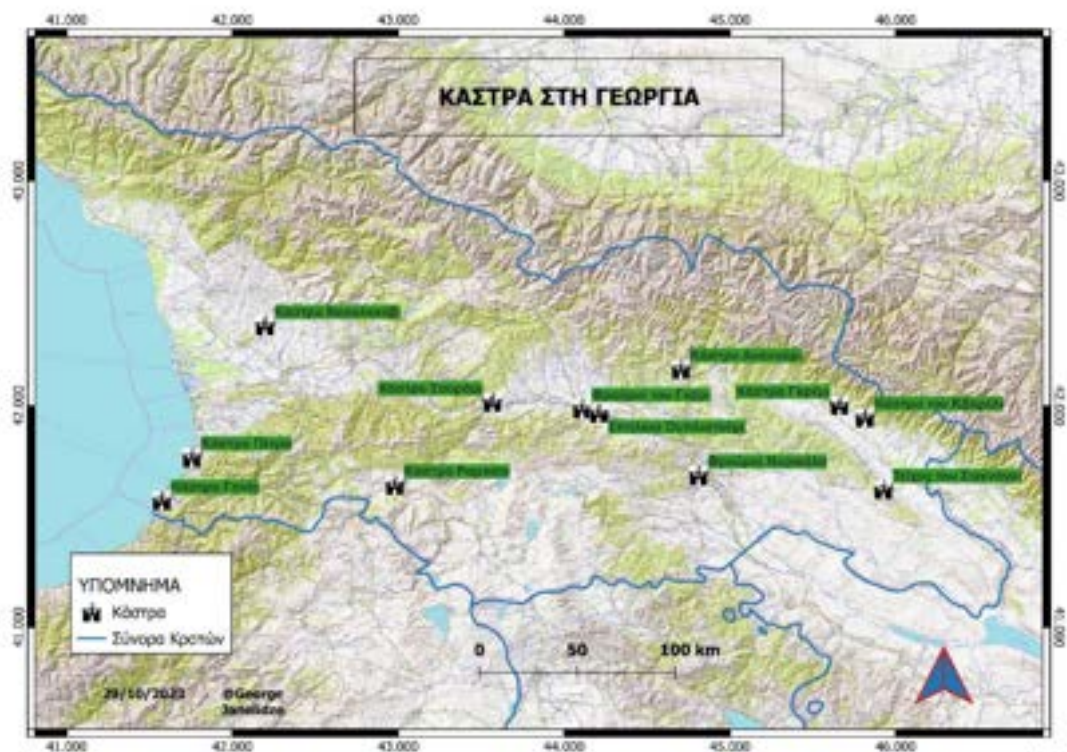
ευρήματα από την Ελληνιστική ως την Βυζαντινή περίοδο. Υπάρχουν ενδείξεις ότι η τοποθεσία κατοικείται από την 1η χιλιετία π.Χ. Έχουν βρεθεί δικέφαλα ζωόμορφα αγάλματα, τελετουργικές εστίες, μεταλλουργεία και κεραμικά του 8ου-7ου αιώνα π.Χ. Τα περισσότερα κτίρια χτίστηκαν τον 4ο-8ο αιώνα, όταν η Αρχαίοπολη ήταν πρωτεύουσα της Λαζικής.

Το **Φρούριο Γκόνιο**, που στην αρχαιότητα ονομαζόταν Άψαρος, είναι μια ρωμαϊκή οχύρωση στην Ατζάρα, κοντά στη Μαύρη Θάλασσα, 15 χλμ. νότια του Μπατούμι, 4 χλμ βόρεια των τουρκικών συνόρων. Το όνομά του συνδέεται με το μύθο της Μήδειας και του αδελφού της, Άψυρτου.

Η παλαιότερη αναφορά στο φρούριο είναι από τον Πλίνιο τον Πρεσβύτερο στη Φυσική Ιστορία του (1ος αιώνας μ.Χ.). Υπάρχει επίσης μία αναφορά στην αρχαία ονομασία του τόπου στους Μιθριδατικούς Πολέμους του Αππιανού (2ος αιώνας μ.Χ.). Τον 2ο αιώνα μ.Χ. ήταν μια πολύ καλά οχυρωμένη Ρωμαϊκή πόλη της Κολχίδας . Η πόλη ήταν επίσης γνωστή για το θέατρο και τον ιππόδρομο της. Ο Προκόπιος, στα συγγράμματά του τον 6ο αιώνα, μιλά για τα ερείπια των δημόσιων κτιρίων της αποδεικνύοντας ότι κάποτε ήταν τόπος μεγάλης σημασίας.

Το **Κάστρο Πέτρα** βρίσκεται στο χωριό Τσιχιστζίρι, στην Περιφέρεια Αντζάρα σε υψόμετρο 440 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Το φρούριο χτίστηκε από τον Έλληνα διοικητή Ιωάννη Στρατίγο το 535. Η Πέτρα ανήκε στην κατηγορία των απόρθητων φρουρίων. Από εδώ περνούσε ο δρόμος που συνέδεε τη Δυτική Γεωργία με το Βυζάντιο, το Ιράν και την Αρμενία.

Το **Ουπλιστσίχε** είναι μια πόλη λαξευμένη στο βράχο, που βρίσκεται 10 χιλιόμετρα από την πόλη Γκόρι. Ουπλιστσίχε αναφέρεται σε γραπτές πηγές από τον 7ο αιώνα. Πρόκειται για μία πολυεπίπεδη αρχαιολογική-ιστορική τοποθεσία. Στο Ουπλιστσίχε και τα περίχωρά του έχει διασωθεί μια ομάδα αρχαιολογικών και αρχιτεκτονικών μνημείων, τα παλαιότερα από τα οποία χρονολογούνται από την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού. Η πόλη διαθέτει δρόμους, πλατείες, αποχετευτικό σύστημα, τέσσερις πύλες, μια μυστική σήραγγα, έναν προμαχώνα κ.λπ. Σήμερα θεωρείται υπαίθριο μουσείο.

Πόλεις

Η **Τυφλίδα** είναι η πρωτεύουσα και η μεγαλύτερη πόλη της Γεωργίας. Είναι μια παλαιά πόλη που ιδρύθηκε τον 5ο αιώνα, όταν η πρωτεύουσα του γεωργιανού βασιλείου μεταφέρθηκε εκεί από τη Μτσχέτα. Ο πληθυσμός της πόλης ξεπερνά το 1 εκατομμύριο. Η Τυφλίδα διασχίζεται από τον ποταμό Κούρα (Μκβάρι), ο οποίος είναι ο μεγαλύτερος ποταμός της Υπερκαυκασίας. Η Τυφλίδα καταλήφθηκε από τους Άραβες τον 7ο αιώνα. Το 1122 ο βασιλιάς Δαβίδ Δ' κατέλαβε την Τιφλίδα και την αποκατέστησε ως πρωτεύουσα.

Η παλαιά πόλη της Τυφλίδας, που βρίσκεται στον πυρήνα της πόλης, φιλοξενεί τις παλαιές μεσαιωνικές εκκλησίες. Εκεί ξεχωρίζουν οι παραδοσιακές κατοικίες με τα ξύλινα μπαλκόνια. Η Τιφλίδα παρουσιάζει μια ιδιαίτερη αρχιτεκτονική αισθητική αφού έχει επηρεαστεί από τους Ρώσους, τους Βυζαντινούς, τους Πέρσες και τους Οθωμανούς. Η Τυφλίδα είναι μια πολυπολιτισμική πόλη, με κοινότητες άλλων λαών του Καυκάσου, καθώς και Ελλήνων, Γερμανών, Εβραίων, Ασσυρίων και Εσθονών.

Η Τυφλίδα είναι ο κορυφαίος τουριστικός προορισμός, που προσφέρει υπέροχα αστικά τοπία, ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, εθνικά μουσεία και πινακοθήκες, πολιτιστικά αξιοθέατα, φεστιβάλ και παραδοσιακή γεωργιανή κουζίνα.

Το **Κουταΐσι** είναι μια από τις παλαιότερες συνεχώς κατοικημένες πόλεις στον κόσμο και η τρίτη πολυπληθέστερη πόλη της Γεωργίας μετά την Τυφλίδα και το Μπατούμι. Βρίσκεται 220 χιλιόμετρα δυτικά της Τιφλίδας, στον ποταμό Ριόνι, και είναι η πρωτεύουσα της Περιφέρειας Ιμερέτι.

Ιστορικά μια από τις σημαντικότερες πόλεις της Γεωργίας. Αρχαιολογικά στοιχεία δείχνουν ότι η πόλη λειτουργούσε ως πρωτεύουσα της Κολχίδας κατά τον έκτο έως πέμπτο αιώνα π.Χ. Πιστεύεται ότι, στα Αργοναυτικά, ο Απολλώνιος Ρόδιος θεώρησε το Κουταΐσι ως τον τελικό προορισμό των Αργοναυτών καθώς και ως την κατοικία του βασιλιά Αιήτη. Κατά τον Μεσαίωνα ήταν πρωτεύουσα του Βασιλείου της Αμπχαζίας και του Βασιλείου της Γεωργίας και αργότερα ως πρωτεύουσα του Βασιλείου του Ιμερέτι.

Το σύμβολο της πόλης είναι ο καθεδρικός ναός Μπαγκράτι, που χτίστηκε από τον Μπαγκράτ Γ', βασιλιά της Γεωργίας, στις αρχές του 11ου αιώνα. Το μοναστήρι Γκελάτι βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα ανατολικά της πόλης. Μια από τις διάσημες εκκλησίες στη Γεωργία είναι το μοναστήρι Μοτσαμέτα. Πήρε το όνομά της από δύο αγίους, τους αδελφούς Δαβίδ και Κωνσταντίνο. Ήταν οι πρίγκιπες και βασανίστηκαν μαρτυρικά από τους Άραβες εισβολείς τον 8ο αιώνα. Εκτός από τις εκκλησίες, υπάρχουν και άλλα αξιοσημείωτα μέρη, όπως: Τα ερείπια του παλατιού Γκεγκούτι, το οποίο ήταν μια από τις κατοικίες των Γεωργιανών μοναρχών, το "Okros Chardakhi" - το παλάτι των Γεωργιανών Βασιλέων, η Συναγωγή που χτίστηκε το 1885, το Κρατικό Ιστορικό Μουσείο, ένα σημαντικό μουσείο, θεωρείται επίσης ένα από τα σημαντικότερα επιστημονικά-ερευνητικά ιδρύματα στη Γεωργία με την εκτεταμένη ερευνητική βιβλιοθήκη και το εργαστήριό του, συντριβάνι Colkhis που κοσμεί την κεντρική πλατεία της πόλης και διαθέτει 30 αγάλματα και ο βοτανικός κήπος.

Το **Μπατούμι** είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Γεωργίας και πρωτεύουσα της Αυτόνομης Δημοκρατίας της Αντζάρας, που βρίσκεται στην ακτή της Μαύρης Θάλασσας στα νοτιοδυτικά της Γεωργίας, 20 χιλιόμετρα βόρεια των συνόρων με την Τουρκία. Βρίσκεται σε μια υποτροπική ζώνη στους πρόποδες του Καυκάσου. Η ονομασία του προέρχεται από το Βαθύν και αυτό από το αρχαιοελληνικό ο βαθύς λιμνή.

Τον 15ο αιώνα οι Οθωμανοί κατέλαβαν την πόλη και την περιοχή της, αλλά δεν την διατήρησαν. Το 1703, το Μπατούμι έγινε και πάλι μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Κατά τον ενάμιση αιώνα της οθωμανικής κυριαρχίας εξελίχθηκε σε επαρχιακό λιμάνι που εξυπηρετούσε την ενδοχώρα της αυτοκρατορίας στις ανατολικές παρυφές της Μαύρης Θάλασσας. Μετά την οθωμανική κατάκτηση άρχισε ο εξισλαμισμός της μέχρι τότε χριστιανικής περιοχής, ο οποίος όμως τερματίστηκε και σε μεγάλο βαθμό αντιστράφηκε, αφού η περιοχή προσαρτήθηκε στη Ρωσική Αυτοκρατορία μετά τον Ρωσο-τουρκικό πόλεμο του 1877-78.

Μεγάλο μέρος της οικονομίας του Μπατούμι επικεντρώνεται στον τουρισμό και τα τυχερά παιχνίδια, αλλά η πόλη είναι επίσης σημαντικό λιμάνι και περιλαμβάνει βιομηχανίες όπως η ναυπηγική, η επεξεργασία τροφίμων και η ελαφρά μεταποίηση. Από το 2010, το Μπατούμι έχει μεταμορφωθεί από την κατασκευή σύγχρονων πολυώροφων κτιρίων, καθώς και από την αποκατάσταση των κλασικών κτιρίων του 19ου αιώνα που βρίσκονται στην ιστορική Παλιά Πόλη.

Σημεία ενδιαφέροντος στο Μπατούμι: Σύγχρονη αρχιτεκτονική, νεωτεριστική αρχιτεκτονική, Κρατικό Μουσείο Ατζάρας, Ενυδρείο, Βοτανικός Κήπος, Τσίρκο, Μπούλεβερντ, Δελφινάριο, Πύργος Αλφάβητου, Αρχαιολογικό Μουσείο Μπατούμι κ.λπ. Το **Πότι** είναι πόλη-λιμάνι, που βρίσκεται στην ανατολική ακτή της Μαύρης Θάλασσας στην Περιφέρεια Σαμεγκρέλο-Ζέμο Σβανέτι στα δυτικά της χώρας. Το Πότι ιδρύθηκε ως Ελληνική αποικία τον 7ο αιώνα π.Χ. και ονομάστηκε Φάσις. Το Πότι αναπτύχθηκε ιδιαίτερα σε μέγεθος και σημασία κατά τη διάρκεια της θητείας δήμαρχου της πόλης, Νίκο Νικολάντζε μεταξύ 1894 και 1912. Ο Νικολάντζε, που θεωρείται ο ιδρυτής του σύγχρονου Πότι, διηύθυνε μια σειρά εκσυγχρονιστικών και κατασκευαστικών έργων, μεταξύ των οποίων ένα θέατρο, ένας μεγάλος καθεδρικός ναός, δύο γυμναστήρια, ένας σταθμός ηλεκτροπαραγωγής, ένα διυλιστήριο πετρελαίου κ.λπ.

Το **Γκόρι** βρίσκεται 86 χιλιόμετρα δυτικά της πρωτεύουσας της Γεωργίας Τυφλίδας και είναι η πέμπτη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Γεωργίας. Το όνομά της προέρχεται από τη γεωργιανή λέξη gora, που σημαίνει λόφος ή βουνό.

Ένας οικισμός γνωστός εδώ από την ελληνιστική περίοδο, με το φρούριο Γκόρι χτισμένο τουλάχιστον τον 7ο αιώνα, έλαβε το καθεστώς της πόλης τον 12ο αιώνα. Το Γκόρι ήταν σημαντικό στρατιωτικό οχυρό κατά τον Μεσαίωνα και διατηρεί στρατηγική σημασία λόγω της θέσης του στον κύριο αυτοκινητόδρομο που συνδέει τα ανατολικά και δυτικά τμήματα της Γεωργίας. Κατά τη διάρκεια της ιστορίας του, το Γκόρι δέχθηκε αρκετές φορές εισβολή από τους στρατούς περιφερειακών δυνάμεων. Το Γκόρι είναι επίσης γνωστό ως η

γενέτειρα του Σοβιετικού ηγέτη και πολιτικού Ιωσήφ Στάλιν, του σχεδιαστή βαλλιστικών πυραύλων Αλεξάντρ Ναντιράντζε και του φιλοσόφου Μεράμπ Μαμαρντασβίλι.

Το **Τελάβι** είναι η κύρια πόλη και το διοικητικό κέντρο της ανατολικής περιφέρειας Καχέτι. Μια από τις πρώτες σωζόμενες αναφορές για το Τελάβι προέρχεται από τον 2ο αιώνα μ.Χ., από τον Έλληνα γεωγράφο Κλαύδιο Πτολεμαίο. Από τον 10ο έως τον 12ο αιώνα, το Τελάβι υπήρξε πρωτεύουσα του Βασιλείου του Καχέτι και αργότερα του Βασιλείου του Καχέτι-Ερέτι. Κατά τη διάρκεια της Χρυσής Εποχής του Γεωργιανού Κράτους (12ος-13ος αιώνας), το Τελάβι μετατράπηκε σε ένα από τα σημαντικότερα πολιτικά και οικονομικά κέντρα του Γεωργιανού Κράτους.

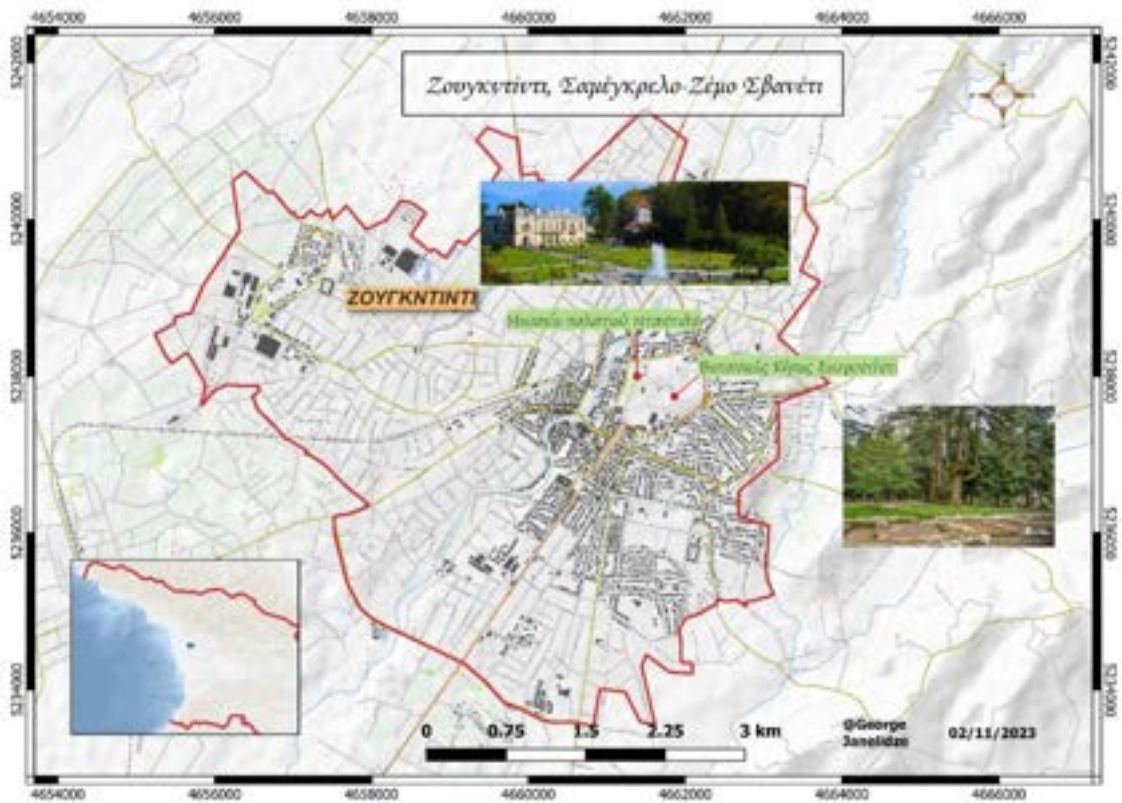
Το Τελάβι είναι η μόνη πόλη στη Γεωργία όπου τέσσερα οχυρωματικά έργα από τέσσερις ιστορικές περιόδους παραμένουν σχετικά άθικτα. Για το λόγο αυτό, οι αρχιτέκτονες, οι μελετητές και οι ιστορικοί τέχνης θεωρούν ότι το Τελάβι είναι η πιο "μεσαιωνική" πόλη της χώρας.

Η **Μέστια** είναι μια ορεινή κωμόπολη στη βορειοδυτική Γεωργία, που βρίσκεται στην περιοχή Σβανέτι σε υψόμετρο 1.500 μέτρων στα βουνά του Καυκάσου. Ο πληθυσμός της είναι κυρίως Σβάνοι, μια πολιτισμική και γλωσσική υποομάδα των Γεωργιανών. Παρά το μικρό μέγεθός της, η κωμόπολη αποτελούσε σημαντικό κέντρο του γεωργιανού πολιτισμού για αιώνες και διαθέτει αρκετά μεσαιωνικά μνημεία, όπως εκκλησίες και φρούρια, που έχουν συμπεριληφθεί σε κατάλογο μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

Στην κωμόπολη δεσπόζουν οι πέτρινοι αμυντικοί πύργοι. Μια τυπική οχυρωμένη κατοικία των Σβάν αποτελούνταν από έναν πύργο, ένα παρακείμενο σπίτι και κάποιες άλλες οικιακές κατασκευές που περιβαλλόταν από ένα αμυντικό τείχος.

Η Μέστια εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο «Βασίλισσας Ταμάρας», το οποίο λειτουργεί από το 2010.

Μουσεία

Γεωργιανό Εθνικό Μουσείο (Τυφλίδα): Αυτό είναι ένα από τα μεγαλύτερα και περιεκτικότερα μουσεία της Γεωργίας. Περιλαμβάνει διάφορα τμήματα και μουσεία στο δίκτυό του, όπως το Γεωργιανό Εθνικό Μουσείο, η Εθνική Πινακοθήκη, το Μουσείο Σοβιετικής Κατοχής, το Μουσείο Ιστορίας της Τιφλίδας και άλλα. Το Γεωργιανό Εθνικό Μουσείο στεγάζει μια εκτεταμένη συλλογή αντικειμένων, έργων τέχνης και ιστορικών εκθεμάτων. Το μουσείο στεγάζει αρχαιολογικό, εθνογραφικό, νομισματικό, γεωλογικό και άλλο υλικό. Ένας τεράστιος όγκος πρώτης κατηγορίας υλικού που έχει συγκεντρωθεί στο μουσείο αντικατοπτρίζει επιμέρους περιόδους της ιστορίας του υλικού πολιτισμού της Γεωργίας, του Καυκάσου και της Μέσης Ανατολής.

Ανοιχτό Εθνογραφικό Μουσείο (Τυφλίδα): Αυτό το υπαίθριο μουσείο διαθέτει μια εκτεταμένη συλλογή παραδοσιακών γεωργιανών σπιτιών και κατασκευών από διάφορες περιοχές της χώρας. Προσφέρει μια ματιά στην αρχιτεκτονική και πολιτιστική ποικιλομορφία της Γεωργίας.

Η έκταση του μουσείου καταλαμβάνει 500 στρέμματα και χωρίζεται σε 11 ζώνες. Αντικείμενα χαρακτηριστικά της λαϊκής αρχιτεκτονικής και της καθημερινής ζωής παρουσιάζονται σε δέκα ιστορικές και εθνογραφικές ζώνες, πέντε από τις οποίες αντιπροσωπεύουν την Ανατολική και πέντε τη Δυτική Γεωργία.

Κοντά στο μουσείο υπάρχει Λίμνη Χελώνα, διαδρομή για τζόκινγκ και καταστήματα εστίασης. Από το πάρκο Βάκε λειτουργεί τελεφερίκ.

Το **Κρατικό Μουσείο Τέχνης** βρίσκεται στην Τιφλίδα. Στεγάζει έργα γεωργιανής τέχνης από την αρχαιότητα έως σήμερα: γεωργιανά κοσμήματα, υαλώδες σμάλτο, κοσμήματα, καλλιτεχνικά υφάσματα, πίνακες ζωγραφικής και γλυπτά.

Το **Μουσείο Καλών Τεχνών** βρίσκεται στην Τιφλίδα και περιλαμβάνει 3.500 έργα από περισσότερους από 100 Γεωργιανούς καλλιτέχνες.

Το **Εθνικό Παλάτι** βρίσκεται στην Τιφλίδα. Σε αυτό το παλάτι ανακοινώθηκε η αποκατάσταση της κρατικής ανεξαρτησίας της Γεωργίας στις 26 Μαΐου 1918 (σε αυτό το κτίριο ανακήρυξαν επίσης την ανεξαρτησία τους οι κυβερνήσεις της Αρμενίας και του Αζερμπαϊτζάν στις 28 Μαΐου 1918).

Το ιστορικό μουσείο του παλατιού φιλοξενεί μοναδικά εκθέματα, έργα τέχνης, πίνακες σύγχρονων καλλιτεχνών, γλυπτά, αρχιτεκτονικά σχέδια, αντικείμενα επίπλα, κοσμήματα και επιτραπέζια σκεύη, συμβολικά αντικείμενα και άλλα τεκμήρια. Στις αίθουσες εκτίθενται αντικείμενα από την εποχή του Αντιβασιλέα, βραβεία και δώρα που ελήφθησαν από την ίδρυση του παλατιού, αντίγραφα σκίτσων του διάσημου καλλιτέχνη Λάντο Γκουντιασβίλι.

Η **Εθνική Πινακοθήκη** βρίσκεται στην Τιφλίδα. Η Πινακοθήκη διαθέτει 8 αίθουσες. Υπάρχει μόνιμη έκθεση με έργα των Νίκο Πιροσμανασβίλι, Νταβίντ Κακαμπάντζε, Λάντο Γκουντιασβίλι και Γιάκοφ Νικολάντζε.

Στην Τιφλίδα υπάρχει ένα **Ιστορικό Μουσείο** (Karvasla) με πάνω από 50.000 εκθέματα. Αυτά αντικατοπτρίζουν την ιστορία της Τιφλίδας από το τέλος της 4ης χιλιετίας

π.Χ. έως σήμερα. Το μουσείο φιλοξενεί αρχαιολογικό και εθνολογικό υλικό και μια πλούσια φωτογραφική συλλογή. Υπάρχουν επίσης δείγματα λαϊκών, εφαρμοσμένων και καλών τεχνών.

Το Μουσείο Ψευδαισθήσεων βρίσκεται στην Τιφλίδα, όπου σας περιμένει ένας μαγικός κόσμος οφθαλμαπάτης. Εδώ μπορείτε να δείτε: Τραπέζι Κλώνων, Ψευδαίσθηση της Καρέκλας, Δωμάτιο του Ames, Δωμάτιο Αντιβαρύτητας, Περιστρεφόμενο Δωμάτιο, Δωμάτιο του Απείρου, Περιστρεφόμενη Σήραγγα, Καλειδοσκόπιο, Κεφάλι σε Πιατέλα και πολλά άλλα.

Το Κρατικό Ιστορικό και Αρχιτεκτονικό Μουσείο των Ανακτόρων Νταντιάνι βρίσκεται στο Ζουγκντίντι (Σαμέγκρελο). Το συγκρότημα των ανακτόρων περιλαμβάνει το Παλάτι της Βασίλισσας, το Παλάτι του Νίκου, τον Καθεδρικό Ναό του Πρίγκιπα και τον Βοτανικό Κήπο δίπλα στο παλάτι.

Στο παλάτι φυλάσσεται αρχαιολογικό και εθνογραφικό υλικό. Προσωπικά αντικείμενα του Νταβίντ Νταντιάνι, του τελευταίου πρίγκιπα του Σαμεγκρέλο, και μελών της οικογένειάς του, μια χάλκινη μάσκα του Ναπολέοντα Α'.

Στο μουσείο φυλάσσεται ο χιτώνας της Παναγίας. Στις 15 Ιουλίου κάθε έτους πραγματοποιείται η γιορτή της τοποθέτησης του σάβανου της Παναγίας. Την ημέρα αυτή, ο χιτώνας της Παναγίας μεταφέρεται από το μουσείο στην κοντινή εκκλησία της Εικόνας της Παναγίας, όπου θα πραγματοποιηθεί εορταστική λειτουργία και οι προσκυνητές θα έχουν την ευκαιρία να προσκυνήσουν το λείψανο αυτό.

Γύρω από το μουσείο βρίσκεται ο Βοτανικός Κήπος του Ζουγκντίντι, όπου φυτρώνουν περίπου ογδόντα είδη δέντρων, μεταξύ των οποίων μανόλια, βελανιδιά, κέδρος Ιμαλαΐων, λεύκη και άλλα.

Στο Γκόρι βρίσκεται το **Κρατικό Μουσείο του Ιωσήφ Στάλιν**, το οποίο περιλαμβάνει αναμνηστικά αντικείμενα, πίνακες, φωτογραφικά και κινηματογραφικά ντοκουμέντα και εκθέσεις που απεικονίζουν τη ζωή και το έργο του Στάλιν. Το μουσείο φιλοξενεί 60.000 εκθέματα. Στο μουσείο υπάρχει ένα ειδικό γραφείο του Στάλιν, όπου υπάρχουν αξιομνημόνευτα αντικείμενα όπως: η πίπα καπνού του Στάλιν, ένα στυλό της γερμανικής εταιρείας Pelikan, το οποίο χρησιμοποίησε ο Στάλιν στη διάσκεψη του Πόστνταμ, ένα μαύρο τηλέφωνο της εταιρείας Siemens και άλλα. Εκτίθεται επίσης το προσωπικό σιδηροδρομικό βαγόνι του Στάλιν, με το οποίο ταξίδεψε στις διασκέψεις της Τεχεράνης, της Γιάλτας και του Πόστνταμ.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Βάνι βρίσκεται στην περιοχή της αρχαίας πόλης Βάνι. Το υλικό που φυλάσσεται στο μουσείο καλύπτει την περίοδο από τον 8ο έως τον 1ο π.Χ. αιώνα. Στεγάζει μοναδικά δείγματα κοσμημάτων, ασημένια και χάλκινα αντικείμενα, νομισματικά δείγματα κ.λπ.

Το Ιστορικό-Εθνογραφικό Μουσείο του Σβανέτι βρίσκεται στον οικισμό Μέστια και φυλάσσει: αρχαιολογικό, εθνογραφικό και νομισματικό υλικό, μοναδικά δείγματα της γεωργιανής γκραβούρας και εικονογραφίας, αρχαία χειρόγραφα, πολεμικό εξοπλισμό, προϊόντα σιδήρου, αργύρου και χαλκού, κοσμήματα.

Το Ιστορικό και Εθνογραφικό Μουσείο βρίσκεται στο Κουταΐσι. Το μουσείο στεγάζει περισσότερα από 150.000 εκθέματα. Περιλαμβάνει αρχαιολογικό και εθνογραφικό υλικό, έργα τέχνης, προσωπικά αρχεία σημαντικών προσωπικοτήτων.

Η Πινακοθήκη Καλών Τεχνών του Νταβίντ Κακαμπάντζε βρίσκεται στο Κουταΐσι. Το μουσείο διαθέτει περίπου 3000 εκθέματα, μεταξύ των οποίων: πίνακες ζωγραφικής, έργα γραφικής, γλυπτικής και εφαρμοσμένης τέχνης. Εδώ εκπροσωπούνται τα έργα των Νίκο Φίροσμαν, Γκίγκο Γκαμπασβίλι, Έλενα Αχβλεδιάνι, Λάντο Γκουντιασβίλι και άλλων καλλιτεχνών.

Το Ιστορικό Μουσείο Σαμτσκέ-Τζαβακχέτι του Ιβάνε Τζαβαχισβίλι βρίσκεται στο Αχαλτσίχε στην τοποθεσία "Ραμπάτι", όπου φυλάσσονται περισσότερα από 25.000 εκθέματα, μεταξύ των οποίων: αρχαιολογικό, εθνογραφικό και νομισματικό υλικό, αρχαία χειρόγραφα, φωτογραφικά ντοκουμέντα, προσωπικά αρχεία σημαντικών προσωπικοτήτων της Γεωργίας.

Η πόλη Τελάβι φιλοξενεί ένα Ιστορικό Μουσείο με 65.000 εκθέματα, συμπεριλαμβανομένων αρχαιολογικών, εθνογραφικών, νομισματικών και λοιπών τύπων υλικών.

Εθνικά πάρκα

Τα εθνικά πάρκα της Γεωργίας αναδεικνύουν τη φυσική ομορφιά της χώρας και παρέχουν ευκαιρίες για υπαίθριες δραστηριότητες, διατήρηση της άγριας ζωής και οικοτουρισμό.

Εθνικό Πάρκο Μπορτζόμι-Χαραγκαούλι βρίσκεται στην κεντρική Γεωργία και είναι το μεγαλύτερο εθνικό πάρκο της χώρας. Καλύπτει ένα ευρύ φάσμα τοπίων, συμπεριλαμβανομένων πλούσιων δασών, αλπικών λιβαδιών και δύσβατων βουνών. Το Μπορτζόμι-Χαραγκαούλι είναι γνωστό για τη βιοποικιλότητα, τα μονοπάτια πεζοπορίας και τις μεταλλικές πηγές του, συμπεριλαμβανομένου του διάσημου μεταλλικού νερού Μπορτζόμι. Το Πάρκο φτάνει από 400 έως 2642 μέτρα πάνω από το επίπεδο της θάλασσας. Υπάρχουν χώροι για πικνίκ και κάμπινγκ κατά μήκος των μονοπατιών. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί 64 είδη θηλαστικών, 11 από τα οποία είναι ενδημικά του Καυκάσου και 8 είδη περιλαμβάνονται στο «Κόκκινο βιβλίο» της Γεωργίας. Η περιοχή φιλοξενεί 217 είδη μεταναστευτικών και μόνιμων πτηνών, 13 από τα οποία περιλαμβάνονται στο «Κόκκινο βιβλίο» της Γεωργίας.

Εθνικό Πάρκο Βασλοβάνι βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Γεωργίας. Είναι γνωστό για τα μοναδικά ερημικά τοπία του, τους βράχους από αμμόλιθους και τα φαράγγια. Επίσης, φιλοξενεί ποικίλα είδη άγριας ζωής, συμπεριλαμβανομένης της περσικής λεοπάρδαλης. Βασλοβάνη φιλοξενεί επίσης αρκούδες, λύγκες, βίδρες, αγριογούρουνα, λύκους, πετρίτες, κολχικούς φασιανούς και αηδόνια. Το πάρκο εκτείνεται σε 250 210 στρέμματα.

Εθνικό Πάρκο Μπράλα βρίσκεται στην περιοχή της Ατζάρας. Απέχει 25 χιλιόμετρα από το Μπατούμι. Στο πάρκο υπάρχει ένα ziplane. Το εθνικό πάρκο προσφέρει στους

επισκέπτες πεζοπορία, ιππασία, επιστημονικές και οικολογικές περιηγήσεις. Εδώ ζουν πολλά είδη ζώων και πτηνών.

Εθνικό Πάρκο Κολχέτι βρίσκεται κατά μήκος της ακτής της Μαύρης Θάλασσας στη δυτική Γεωργία και περιλαμβάνει υγροτόπους, ποτάμια και έλη. Είναι σημαντικό για την παρατήρηση πουλιών και τη διατήρηση των υδάτινων οικοσυστημάτων. Έχει συνολική έκταση 443 080 στρέμματα, εκ των οποίων τα 152 760 στρέμματα είναι θαλάσσια ύδατα. Μπορείτε να προγραμματίσετε βαρκάδα, κωπηλασία και καγιάκ στα ποτάμια, καθώς και στις λίμνες Παλιαστόμι και Χρυσή Λίμνη, και στη συνέχεια να επισκεφθείτε το κολχικό δάσος και τους μοναδικούς υγροβιότοπους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο πάρκο παρουσιάζουν η λίμνη Παλιαστόμι, τα νερά της Μαύρης Θάλασσας, οι μοναδικοί υγρότοποι και το δάσος της Κολχίδας. Χαρακτηρίζεται από υψηλή βιοποικιλότητα άγριας χλωρίδας και πανίδας, αφθονία ενδημικών και απομεινάρων ειδών.

Άλσος Βάκε βρίσκεται στην Τιφλίδα. Το πάρκο εγκαινιάστηκε το 1946 και η έκτασή του ήταν 2 000 στρέμματα, ενώ σήμερα η έκτασή του είναι μικρότερη. Το μέρος αυτό είναι ένα από τα πιο δημοφιλή μέρη αναψυχής για τους κατοίκους της Τιφλίδας. Υπάρχει ένα μνημείο αφιερωμένο στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και σε όσους εκτελέστηκαν από τις σοβιετικές αρχές το 1923. Στο πάρκο πραγματοποιούνται συχνά συναυλίες.

Ο **Εθνικός Βοτανικός Κήπος** της Γεωργίας βρίσκεται στην Τιφλίδα. Η έκτασή του είναι 970 στρέμματα. Ο κήπος διαθέτει ποικιλία από τριαντάφυλλα, πασχαλιές, συλλογή κωνοφόρων και ιαπωνικό κήπο. Ο κήπος διαθέτει χώρους αναψυχής, μονοπάτια περιπάτου, καφετέριες, ένα μουσείο, έναν εορταστικό χώρο για γαμήλιες τελετές, έναν παιδικό χώρο και άλλες εκτάσεις για ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Από το Κάστρο Ναρικάλα προς το Βοτανικό Κήπο μπορείτε να κατεβείτε με το ziplane, για όσους αρέσκονται στην ορειβάσια υπάρχει ένας βράχος για αναρρίχηση. Στο έδαφος του κήπου υπάρχουν 6 ερευνητικές μονάδες και ένα φυτώριο τροπικών φυτών.

Το **δενδρολογικό πάρκο Σεκβετλι** βρίσκεται στο δήμο Οζουργκέτι της περιφέρειας Γκούρια και είναι μοναδικό σε βιοποικιλότητα στον Καύκασο. Το πάρκο είναι φυτεμένο σε 600 στρεμμάτων και φιλοξενεί τόσο τοπικά ενδημικά δέντρα όσο και εξωτικά φυτά που έχουν έρθει και από τις πέντε ηπείρους του κόσμου.

Ο **Βοτανικός Κήπος του Ζουγκντιντί** βρίσκεται στη περιοχή Σαμεγκρέλο, κοντά στα παλάτια των Νταντιάνι. Υπάρχουν περίπου ογδόντα είδη δέντρων στο πάρκο, συμπεριλαμβανομένων έξι ειδών μανόλιας, κέδρου Ιμαλαΐων, λεύκας κάνναβης και άλλων. Ο **Κήπος Τσινάνταλι** βρίσκεται στο χωριό Τσινάνταλι στην περιοχή Καχέτι και καλύπτει έκταση 120 στρεμμάτων. Υπάρχουν φυτά εξωτικών ποικιλιών ευρωπαϊκής, ασιατικής και αμερικανικής προέλευσης. Το παλάτι του Alexander Chavchavadze βρίσκεται στον χώρο του κήπου, όπου υπάρχει ένα κελάρι κρασιού και μπορεί κανείς να δοκιμάσει διάφορα είδη κρασιού.

Το **Εθνικό Πάρκο Αλγκέτι** βρίσκεται στο δήμο Τετρισκάρο (Κβέμο Καρλί), 60 χιλιόμετρα μακριά από την Τιφλίδα. Εδώ εκπροσωπούνται δάση ερυθρελάτης, οξιάς,

δρυός, πεύκου και σημύδας. Το πάρκο φιλοξενεί καφέ αρκούδες, λύκους, λύγκες, λαγούς, αλεπούδες, αγριογούρουνα, ζαρκάδια, αετούς, γεράκια, χελιδόνια και άλλα.

Χιονοδρομικά κέντρα

Η Γεωργία προσφέρει χιονοδρομικά κέντρα που έχουν κερδίσει τη δημοτικότητα τόσο των ντόπιων όσο και των διεθνών επισκεπτών. Αξιοσημείωτα χιονοδρομικά κέντρα στη Γεωργία είναι: **Γκουνταούρι, Μπακουριάνι, Χατσβάλι, Τετνούλντι και Γκοντέρτζι.**

Γκουνταούρι είναι ένα πολύ δημοφιλές χιονοδρομικό κέντρο που βρίσκεται στην οροσειρά του Μεγάλου Καυκάσου. Βρίσκεται περίπου 120 χιλιόμετρα βόρεια της πρωτεύουσας Τιφλίδας. Γκουνταούρι έχει αναγνωριστεί ως ένας από τους κορυφαίους προορισμούς για σκι στη χώρα και προσελκύει ολοένα και περισσότερους εγχώριους και διεθνείς επισκέπτες.

Γκουνταούρι προσφέρει εξαιρετικές ευκαιρίες για σκι και σνόουμπορντ, με τις πίστες του να είναι κατάλληλες για όλα τα επίπεδα δεξιοτήτων. Το θέρετρο διαθέτει ένα ευρύ φάσμα πίστες, από εύκολες διαδρομές για αρχάριους μέχρι απαιτητικές διαδρομές για ειδικούς. Το συνολικό μήκος των πίστες σκι στο Γκουνταούρι ξεπερνά τα 70 χιλιόμετρα. Υπάρχουν πολυάριθμοι αναβατήρες που παρέχουν εύκολη πρόσβαση στις πίστες, ελαχιστοποιώντας τους χρόνους αναμονής και εξασφαλίζοντας άνετη μεταφορά εντός του θέρετρου.

Η σεζόν του σκι στο Γκουνταούρι διαρκεί συνήθως από τον Δεκέμβριο έως τον Απρίλιο, με τις καλύτερες συνθήκες χιονιού να επικρατούν μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου. Το μεγάλο υψόμετρο του χιονοδρομικού κέντρου, που κυμαίνεται από 1.990 μέτρα έως 3.279 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, συμβάλλει στην αξιόπιστη χιονοκάλυψη και στη μεγάλη διάρκεια της σεζόν.

Πέρα από το σκι και το σνόουμπορντ, το Γκουνταούρι προσφέρει μια σειρά από ανέσεις και δραστηριότητες για τους επισκέπτες. Το θέρετρο διαθέτει μια ποικιλία ξενοδοχείων, ξενώνων και διαμερισμάτων για να καλύψει διαφορετικούς προϋπολογισμούς και προτιμήσεις. Μπορείτε να βρείτε εστιατόρια, καφετέριες και μπαρ που σερβίρουν τόσο τοπική όσο και διεθνή κουζίνα.

Η τοποθεσία του Γκουνταούρι στην ευρύτερη οροσειρά του Καυκάσου το καθιστά επίσης πύλη για εκπληκτικές φυσικές ομορφιές. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, η περιοχή προσφέρει ευκαιρίες για πεζοπορία, ορεινή ποδηλασία, αλεξίπτωτο πλαιγιάς και απόλαυση των μαγευτικών τοπίων.

Μπακουριάνι είναι ένας διάσημος χειμερινός προορισμός εδώ και δεκαετίες και βρίσκεται στην περιοχή Μπορτζόμι της Γεωργίας. Βρίσκεται σε υψόμετρο περίπου 1.700 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, και είναι φωλιασμένο στη γραφική κοιλάδα, που περιβάλλεται από τα μαγευτικά βουνά του Μικρού Καυκάσου. Η περίοδος σκι διαρκεί συνήθως από τον Δεκέμβριο έως τον Απρίλιο.

Μπακούριανη είναι γνωστή για την οικογενειακή της ατμόσφαιρα και είναι ιδιαίτερα δημοφιλής στις οικογένειες με παιδιά. Το θέρετρο προσφέρει μαθήματα σκι και σνόουμπορντ για όλες τις ηλικίες και τα επίπεδα δεξιοτήτων.

Πέρα από το σκι και το σνόουμπορντ, η Μπακούριανη προσφέρει και άλλα αξιοθέατα και ανέσεις. Η ίδια η πόλη έχει μια γοητευτική, ζεστή ατμόσφαιρα, με πολλά ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφετέριες που εξυπηρετούν τους επισκέπτες.

Εκτός από τα χειμερινά σπορ, η Μπακούριανη διαθέτει φυσική ομορφιά που μπορεί να εξερευνηθεί όλο το χρόνο. Το θέρετρο είναι επίσης γνωστό για το υγιεινό κλίμα του, καθιστώντας το ιδανικό προορισμό για όσους αναζητούν ένα διάλειμμα από την αστική ρύπανση ή τις αναπνευστικές παθήσεις.

Γενικότερα, το χιονοδρομικό κέντρο Μπακούριανη είναι ένας καλά ανεπτυγμένος χειμερινός προορισμός στη Γεωργία, προσφέροντας έναν συνδυασμό ποιοτικού σκι, όμορφων τοπίων και φιλόξενης ατμόσφαιρας. Το 2023 η Μπακούριανη φιλοξένησε το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Σκι και Σνόουμπορντ.

Το χιονοδρομικό κέντρο **Χατσβάλι** βρίσκεται στην περιοχή Σβανέτι, στα βουνά του Καυκάσου, περίπου 460 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Τυφλίδας, της πρωτεύουσας της Γεωργίας. Χατσβάλι βρίσκεται κοντά στη Μέστια, η οποία είναι ο κύριος κόμβος για τους τουρίστες που επισκέπτονται την περιοχή Σβανέτι. Το χιονοδρομικό κέντρο διαθέτει καλά διαμορφωμένες πίστες και το υψόμετρο κυμαίνεται από 1.900 έως 2.350 μέτρα. Το έδαφος είναι ποικίλο, περιλαμβάνοντας τόσο ανοιχτές πίστες όσο και δενδροφυτεμένες διαδρομές. Το θέρετρο διαθέτει σύγχρονες εγκαταστάσεις ανελκυστήρων για τη μεταφορά των σκιέρ. Αυτοί οι αναβατήρες παρέχουν εύκολη πρόσβαση σε διάφορες πίστες και εξασφαλίζουν μια ομαλή εμπειρία σκι.

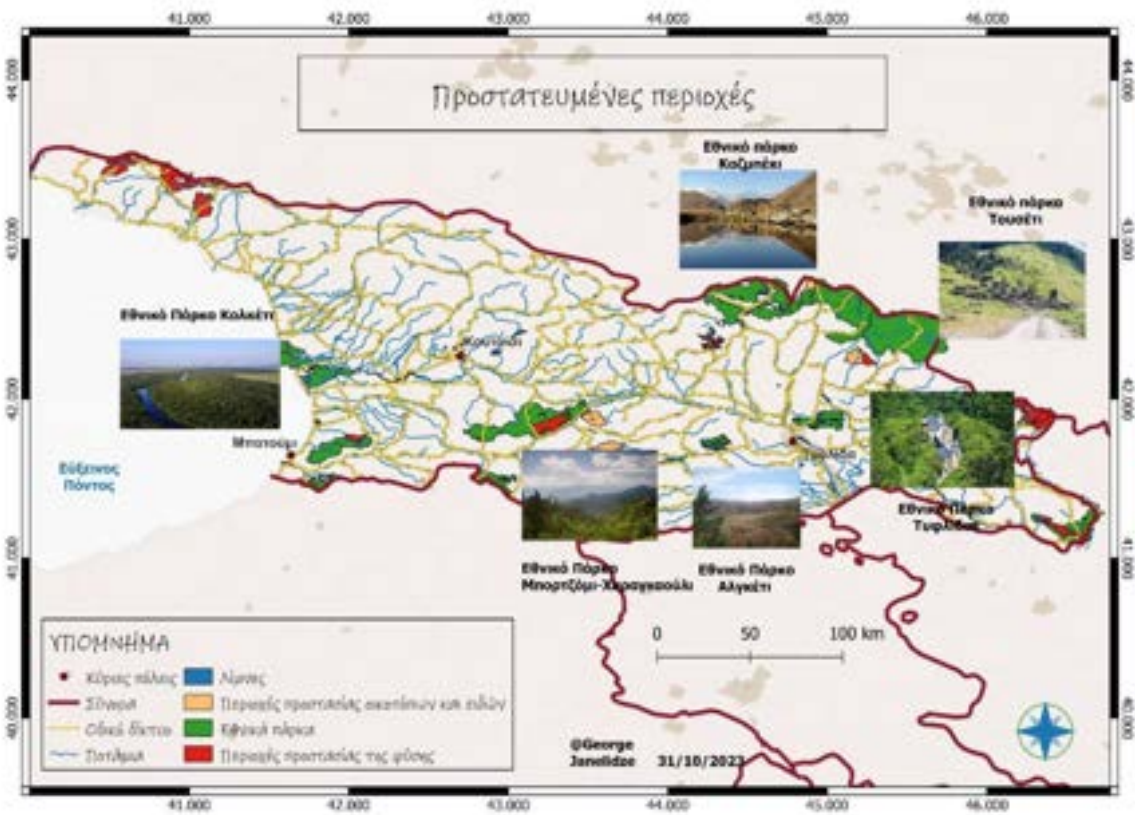
Τα γύρω χιονισμένα βουνά, συμπεριλαμβανομένου του εντυπωσιακού βουνού Ούσμπα, δημιουργούν ένα γραφικό σκηνικό για τους σκιέρ και τους σνόουμπορντίστες. Το χιονοδρομικό κέντρο **Τετνούλντι**, που βρίσκεται στην περιοχή Σβανέτι, περίπου 9 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Μέστια. Η περιοχή είναι γνωστή για τα ανέγγιχτα τοπία της, τους μεσαιωνικούς πύργους και τη μοναδική πολιτιστική κληρονομιά της. Το χιονοδρομικό κέντρο εκτείνεται σε υψόμετρο περίπου 3.165 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, καθιστώντας το ένα από τα υψηλότερα χιονοδρομικά κέντρα της Ευρώπης. Πραγματοποιούνται πτήσεις Ναταχτάρι-Μέστια και Κουταϊσι-Μέστια.

Το χιονοδρομικό κέντρο **Γκόντερτζι** βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα της Γεωργίας, στην περιοχή Αντζάρα, περίπου 2.000 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Το συνολικό μήκος των πίστες σκι είναι περίπου 8 χιλιόμετρα.

Το κέντρο είναι γνωστό για τη μαγευτική φυσική ομορφιά του. Περιτριγυρισμένη από πυκνά δάση, η περιοχή προσφέρει εκπληκτική θέα σε χιονισμένες κορυφές.

Το χιονοδρομικό κέντρο Γκόντερτζι προσφέρει επίσης διάφορες δραστηριότητες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι επισκέπτες μπορούν να απολαύσουν εξερεύνηση των γραφικών μονοπατιών και τοπίων.

Αυτά είναι μερικά μόνο μερικά δείγματα από τα χιονοδρομικά κέντρα που υπάρχουν στη Γεωργία. Κάθε χιονοδρομικό κέντρο έχει τα δικά του μοναδικά χαρακτηριστικά, που κυμαίνονται από φιλικές προς την οικογένεια επιλογές έως πιο περιπετειώδεις και εκτός δρόμου εμπειρίες. Είτε είστε αρχάριος είτε έμπειρος σκιέρ, τα χιονοδρομικά κέντρα της Γεωργίας προσφέρουν μια ποικιλία από πίσστες, όμορφο τοπίο και ζεστή φιλοξενία.

Φαράγγια, Σπήλαια

Η Γεωργία είναι γνωστή για τα εκπληκτικά φυσικά τοπία της, όπως οροσειρές, κοιλάδες και φαράγγια. Ένα από τα πιο διάσημα φαράγγια στη Γεωργία είναι το φαράγγι Μαρτβίλι, αλλά υπάρχουν και άλλα όμορφα φαράγγια για να εξερευνησετε (βλ. ΧΑΡΤΗΣ 8). Ακολουθούν μερικά φαράγγια στη Γεωργία:

Φαράγγι Μαρτβίλι βρίσκεται στην περιοχή Σαμεγκρέλο-Ζέμο Σβανέτι της δυτικής Γεωργίας και είναι ένας δημοφιλής τουριστικός προορισμός. Το φαράγγι έχει μήκος 2400 μέτρα, βάθος 30 μέτρα και πλάτος 10 μέτρα. Στη μέση του φαραγγιού, ένας καταρράκτης πέφτει από ύψος 15 μέτρων. Οι επισκέπτες μπορούν να κάνουν ένα ταξίδι με βάρκα στα σμαραγδένια πράσινα νερά του ποταμού Αμπάσα και να εξερευνήσουν το καταπράσινο φαράγγι με τους ψηλούς βράχους και τους καταρράκτες.

Φαράγγι Οκάτσε βρίσκεται στην περιοχή Ιμερέτι της Γεωργίας. Προσφέρει γραφικά μονοπάτια πεζοπορίας και κρεμαστές γέφυρες που επιτρέπουν στους επισκέπτες να γνωρίσουν την ομορφιά του φαραγγιού από διάφορα σημεία θέασης. Το κύριο αξιοθέατο είναι οι καταρράκτες μέσα στο φαράγγι. Το φαράγγι έχει μήκος 2 χιλιόμετρα, βάθος 100 μέτρα και πλάτος 20 μέτρα. Για τους λάτρεις των εξτρίμ περιηγήσεων, υπάρχουν μακρινές διαδρομές που χρειάζονται 2-3 ώρες για να τα διασχίσετε.

Φαράγγι Ντασμπάσι βρίσκεται στο Εθνικό Πάρκο Μπορτζόμι-Χαραγκαούλι στην κεντρική Γεωργία και είναι ένα γαλήνιο και σχετικά λιγότερο επισκέψιμο σημείο. Διαθέτει μια εκπληκτική φυσική ασβεστολιθική γέφυρα και έναν γραφικό καταρράκτη που περιβάλλεται από πλούσια βλάστηση. Το φαράγγι βρίσκεται σε υψόμετρο 1110-1448 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Το μήκος του φαραγγιού είναι 8 χιλιόμετρα. Εδώ θα βρείτε τόσο φυσικές όσο και τεχνητές σπηλιές.

Φαράγγι Κουμιστάβι (Σπήλαιο Προμηθέας): Το Σπήλαιο Προμηθέας κοντά στο Κουταΐσι στη δυτική Γεωργία είναι ένα σύστημα σπηλαίων με υπόγεια φαράγγια, ποτάμια και εκπληκτικούς σχηματισμούς σταλακτιτών. Το σπήλαιο διαθέτει ένα μονοπάτι μήκους 1.420 μέτρων και οι επισκέπτες μπορούν να κάνουν ξεναγήσεις με βάρκα στα υπόγεια φαράγγια του σπηλαίου. Αυτά τα φαράγγια προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα εμπειριών για τους λάτρεις της φύσης με ευκαιρίες για πεζοπορία και φωτογράφιση.

Το καρστικό σπήλαιο Ναβενεχέβι βρίσκεται στην Ιμερέτι, 235 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Το μήκος του σπηλαίου είναι 250 μέτρα. Από τα χημικά ιζήματα μπορεί κανείς να βρει εδώ αναπτυσσόμενες μορφές σταλακτιτών και σταλαγμιτών.

Σπήλαιο Σατάπλια είναι ένα καρστικό σπήλαιο που βρίσκεται κοντά στην πόλη Κουταΐσι στην περιοχή Ιμερέτι της δυτικής Γεωργίας. Το σπήλαιο αυτό είναι γνωστό για τα μοναδικά γεωλογικά χαρακτηριστικά του και αποτελεί δημοφιλές τουριστικό αξιοθέατο της περιοχής. Ένα από τα πιο αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά του σπηλαίου Σατάπλια είναι η παρουσία αποτυπωμάτων δεινοσαύρων, τα οποία διατηρούνται στο έδαφος του σπηλαίου. Τα αποτυπώματα αυτά ανήκουν σε διάφορα είδη δεινοσαύρων που έζησαν πριν από εκατομμύρια χρόνια και παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για το προϊστορικό παρελθόν

της περιοχής. Το σπήλαιο βρίσκεται σε υψόμετρο 500 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Έχει μήκος 900 μέτρα και πλάτος 12 μέτρα.

Το καρστικό σπήλαιο Σουρουμπόμου βρίσκεται στο χωριό Μουχούρι (Σαμεγκρέλο). Εδώ μπορείτε να βρείτε σταλακτίτες, σταλαγμίτες, απολιθωμένους καταρράκτες. Αυτό το μέρος είναι ένα από τα κέντρα έλξης για τους λάτρεις της περιπέτειας.

Λαϊκές και θρησκευτικές εορτές

Η Γεωργία είναι πλούσια σε λαϊκές και θρησκευτικές παραδόσεις. Παρουσιάζουμε μερικές από αυτές.

Τμπλισόμπα (Ημέρα της Τυφλίδας) γιορτάζεται στη συνοικία της Παλιάς Τιφλίδας το τελευταίο (ή προτελευταίο) Σαββατοκύριακο του Οκτωβρίου και διαρκεί δύο ημέρες. Στο πλαίσιο της γιορτής διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, αθλητικοί αγώνες, συναυλίες με λαϊκά έργα από Γεωργιανούς και εθνικές μειονότητες, καθώς και εκθέσεις. Την ημέρα αυτή απονέμεται ο τίτλος του επίτιμου πολίτη της Τυφλίδας σε διακεκριμένους ανθρώπους που εργάζονται σε διάφορους τομείς.

Ημέρα Μαργαρίτας ή Κουταΐσομπα γιορτάζεται στις 2 Μαΐου στην πόλη Κουταΐσι. Την ημέρα αυτή πραγματοποιούνται διάφορες πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις και βραβεύονται επίτιμοι πολίτες.

Λομισόμπα είναι μια αρχαία λαϊκή τελετουργική γιορτή που γιορτάζεται την έβδομη Κυριακή μετά το Πάσχα. Την ημέρα αυτή, οι προσκυνητές συγκεντρώνονται στο χωριό Μλέτα (δήμος Ντούσετι) και προσφέρουν θυσίες στον Άγιο Γεώργιο. Η γιορτή αυτή αποτελεί ένα είδος συμβίωσης του παγανισμού και του χριστιανισμού. Στο ναό φυλάσσεται μια μεγάλη σιδερένια αλυσίδα με κολάρο. Όσοι έχουν δώσει έναν όρκο ή θέλουν να ζητήσουν κάτι για τον Άγιο Γεώργιο, βάζουν αυτή την αλυσίδα στο λαιμό τους και κάνουν τρεις φορές το γύρο του ναού με μια προσευχή.

Λαμπρόμπα σχετίζεται με τη χριστιανική γιορτή της Υπαπαντής και γιορτάζεται την 1η Φεβρουαρίου στο Σβανέτι. Σκοπός της είναι να αυξηθούν οι σοδειές, τα αγαθά και να υπάρχει καλός καιρός. Ανάβουν προκατασκευασμένες «λάμπες» από αποξηραμένα και τεμαχισμένα κλαδιά σημύδας ή βελανιδιάς. Ο αριθμός των αναμμένων λαμπάδων καθορίζεται από τον αριθμό των μελών της οικογένειας. Γίνονται αγώνες πάλης, τραγουδάνε και Χορεύουν «Λαμπρούλι». Τη δεύτερη μέρα ανάβουν λάμπες για τον Άγιο Γεωργίου και τη Αγία Μαρία. Η Λαμπρόμπα ως προς το περιεχόμενό της είναι μια τυπική γιορτή των αρχαίων αγροτικών λαών. Το χειμώνα άναβαν φωτιές, ζητώντας το ξύπνημα της φύσης, τη ζωντάνια του ήλιου και τον ερχομό της άνοιξης.

Ιλιάμπα γιορτάζεται στις 2 Αυγούστου στο μουσείο-οικία του Ιλία Τσαβτσαβάντζε στο Σαγκουράμο, κοντά στην Τυφλίδα. Την ημέρα αυτή, άνθρωποι από διάφορες περιοχές της Γεωργίας συγκεντρώνονται στο μουσείο του Ιλία και διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Βαζαόμπα διοργανώνεται τον Ιούλιο στο γενέθλιο χωριό του ποιητή Βάζα Πσαβέλα, το Τσάργκαλη (περιοχή Ντουσέτι), στο σπίτι-μουσείο του ποιητή Βάζα Πσαβέλα, όπου φυλάσσονται τα προσωπικά του αντικείμενα. Την ημέρα αυτή διοργανώνονται αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκθέσεις λαϊκής τέχνης, πάλη και ιπποδρομίες.

Οι Αζέροι που ζουν στη Γεωργία γιορτάζουν το **Νοβρούζ Μπαϊράμ** επί τρεις ημέρες, αρχίζοντας από τις 21 Μαρτίου. Το 2010, το Novruz Bayram ανακηρύχθηκε επίσημη αργία στη Γεωργία.

Τσιακοκονόμπα (Έθιμο Φωτιάς) γιορτάζεται σε διαφορετικές ημέρες σε διάφορα μέρη της Γεωργίας. Για παράδειγμα, στα χωριά της Δυτικής Γεωργίας τη νύχτα της 27ης Αυγούστου. Αυτή την ημέρα οι άνθρωποι ανάβουν μια μεγάλη φωτιά μπροστά από τα σπίτια τους και προσπαθούν να πηδήξουν από πάνω της, πράγμα που σημαίνει να αποσυντονίσουν τον διάβολο. Επίσης, ένας σταυρός χαράσσεται από ξύλο και στερεώνεται στην αυλόπορτα. Αυτός ο σταυρός θα πρέπει να προστατεύει την οικογένεια από τις δοκιμασίες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Κέντρα ενημέρωσης τουριστών

Οι τουρίστες μπορούν να λάβουν πληροφορίες με διάφορους τρόπους, όπως στο www.georgia.travel. Επιπλέον, υπάρχουν κέντρα τουριστικών πληροφοριών σε όλη τη Γεωργία:

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού της Τυφλίδας

Διεύθυνση: Πλατεία Ελευθερίας, Άλσος Αλεξάντερ Πούσκιν.

Τηλ: (+995 32) 2 15 86 97

E-mail: tictbilisi@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, Οκτώβριος-Μάρτιος - 10:00-21:00, Απρίλιος-Σεπτέμβριος - 09:00-21:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού του Διεθνούς Αερολιμένα Τυφλίδας

Διεύθυνση: Διεθνές Αεροδρόμιο Τιφλίδας (τερματικός σταθμός αναχωρήσεων).

Τηλ: (+995 32) 2 31 00 07

E-mail: ticaairport@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: ανάλογα με τις πτήσεις

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Μτσχέτα ("Μτσχέτα-Μπιάνετι").

Διεύθυνση: οδός N3 Αρσουκίντζε.

Τηλ: (+995 32) 2 51 21 28

E-mail: ticmtskheta@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, Οκτώβριος-Μάρτιος - 10:00-18:00, Απρίλιος-Σεπτέμβριος - 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Στεπαντσμίντα (Μτσχέτα-Μπιανέτι)

Διεύθυνση: Αλ. Καζμπέγκι, δεύτερο στενό

E-mail: Ticketazbegi1@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Τελαβί (Καχέτι)

Διεύθυνση: οδός Ηρακλή Β' N8.

Τηλ: (+995 350) 27 53 17

E-mail: tictelavi1@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή, 09:00-18:00.

Κέντρο Τουριστικών Πληροφοριών Κβαρέλι (Καχέτι)

Διεύθυνση: Οδός Ρουσταβέλι N8.

Τηλ: (+995 352) 22 13 40

E-mail: Ticketvareli@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, Οκτώβριος - Μάρτιος - 10:00-17:00, Απρίλιος - Σεπτέμβριος - 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Σιγκνάγκι (Καχέτι)

Διεύθυνση: Οδός Νταβίντ Αγκμασενεμπέλι N2.

E-mail: ticsignagi@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, 10:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Λαγκοντέκι (Καχέτι)

Διεύθυνση: Οδός Αγίας Νίνας N14.

E-mail: lagodekhitourisminfo@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Μπολνίσι (Κβέμο Καρτλί)

Διεύθυνση: Οδός Σουλκάν-Σαμπά Ορμπελιάνι N115.

E-mail: ticbolnisi@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Ντμανίσι (Κβέμο Καρτλί)

Διεύθυνση: οδός Αγίας Νίνας N56.

E-mail: Dmanisikultura@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, 10:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού του Γκόρι (Σίντα Καρτλί).

Διεύθυνση: Kutaisi Street N23a.

Τηλ: (+995 370) 27 07 76

E-mail: ticgori@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά - από τις 10:00 έως τις 18:00, το χειμώνα από τις 10:00 έως τις 17:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Καρέλι (Σίντα Καρτλί).

Διεύθυνση: Οδός Βασίλισσας Ταμάρας

E-mail: karelisturistuli@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, 10:00-17:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Μπόρτζομι (Σαμτσκέ-Τζαβαχτί).

Διεύθυνση: οδός Ρουσταβέλι (πλατεία δίπλα στη Γέφυρα Ομορφιάς).

Τηλ: (+995 367) 22 13 97

E-mail: ticborjomi@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, Οκτώβριος - Μάρτιος - 10:00-18:00, Απρίλιος - Σεπτέμβριος - 09:00 - 18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού της Μπακουριάνι (Σαμτσκέ-Τζαβαχτί).

Διεύθυνση: Οδός Νταβίντ Αγκμασενεμπέλι N17.

E-mail: ticbakuriani@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: εποχιακά, καθημερινά, 10:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Αχαλτσίχε (Σαμτσκέ-Τζαβαχτί)

Διεύθυνση: Οδός Χαριστιρασβίλι N1.

Τηλ: (+995 365) 20 05 00

E-mail: ticakhaltsikhe@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, 08:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Κουταΐσι (Ιμερέτι)

Διεύθυνση: Οδός Ρουσταβέλι N9a.

Τηλ: (+995 322) 370 000 (21)

E-mail: info@kutaisi.travel.

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού του Διεθνούς Αεροδρομίου Κουταΐσι (Ιμερέτι)

Διεύθυνση: Διεθνές Αεροδρόμιο Κουταΐσι (τερματικός σταθμός αναχώρησης).

Τηλ: (+995 322) 370 000 (21)

E-mail: info@kutaisi.travel.

Ώρες λειτουργίας: ανάλογα με τις πτήσεις.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Τσκαλτούμπο (Ιμερέτι)

Διεύθυνση: οδός Ταμπίντζε 3α.

E-mail: ticstkaltubo@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή - 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Ζουγκντίντι (Σαμεγκρέλο)

Διεύθυνση: Οδός Ρουσταβέλι N79.

Τηλ: (+995 595) 63 05 77

E-mail: ticzugdidi@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, 10:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Μέστια (Σβανέτι)

Διεύθυνση: Πλατεία Σέτι N7.

Τηλ: (+995 5 51) 08 08 94

E-mail: ticestia@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, Οκτώβριος - Μάρτιος 10:00-18:00 - Απρίλιος - Σεπτέμβριος 09:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Αμπρολάουρι (Ράτσα)

Διεύθυνση: οδός Βάζα-Πσαβέλα N17.

Τηλ: (+995 595) 00 36 56

E-mail: ticambrolauri@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά, 10:00-18:00.

Κέντρο Πληροφοριών Τουρισμού Τσαγκέρι (Λετσχούμι)

Διεύθυνση: Οδός Ρουσταβέλι N67

E-mail: turizmiscentri123@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή, 10:00-18:00.

Αναφορές και πηγές:

Βάση δεδομένων Παγκόσμιας Τράπεζας <https://datacatalog.worldbank.org/>

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Γεωργίας <https://www.geostat.ge/>

Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού της Γεωργίας <https://gnta.ge/>

Υπηρεσία Προστατευόμενων Περιοχών της Γεωργίας <https://apa.gov.ge/>

Βικιπαίδεια <https://www.wikipedia.org/>

<https://www.numbeo.com/cost-of-living/>

<https://www.openstreetmap.org/>

<https://www.diva-gis.org/>

წმინდა სამების საკათედრო ტაძარი (თბილისი), 1996-2004 წწ.

Καθεδρικός Ναός της Αγίας Τριάδας (Τυφλίδα), 1996-2004.

სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარი (მცხეთა, მცხეთა-მთიანეთი), XI ს.

Καθεδρικός Ναός Σβετιτσοβέλι (Μτسخέτα, Μτسخέτα-Μτιανέτι), 11ος αι.)

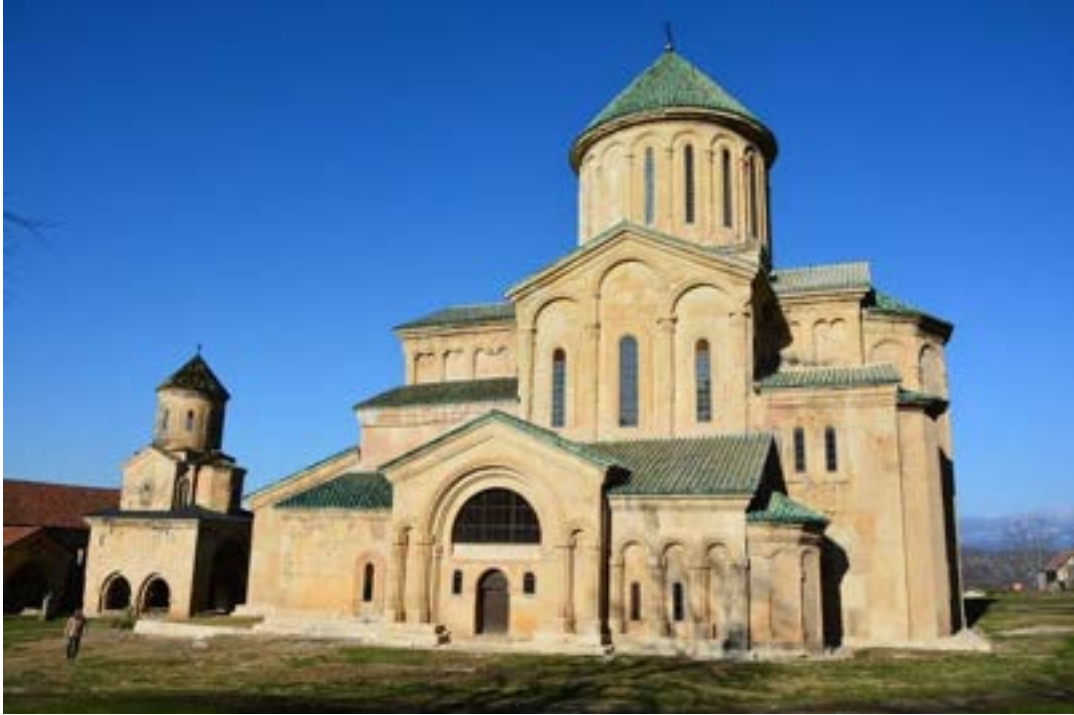
ალავერდის მონასტერი (ახმეტა, კახეთი), XI ს.

Μοναστήρι Αλαβερντί (Αχμέτα, Καχέτι), 11ος αι.

ბაგრატის საკათედრო ტაძარი (ქუთაისი, იმერეთი), 1003 წ.

Καθεδρικός ναός Μπαγκράτι (Κουταίσι, Ιμερέτι), 1003.

გელათის მონასტერი (ქუთაისი, იმერეთი), 1106 წ.

Μονή Γκελάτι (Κουταίσι, Ιμερέτι), 1106.

ბოლნისის სიონის საკათედრო ტაძარი (ბოლნისი, ქვემო ქართლი), VI ს.

Καθεδρικός Ναός Σιόνι του Μπολνίσι (Μπολνίσι, Κβέμο Κάρτლი), 6ος αι.

გერგეთის წმინდა სამების ეკლესია (ყაზბეგი, მცხეთა-მთიანეთი), XIV-XV სს.
Εκκλησία της Αγίας Τριάδας Γκέργκεტი (Καζμπέγκι, Μτσχέτα-Μτιανέτι), 14-15 αι.

დავით გარეჯის მონასტერი (საგარეჯო, კახეთი), VI ს.
Μοναστήρι του Νταβίντ Γκαρέτζα (Σαγκάρετζο, Καχέτι), 6ος αι.

ვარძია (ასპინძა, სამხრეთ საქართველო), XII-XIII სს.

Βάρτζια (Ασπίντζα, Νότια Γεωργία), 12-13 αιώνας

შიომღვიმის მონასტერი (მცხეთა, მცხეთა-მთიანეთი), VI ს.

Μοναστήρι του Σίο-Μγκβίμε (Μτσχέτα, Μτσχέτα-Μπιάνετι), 6ος αι.

ფოთის საკათედრო ტაძარი (სამეგრელო), 1906-1908 წწ.

Καθεδρικός ναός του Πότι (Σαμέγκρελο), 1906-1908.

ნარიკალას ციხე-სიმაგრე (თბილისი), IV-XVIII სს.

Κάστρο Ναρικόλα (Τυφλίδα), 6-18 αιώνες.

რაბათის ციხე-სიმაგრე (ახალციხე, სამხრეთ საქართველო), IX ს.

Κάστρο του Ραμπάτι (Αχαλτσίχε, Νότια Γεωργία), 9ος αι.

ანანურის ციხე (დუშეთი, მცხეთა-მთიანეთი), XVI-XVIII სს.

Κάστρο Ανανούρι (Ντουσέτι, Μτσχέτα-Μτιανέτι), 16-18 αιώνες.

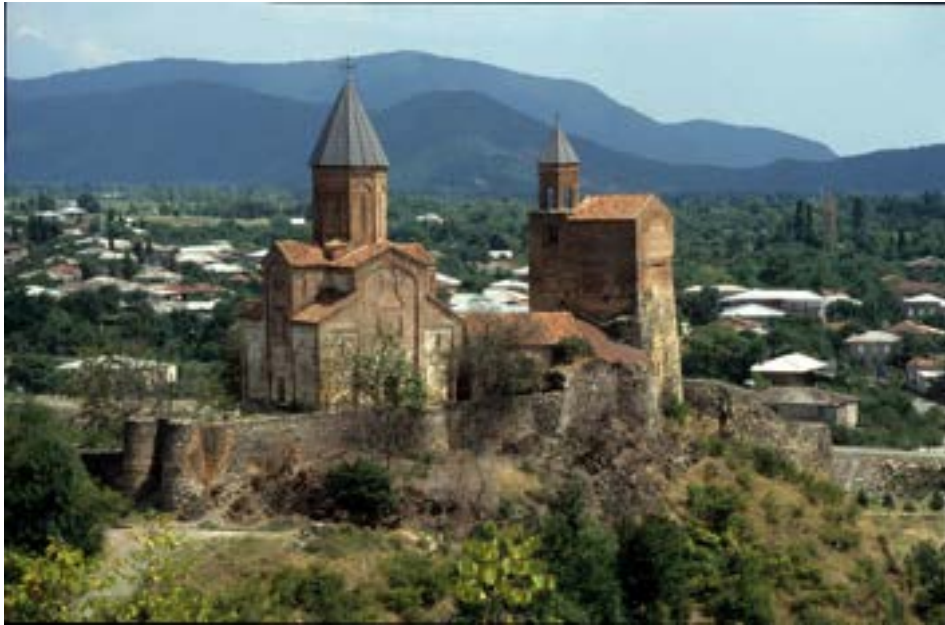
გორის ციხე (შიდა ქართლი) XIII ს.

Φρούριο του Γκόρι (Σίντα Κάρτλι), 13ος αι.

სურამის ციხე (დაბა სურამი, შიდა ქართლი), VI ს.

Φρούριο Σουράμι (Σουράμι, Σίντα Κάρτλι), 6ος αι.

გრემი (ყვარელი, კახეთი), XVI ს.

Γκρέμι (Κβαρέλι", Καχέτι), 16ος αι.

ნოქალაქევი (სენაკი, სამეგრელო), IV ს.

Νοκαλακέβι (Σενάκι, Σαμέγκρελο), 4ος αι.

გონდის ციხე (აჭარა), VI ს.

Φρούριο Γκόνιο (Ατζάρα) 6ος αι.

პეტრას ციხე (ს. ციხისძირი, აჭარა), VI ს.

Κάστρο Πέτρα (Τσιχιστζირი, Ατζάρα), 6ος αι.

უფლისციხე (გორი, შიდა ქართლი), VII ს.

Ουπλιστσίχε (Γκόρι, Σίντα Καρτλί), 7ος αι.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი

Εθνικό Πάρκο Μπορζόμι-Χαραγκουαλί

ვაშლოვანის ეროვნული პარკი (დედოფლისწყარო, კახეთი)

Εθνικός Δρυμός Βασλοβάνι (Ντεντοφλίσκαρο, Καχέτι)

მტირალას ეროვნული პარკი (ქობულეთი-ხელვაჩაური-ქედა, აჭარა)
Εθνικό Πάρκο Μτιράλα (Κομπουλέτι-Χελβατσαούρι-Κέντα, Ατζάρα)

კოლხეთის ეროვნული პარკი (სამეგრელო-გურია)
Εθνικό Πάρκο Κολχέτι (Σαμέγκρελο- Γκούρια)

ვაკის პარკი (თბილისი)

Πάρκο Βάκε (Τυφλίδα)

საქართველოს ეროვნული ბოტანიკური ბაღი (თბილისი)

Εθνικός Βοτανικός Κήπος της Γεωργίας (Τυφλίδα)

შეკვეთილის დენდროლოგიური პარკი (ოზურგეთი, გურია)

Δενδρολογικό πάρκο Σεκβετίλι (Οζουρგέτι, Γκούρια)

ზუგდიდის ბოტანიკური ბაღი (სამეგრელო)

Βοτανικός Κήπος Ζουγκντίντι (Σαμεგრέλο)

წინანდლის ბაღი (თელავი, კახეთი)

Πάρκο Τσιναντάλι (Τελάβι, Καχέτι)

ალგეთის ეროვნული პარკი (თეთრიწყარო, კახეთი)

Εθνικό Πάρκο Αλγκέτι (Τετριτσκάρο, Καχέτι)

მარტვილის კანონი (მარტვილი, სამეგრელო)

Φαράγγι Μαρτζβίλι (Σαμεγκρέλο)

ოკაცეს კანონი (ხონი, იმერეთი)

Φαράγγι Οκάτσε (Χόνι, Ιμερέτι)

დაშხაშის კანიონი (წალკა, ქვემო ქართლი)

Φαράγγι Ντασμπάσι (Τσάλκα, Κβέμο Κάρτλι)

პრომეთეს მღვიმე (წყალტუბო, იმერეთი)

Σπήλαιο Προμηθέα (Τσκαλτούμπο, Ιμερέτι)

ნავენახევის მღვიმე (თერჯოლა, იმერეთი)

Σπήλαιο Ναβεναχέβι (Τερτζόλα, Ιμερέτι)

სათაფლიის კარსტული მღვიმე (წყალტუბო, იმერეთი)

Τα καρστικά σπήλαια Σατάπλια (Τσκαλτούμπο, Ιμερέτι)

შურუბუმუს კარსტული მღვიმე (ჩხოროწყუ, სამეგრელო)
Τα καρστικά σπήλαια Σουρούμπου (Τσορότσκου, Σαμεγκρέλο)

მუზეუმები

Μουσεία

საქართველოს ეროვნული მუზეუმი (თბილისი)

Εθνικό Μουσείο της Γεωργίας (Τυφλίδα)

ეთნოგრაფიული მუზეუმი (თბილისი)

Εθνογραφικό Μουσείο (Τυφλίδα)

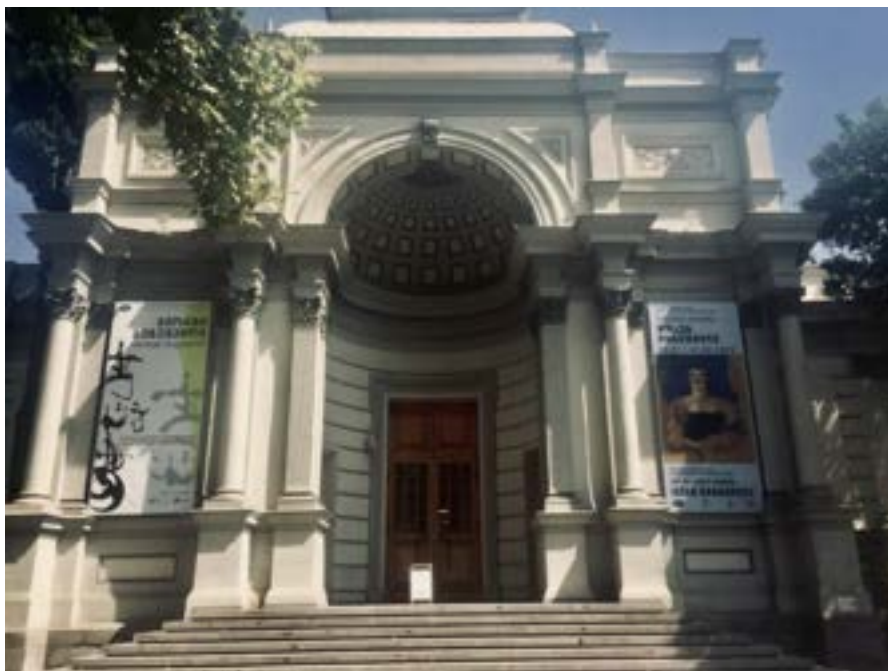
ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმი (თბილისი)

Κρατικό Μουσείο Τέχνης (Τυφλίδα)

ეროვნული სასახლე (თბილისი)

Εθνικό Μέγαρο (Τυφλίδα)

ეროვნული გალერეა (თბილისი)

Εθνική Πινακοθήκη (Τυφλίδα)

თბილისის ისტორიის მუზეუმი

Μουσείο Ιστορίας Τυφλίδας

ილუზიების მუზეუმი (თბილისი)

Μουσείο Ψευδαισθήσεων (Τυφλίδα)

დადიანების სასახლეთა სახელმწიფო ისტორიულ-არქიტექტურული
მუზეუმი (ზუგდიდი)

Παλάτι Νταντιάνι – Ιστορικό και Αρχιτεκτονικό Μουσείο (Ζουγκντίντι)

იოსებ სტალინის სახელმწიფო მუზეუმი (გორი)

Μουσείο Ιωσήφ Στάλιν (Γκόρι)

ვანის არქეოლოგიური მუზეუმი

Αρχαιολογικό Μουσείο Βάνι

სვანეთის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმი (მესტია)

Ιστορικό και Εθνογραφικό Μουσείο Σβανέτι (Μέστια)

ქუთაისის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმი

Κρατικό Ιστορικό Μουσείο Κουταΐσι

სახვითი ხელოვნების გალერეა (ქუთაისი)

Πινακοθήκη Καλών Τεχνών (Κουταΐσι)

სამცხე-ჯავახეთის ისტორიული მუზეუმი (ახალციხე)

Μουσείο Ιστορίας του Σάμτσχε-Τζαβάχεტი (Αχალτσίχε)

თელავის ისტორიული მუზეუმი

Ιστορικό Μουσείο Τελάβι

თბილისი

Τυφλίδα

ქუთაისი

Κουταΐσι

ბათუმი
Μπατούμι

ფოთი
Πότι

გორი

Γκόρι

თელავი

Τελάβι

მესტია

Μέστια

სათხილამურო კურორტები

Χιονοδρομικά κέντρα

გუდაური (ყაზბეგი, მცხეთა-მთიანეთი)

Γκουνταούρι (Καζμπέγκι, Μτσχέτα-Μπιანέτι)

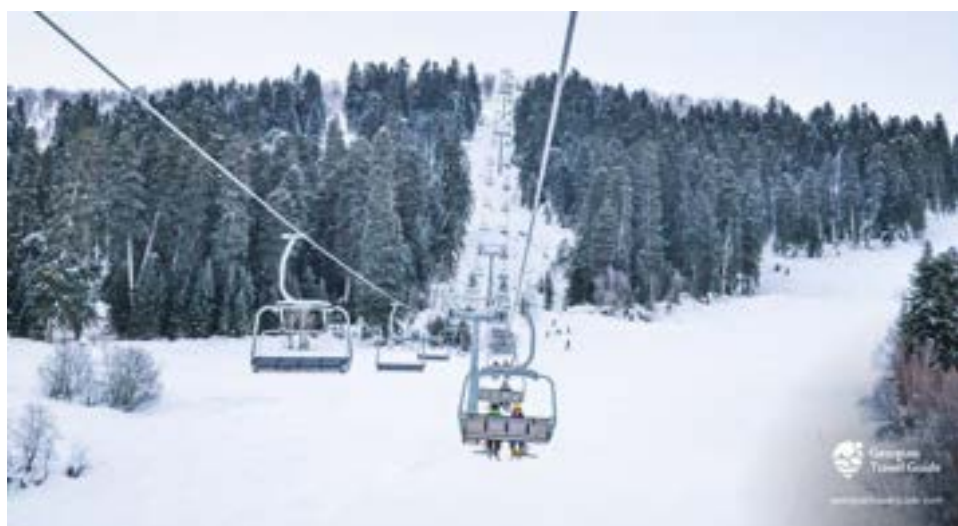
ბაკურიანი (ბორჯომის მუნიციპალიტეტი, სამხრეთ საქართველო)

Μπακουριάι (Δήμος Μπορτζόμι, Νότια Γεωργία)

გოდერძი (აჭარა)

Γκοντέρντζი (Ατζάρα)

ჰაწვალი (მესტია, სვანეთი)

Χατσβάλι (Μέστια, Σβანέτι)

თეთნულდი (მესტია, სვანეთი)

Τετνούλντι (Μέστια, Σβανέτι)

სახალხო და რელიგიური დღესასწაულები
Λαϊκές και θρησκευτικές εορτές

თბილისობა

Τμπιλισόμπα

ლამპრობა (სვანეთი)

Λαμπρόμπα (Σβανέτι)

ლომისობა (დუშეთი, მცხეთა-მთიანეთი)

Λομισόμπα(Ντουσέτι, Μτσχέτα-Μτιανέτι)

ქუთაისობა
Κουταίσομπα

ქართული სამზარეულო
Γεωργιανή κουζίνα

ხინკალი
Χινκάλι

იმერული ხაჭაპური
Ιμερούλι Χατσαπούρι

მეგრული ხაჭაპური
Μεγκρούλι Χατσπούρι

აჭარული ხაჭაპური
Ατζαρούλι Χατσαπούρι

შესავალი

ტურიზმი თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკის მნიშვნელოვან სექტორს წარმოადგენს. კოვიდ პანდემიამდე ტურიზმის სფერო მსოფლიო მასშტაბით ასაქმებდა 334 მილიონ ადამიანს, რაც სამუშაო ადგილების 10,3% შეადგენს და ტურიზმი ქმნიდა გლობალური მშპ-ს 10,4%. 2022 წელს ტურიზმის წვლილმა მსოფლიო მშპ-ში 7,6% შეადგინა.

საბერძნეთი უკვე დიდი ხანია, რაც ერთ-ერთ მოწინავე ტურისტულ ქვეყანას წარმოადგენს და ტურიზმი ქვეყნის „მძიმე მრეწველობად“ მოიხსენიება ხოლმე. კოვიდ პანდემიის დროს, 2019 წელს საბერძნეთს 34 მილიონი საერთაშორისო ვიზიტორი ესტუმრა და ამ მონაცემით ქვეყანა მსოფლიო მასშტაბით მეჩვიდმეტე ადგილს იკავებდა.

საქართველო, რომლის ფართობი დაახლოებით 70 ათასი კვ. კმ-ია, ანუ საბერძნეთზე ორჯერ ნაკლებია, ესაზღვრება სომხეთს, აზერბაიჯანს, რუსეთსა და თურქეთს. მართალია, საქართველო გეოგრაფიულად აზიაში მდებარეობს, მაგრამ წარმოადგენს ევროპულ ქვეყანას.

საქართველო ბოლო წლებში თანდათანობით ყალიბდება საერთაშორისო ტურიზმის ახალ მიმართულებად. ქვეყნის ტურისტული ინფრასტრუქტურის სწრაფი განვითარება აღნიშნულ პროცესს ხელს უწყობს. იგივე 2019 წლის მონაცემებით საქართველო 7,7 მილიონმა საერთაშორისო ვიზიტორმა მოინახულა და ამ მაჩვენებლით ქვეყანა მსოფლიო მასშტაბით 53-ე ადგილს იკავებს.

საქართველოს ტურისტული სექტორის პროგრესი კარგად გამოჩნდება, თუკი მას რეგიონალური მასშტაბით შევფასებთ. საერთაშორისო ვიზიტორების რაოდენობის თვალსაზრისით საქართველო მნიშვნელოვნად უსწრებს სამხრეთ კავკასიის დანარჩენ ორ ქვეყანას, აზერბაიჯანსა და სომხეთს.

საქართველო, ხელსაყრელი ბუნებრივ-გეოგრაფიული მდებარეობის გამო, უძველესი დროიდან იქცევდა უცხოელი მოგზაურებისა თუ ვაჭრების ყურადღებას. საქართველოზე გამავალი „დიდი აზრეშუმის გზა“ ქვეყანას საშუალებას აძლევდა ჩართული ყოფილიყო იმ პერიოდის საერთაშორისო ეკონომიკურ პროცესებში. ქართველი მეფე-მთავრები განსაკუთრებით ზრუნავდნენ, რათა საქართველო უსაფრთხო ქვეყანა გამხდარიყო, ამ მიზნით შუა საუკუნეებში დაარსდა სპეციალური ორგანო, რომელსაც „მპარავთმძებნელთა“ ინსტიტუტი ეწოდებოდა. მის მიზანს ყველა იმ პირის დასჯა შეადგენდა, რომელიც საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფ ვაჭრებს გამარცხავდნენ.

საბჭოთა კავშირის დაშლისა და საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ საქართველოთი უცხოელი ვიზიტორების დაინტერესება ერთიორად გაიზარდა. დღეისათვის საქართველო ვიზიტორთა რაოდენობის მიხედვით ერთ-ერთ მოწინავე პოზიციას იკავებს.

საქართველოში საერთაშორისო ტურიზმის ინდუსტრიის განვითარებას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს სახელმწიფო პოლიტიკა, რომელმაც პანდემიის შედეგად დაზარალებული ამ სფეროს ხელშეწყობა დაისახა მიზნად. საქართველოს

ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთან არსებობს სსიპ საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია (<https://gnta.ge>). ამ დაწესებულების მიზანია: საქართველოს ტურიზმის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკის ჩამოყალიბება და განხორციელება, მდგრადი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა, საქართველოში უცხოელი ტურისტების მოზიდვა და შიდა ტურიზმის განვითარება, ტურისტული ადგილების, ინფრასტრუქტურისა და ტურიზმის სფეროში ადამიანური რესურსების განვითარების ხელშეწყობა.

დამტკიცდა „საქართველოს ტურიზმის სტრატეგია 2025“, რომლის მთავარი მიზანია: საჭირო მგზავრობის გამარტივება; შიდა სატრანსპორტო ქსელების გაუმჯობესება, ქვეყანაში ვიზიტორთა ნაკადების თავისუფალი გადაადგილების უზრუნველყოფისათვის; ქვეყნის კულტურული და ბუნებრივი სიმდიდრის გამოყენებით ვიზიტორებისთვის უნიკალური და ამალელებული შთაბეჭდილებების მიღების შესაძლებლობის შექმნა; ვიზიტორთა მომსახურების გაუმჯობესება (ტრანსპორტირების, განთავსების საშუალებებისა და უცხო ენის ფლობის თვალსაზრისით), რათა ქვეყნის შესახებ მიზნობრივი მარკეტინგული აქტივობების შედეგად ჩამოყალიბებული წარმოდგენა გამართლდეს, ხოლო, ჩამოსულმა ვიზიტორებმა პოზიტიური გზავნილები გაავრცელონ საქართველოზე და განმეორებით ესტუმრონ ქვეყანას.

„საქართველოს ტურიზმის სტრატეგია 2025“-ის პრიორიტეტს წარმოადგენს საქართველოში ტურისტების მოზიდვა ევროკავშირის ქვეყნებიდან, ჩრდილოეთ ამერიკიდან, ახლო აღმოსავლეთიდან და აზიიდან.

გარდა სახელმწიფოს მიზანმიმართული პოლიტიკისა, საქართველოში ტურიზმის აღმავლობას ხელს უწყობს არაერთი ფაქტორი.

საქართველოს ყველა რეგიონი (მცხეთა-მთიანეთი, ქვემო ქართლი, შიდა ქართლი, კახეთი, სამცხე-ჯავახეთი, იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი, გურია, აჭარა, აფხაზეთი) ერთმანეთისგან განსხვავებული ბუნებით და ჰავით გამოირჩევა. ზღვაზე მყოფ დამსვენებელს შეუძლია დატკბეს კავკასიონის თოვლით დაფარული მთის სილამაზით, ისიამოვნოს ექსტრემალური ტურიზმით და ა. შ. დღეისათვის საქართველოში განვითარებულია ტურიზმის თითქმის ყველა სახეობა.

საქართველოს კლიმატი, ქვეყნის მცირე ზომის გათვალისწინებით ძალიან მრავალფეროვანია. არსებობს ორი ძირითადი კლიმატური ზონა, რომელიც დაახლოებით შეესაბამება ქვეყნის აღმოსავლეთ და დასავლეთ ნაწილებს. დიდი კავკასიონის ქედი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საქართველოს კლიმატის ზომიერებაში და იცავს ქვეყანას ჩრდილოეთიდან ცივი ჰაერის მასების შეღწევისგან. მცირე კავკასიონის მთები ნაწილობრივ იცავს რეგიონს სამხრეთიდან მშრალი და თბილი ჰაერის მასების გავლენისგან. შავი ზღვა ხელს უწყობს ზომიერი ტემპერატურის შენარჩუნებას.

დასავლეთ საქართველოს დიდი ნაწილი მდებარეობს ნოტიო სუბტროპიკული ზონის ჩრდილოეთ პერიფერიაზე, წლიური ნალექებით 1000-დან 2500 მმ-მდე, პიკს

აღწევს შემოდგომის თვეებში. რეგიონის კლიმატი მნიშვნელოვნად განსხვავდება სიმაღლის მიხედვით და მიუხედავად იმისა, რომ დასავლეთ საქართველოს ბევრი დაბლობი წელიწადის განმავლობაში შედარებით თბილია, მთისწინა და მთიან რეგიონებში (დიდი და მცირე კავკასიონის მთების ჩათვლით) გრილი, ნოტიო ზაფხული და თოვლიანი ზამთარია.

საქართველოში, ტურიზმის სფეროს განვითარების პარალელურად, იზრდება ტურისტული კომპანიების რიცხვი, რომლებიც შედევითიან ფასად სთავაზობენ ვიზიტორებს დაუვიწყარ მოგზაურობას და თავგადასავლებს მთელი ქვეყნის მასშტაბით (აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონების გამოკლებით, სადაც ჯერჯერობით არ ვრცელდება საქართველოს ხელისუფლების იურისდიქცია).

საქართველოში არსებობს სასტუმროების ფართოდ განვითარებული ქსელი, მათ შორის კერძო, საოჯახო ტიპის ბიუჯეტური სასტუმროები ყველა რეგიონში.

საქართველოს ტურისტული გეოგრაფია მუდმივად ფართოვდება. ამჟამად უცხოელ ვიზიტორთა უმრავლესობა არის მეზობელი ქვეყნებიდან (რუსეთი, თურქეთი, სომხეთი), ასევე ისრაელიდან. ამავე დროს ყალიბდება სტაბილური საავიაციო მიმოსვლა ევროკავშირის ქვეყნებთან და ამ თვალსაზრისით დიდი პერსპექტივები არსებობს. საქართველოში არსებული სამი საერთაშორისო აეროპორტის (თბილისის, ბათუმისა და ქუთაისის) გამტარუნარიანობა მუდმივად იზრდება. ამავე დროს შენდება ადგილობრივი აეროპორტები, რაც ქვეყნის შიგნით ტურისტების გადაადგილებას გაადვილებს. დღეს ტურისტების საერთო რაოდენობის თითქმის ნახევარი ქვეყნის დედაქალაქს, თბილისსა და აჭარის რეგიონს სტუმრობს. ამავე დროს, საქართველოს სხვა რეგიონებში არსებობს არაერთი საინტერესო ადგილი და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარება საერთაშორისო ვიზიტორების მათი უკეთ გაცნობის საშუალებას მისცემს.

ბერძენი ტურისტებისთვის საქართველოში მოგზაურობა საკმაოდ ადვილი და იაფია. ორი ქვეყნის მთავარი ქალაქები ერთმანეთს პირდაპირი საავიაციო ხაზით უკავშირდება. კერძოდ, ბერძნული ავიაკომპანია Aegean Airlines კვირაში საშუალოდ ოთხ რეისს ახორციელებს თბილისის მიმართულებით. ალტერნატივის სახით შესაძლებელია დაბალბიუჯეტური უნგრული ავიაკომპანიის Wizz Air-ის მომსახურებით სარგებლობა. Wizz Air ახორციელებს პირდაპირ ავიარეისებს ათენიდან და თესალონიკიდან საქართველოს სიდიდით მეორე ქალაქის, ქუთაისის მიმართულებით კვირაში სამი-ოთხი ფრენის სიხშირით.

მნიშვნელოვანია, რომ ევროკავშირის ქვეყნების მოქალაქეებს შეუძლიათ საქართველოში მოგზაურობისას უვიზო რეჟიმით ისარგებლონ, რაც ბიუროკრატიულ ბარიერებს ამცირებს. ევროპელი ტურისტების რაოდენობის ზრდა მოსალოდნელია ასევე იმიტომაც, რომ საქართველო ბოლო წლებში სტაბილურად იმყოფება მსოფლიოს ყველაზე უსაფრთხო ქვეყნების სიის ლიდერთა შორის. 2023 წლის პირველი ნახევრის მონაცემებით საქართველო ამ სიაში მე-20 ადგილს იკავებს. აღსანიშნავია, რომ ამ მაჩვენებლით სამხრეთ კავკასიის დანარჩენი ორი სახელმწიფოც საუკეთესოთა შორისაა (სომხეთი მე-6, აზერბაიჯანი 32- ადგილზე), რაც ნიშნავს, რომ

მთლიანად რეგიონი სტაბილურად ვითარდება და მას მნიშვნელოვანი პოტენცია გააჩნია.

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების პერსპექტივა კარგად ჩანს ბიზნესის კუთების სიადვილის ინდექსის მიხედვითაც. საქართველო მსოფლიო მასშტაბით მე-7 ადგილს იკავებს და ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვნად უსწრებს როგორც სამხრეთ კავკასიის, ასევე ბალკანეთის ქვეყნებს.

საქართველოს ისტორია

ქართული ცივილიზაცია განვითარდა ათასობით წლის განმავლობაში, დაწყებული იბერიული და კოლხური ცივილიზაციებიდან. XI საუკუნიდან ქართულმა ცივილიზაციამ განიცადა რენესანსი და კლასიკური ლიტერატურის, ხელოვნების, ფილოსოფიის, არქიტექტურისა და მეცნიერების ოქროს ხანა **ჰქონდა**. ქართულ კულტურაზე გავლენა მოახდინა კლასიკურმა საბერძნეთმა, რომის იმპერიამ, ბიზანტიის იმპერიამ, ირანის სხვადასხვა იმპერიებმა (განსაკუთრებით აქემენიდების, პართიის, სასანიანთა და სეფიანთა) და მოგვიანებით, მე-19 საუკუნიდან, რუსეთის იმპერიამ.

კოლხეთის და იბერიის სამეფოები

საქართველოს ისტორია არაერთხელ დაუკავშირდა ელინიზმის ისტორიას. ძვ.წ. დაახლოებით VI-V საუკუნეებში ბერძნებმა დააარსეს კოლონიები შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე. პირველი ორი უძველესი ქართული სამეფო ძველი ბერძნებისა და რომაელებისთვის ცნობილი იყო შავი ზღვის დასავლეთ სანაპიროზე კოლხეთის (ეგრისის ან ლაზიკის), ხოლო თანამედროვე აღმოსავლეთ საქართველო, იბერიის, ანუ ქართლის სახელით.

ბერძნული მითოლოგიის მიხედვით, როგორც აღწერილია აპოლონიოს როდოსელის „არგონავტებში“, კოლხეთი იყო ადგილი, სადაც იასონი და მისი არგონავტები ოქროს საწმისს ეძებდნენ. საწმისი, სავარაუდოდ, ეხება ადგილობრივ ტექნიკას, რომელიც გამოიყენებოდა მდინარეებში ტყავის საშუალებით ოქროს შესაგროვებლად. სტრაბონი ახსენებს ქართველურ ტომებს სვანებს, რომლებიც „ცხვრის ტყავებს ათავსებდნენ მდინარის კალაპოტში, რათა მდინარის წყლით გადატანილი ოქროს ნამტვრევები მატყლზე მიეკრათ“. ოქროს შეგროვების ეს მეთოდი ბოლო დრომდე იყო შემონახული სვანეთში.

ძვ.წ. III საუკუნეში მეფე ფარნავაზმა დააარსა იბერიის (ქართლის) სამეფო დედაქალაქით მცხეთაში. ფარნავაზის დროს შეიქმნა ქართული ანბანი და დამწერლობა. წინაქრისტიანული პერიოდის ბოლო საუკუნეებში საქართველოს დასავლეთი ბერძნების, ხოლო აღმოსავლეთი სპარსელების გავლენის ქვეშ იყო.

ძვ.წ. 66 წელს რომის კონსულმა პომპეუსმა დაამარცხა მეფე მითრიდატე VI ევპატორი და დაასრულა კავკასიის დაპყრობა. საქართველო თითქმის 400 წლის განმავლობაში, ძვ. წ. I საუკუნიდან III საუკუნემდე იყო რომის ვასალური სახელმწიფო.

326 წელს მეფე მირიან III-მ კაბადოკიელი მისიონერის, წმინდა ნინოს გავლენით დაამკვიდრა ქრისტიანობა ოფიციალურ რელიგიად, რამაც ხელი შეუწყო ხელოვნებისა და ლიტერატურის აყვავებას და ქვეყნის სულიერ გაერთიანებას. ქრისტიანობის ოფიციალურ სახელმწიფო რელიგიად მიღებამ გამოიწვია მჭიდრო კავშირების ჩამოყალიბება მეზობელ ბიზანტიის იმპერიასთან, რომელმაც გავლენა მოახდინა ქვეყნის კულტურულ განვითარებაზე 800 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში.

სამხრეთ კავკასიის რეგიონი ხშირად ხდებოდა ბრძოლის ველი ან ნეიტრალური ზონა ბიზანტიელებსა და სპარსელებს შორის, მეტოქეებს შორის ამ ტერიტორიაზე კონტროლი ხელიდან ხელში გადადიოდა.

შუა საუკუნეები

ადრეულ შუა საუკუნეებში უძველესი სამეფოები დაიშალა ფეოდალურ ერთეულებად, რამაც არაბებს გაუადვილა VII საუკუნეში საქართველოს დაპყრობა. არაბები X საუკუნემდე არაერთხელ შემოიჭრნენ ქვეყანაში. მიუხედავად იმისა, რომ მათ 654 წელს აიღეს დედაქალაქი თბილისი, ქართლის სამეფომ მნიშვნელოვანი ავტონომია მიიღო ადგილობრივი არაბთა მმართველებისგან.

809 წელს ბაგრატიონთა უფლისწულმა აშოტ I კურაპალატმა დააარსა დინასტია, რომელიც მართავდა ქვეყანას დაახლოებით 1000 წლის განმავლობაში. XI საუკუნემდე საქართველო არ იყო ერთიანი სახელმწიფო. ბაგრატ III-ის მეთაურობით საქართველო ძლიერ სამეფოდ გადაიქცა. 978 წლიდან ბაგრატ III ჯერ „აფხაზთა მეფე“ (ეგრის-აფხაზეთის) გახდა, 1008 წელს კი მოახერხა საქართველოს ყველა სხვა მხარის გაერთიანება და ქუთაისი საქართველოს დედაქალაქად აქცია. ის 1014 წელს გარდაიცვალა, სამეფოს კი დაუტოვა სახელი საქართველო (ქართველთა ქვეყანა).

მანასკერტის ბრძოლის შემდეგ (1071 წ.) სელჩუკები მცირე აზიის ფარგლებს გაცდნენ და გამარცხეს და გაანადგურეს სომხეთი და საქართველო. მომდევნო საუკუნეში დავით IV აღმაშენებელმა (1089-1125) შექმნა საქართველოს ოქროს ხანის პირობები, განდევნა თურქ-სელჩუკები ქვეყნიდან და გაავრცელა თავისი კულტურული გავლენა სამხრეთით სომხეთამდე და აღმოსავლეთით კასპიის ზღვამდე. 1122 წელს დავით მეფემ დედაქალაქი თბილისში გადაიტანა. იგი ითვლება ყველაზე პოპულარულ და წარმატებულ ქართველ მმართველად საქართველოს ისტორიაში.

ამგვარად, XII-XIII საუკუნეებში, დავით აღმაშენებლისა და მისი შვილიშვილის, თამარ მეფის მეფობის დროს, სამეფომ თავისი სიძლიერის პიკს მიაღწია და ამ პერიოდს „საქართველოს ოქროს ხანას“ უწოდებენ.

დავითის შვილიშვილმა თამარმა მოახერხა აქტიური საგარეო პოლიტიკის გატარება, რასაც ბიზანტიისა და სელჩუკების დასუსტებამ შეუწყო ხელი. ძლიერ სამხედრო ელიტაზე დაყრდნობით, თამარმა შეძლო გაეგრძელებინა თავისი წინამორბედების წარმატებები და შექმნა იმპერია, რომელიც მოიცავდა თანამედროვე აზერბაიჯანის, სომხეთის და აღმოსავლეთ თურქეთის ნაწილებს. ეს პერიოდი გამოირჩეოდა რომანტიკული და რაინდული ტრადიციების აყვავებით,

ფილოსოფიური ძიებებით, ასევე რიგი პოლიტიკური სიახლეებით საზოგადოებისა და სახელმწიფოს სტრუქტურაში, როგორცაა რელიგიური და ეთნიკური ტოლერანტობა. ამ პერიოდის მემკვიდრეობა მოიცავს მნიშვნელოვან ტაძრებს, ლიტერატურას და რომანტიკულ პოეზიას. კულტურის აყვავების შედეგია რუსთაველის ეპოსი „ვეფხისტყაოსანი“, რომელიც აჯამებს საქართველოს ისტორიას თამარ მეფის მეფობის დროს. თამარი გარდაიცვალა 1213 წელს და ამ დიდმა კავკასიურმა სახელმწიფომ იარსება მისი გარდაცვალებიდან კიდევ ორი ათწლეულის განმავლობაში, მონღოლური ტომების თავდასხმამდე.

გიორგი V-ის დროს, 1386 წლიდან საქართველოში დაიწყო თემურ ლენგის შემოსევები, რამაც ქვეყანას დიდი ზიანი მიაყენა. 1413 წელს ალექსანდრე I-მა ქვეყანა აღადგინა.

თემურ ლენგის შემდეგ გაგრძელდა თურქმანთა დარბევები, განსაკუთრებით სამხრეთ რეგიონებში, რამაც გამოიწვია ანარქია და ქვეყნის დაშლა მრავალ დამოუკიდებელ და ნახევრად დამოუკიდებელ სამთავროებად.

1453 წელს კონსტანტინოპოლის დაცემამ გამოიწვია საქართველოს იზოლაცია ქრისტიანული სამყაროსგან.

თანამედროვე ისტორია

ოსმალთა და სპარსელთა გამუდმებულმა შემოსევებმა ქართული სამეფო დაასუსტა და 1555 წელს ამასიის ზავით ქვეყანა სპარსელებსა და ოსმალებს შორის გაიყო. დასავლეთ საქართველო ოსმალეთის იმპერიის ხელში გადავიდა, აღმოსავლეთი კი ირანს დარჩა.

1801 წლის 12 სექტემბერს რუსეთის იმპერატორმა ალექსანდრე I-მა გამოსცა მანიფესტი ქართლ-კახეთის სამეფოს (აღმოსავლეთ საქართველოს) რუსეთის იმპერიასთან შეერთების შესახებ, რითაც გააუქმა ბაგრატიონთა ათასწლიანი დინასტიის მეფობა. ამ აქტს მალევე მოჰყვა ავტოკეფალური ქართული ეკლესიის გაუქმება. XIX საუკუნის განმავლობაში რუსეთის მმართველობა გავრცელდა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, რომელიც მრავალი წლის განმავლობაში, 1917 წლამდე რუსეთის პროვინციას წარმოადგენდა.

1917 წლის თებერვლის რევოლუციის შემდეგ, რამაც გამოიწვია ცარისტული მმართველობის დამხობა რუსეთში, ქვეყანაში დაიწყო განმანათლებლობის იდეების გავრცელება და ეროვნული მოძრაობების გაჩენა. 1918 წლის 9 აპრილს თბილისში სამხრეთ კავკასიის ხალხებმა დააარსეს ამიერკავკასიის ფედერაციული რესპუბლიკა (საქართველო, სომხეთი, აზერბაიჯანი), რომელიც 1918 წლის მაისში დაიშალა.

1918-1921 წლებში საქართველომ, სოციალ-დემოკრატების ხელმძღვანელობით, დამოუკიდებელი სახელმწიფოს სახით იარსება. 1921 წლის თებერვალში ბოლშევიკური რუსეთი შემოიჭრა საქართველოში და თითქმის ერთთვიანი ომის შემდეგ საქართველო დამარცხდა, მოგვიანებით საქართველო იძულებით გააწევრიანეს საბჭოთა კავშირში.

1991 წელს საქართველო გამოეყო სსრკ-ს და აღიდგინა ეროვნული სახელმწიფოებრიობა.

ქართული კულტურა

ქართული ენა

ქართული ენა იბერიულ-კავკასიურ ენათა ოჯახს მიეკუთვნება და საქართველოს სახელმწიფო ენას წარმოადგენს. ქართულ ენას საკუთარი დამწერლობა აქვს, რომელიც ორიგინალურ ანბანს ეფუძნება.

ქართულ ენაში სამი დამწერლობის სისტემაა გამოყენებული: ასომთავრული, ნუსხური და მხედრული. მიუხედავად იმისა, რომ ისინი გარეგნულად განსხვავდება, მათ აქვთ იდენტური თანმიმდევრობა და იწერება ჰორიზონტალურად მარცხნიდან მარჯვნივ. სამი დამწერლობიდან მხედრული წარმოადგენდა საქართველოს სამეფოს საერო დამწერლობას და ძირითადად სახელმწიფო დოკუმენტების შექმნისთვის გამოიყენებოდა. დღეს მხედრული თანამედროვე ქართული ენის ძირითადი დამწერლობაა, ხოლო ასომთავრული და ნუსხური გამოიყენება მხოლოდ რელიგიურ ტექსტებში საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესიის მიერ.

ქართული დამწერლობა უნიკალურია გარეგნულად და მისი ზუსტი წარმომავლობა არ არის დადგენილი. სტრუქტურული გაგებით ანბანის თანმიმდევრობა დიდწილად შეესაბამება ბერძნულს, გარდა იმ ასოებისა, რომლებიც ცალსახად ახასიათებს ქართული ენის ბგერებს. ისინი დაჯგუფებულია ბოლოში. ქართული ენა თავდაპირველად 38 ასოსგან შედგებოდა, ამჟამად კი გამოიყენება 33-ასოიანი ანბანი.

2016 წელს ქართული დამწერლობა იუნესკოს კაცობრიობის არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სიაში შევიდა.

ეკლესია-მონასტრები

საქართველოში, როგორც ერთ-ერთ უძველეს ქრისტიანულ ქვეყანაში, არსებობს მრავალი ეკლესია-მონასტერი და ამიტომაც საინტერესო ქვეყანაა რელიგიური ტურიზმის მოყვარულთათვის. ქართული საეკლესიო ხელოვნება ქართული ქრისტიანული ხუროთმოძღვრების ერთ-ერთი ყველაზე თვალსაჩინო ნიმუშია, რომელიც აერთიანებს კლასიკურ გუმბათოვან სტილს თავდაპირველ ბაზილიკურ სტილთან და ქმნის IX საუკუნიდან ცნობილ ქართულ ორიგინალურ ჯვარ-გუმბათოვან სტილს. მანამდე კი ქართული ეკლესიების უმეტესობა ბაზილიკას წარმოადგენდა. ქართული საეკლესიო ხუროთმოძღვრების ნიმუშები არსებობს საქართველოს ფარგლებს გარეთ: ბაჩკოვოს მონასტერი ბულგარეთში (ააგო 1083 წელს ქართველმა მხედართმთავარმა გრიგოლ ბაკურიანის ძემ), ივერონის მონასტერი ათონის მთაზე (X საუკუნე) და წმინდა ჯვრის მონასტერი იერუსალიმში (IX საუკუნე).

წმინდა სამების საკათედრო ტაძარი ითვლება თბილისის ახალ მარგალიტად და არის ყველაზე დიდი ეკლესია ქვეყანაში. ტაძარი დასრულდა 2004 წელს და აშენდა

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის 1500 წლისთავის აღსანიშნავად. ტიპოლოგიურად წმინდა სამების ტაძარი ჯვრულ მოხაზულობაში ჩასმული ტრიკონქია, რვა ბურჯზე დაყრდნობილი გუმბათით. ტაძარში მოხვედრა შესაძლებელია სამი მხრიდან: დასავლეთ, სამხრეთ და ჩრდილოეთ მკლავებში დატანებული პორტალებიდან.

სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარი მდებარეობს თბილისიდან 20 კმ-ის დაშორებით, ქალაქ მცხეთაში. ტაძარი ადრეული შუა საუკუნეების შედეგს წარმოადგენს და იუნესკოს მიერ აღიარებულია როგორც მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი. სიდიდით იგი მეორე საეკლესიო ნაგებობაა საქართველოში თბილისის სამების საკათედრო ტაძრის შემდეგ.

სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარი მართლმადიდებლობის უმნიშვნელოვანესი ცენტრია საქართველოში. სვეტიცხოველში დაკრძალულია უფლის კვართი და წმ. ელია წინასწარმეტყველის მოსასხამი. არსებული ნაგებობა აშენდა 1029 წელს არქიტექტორ არსუკიდის მიერ IV საუკუნის ძველი ეკლესიის ადგილზე.

ალავერდის მონასტერი მდებარეობს აღმოსავლეთ საქართველოში, კახეთის რეგიონში, თელავიდან 20 კმ-ში. 2014 წლამდე, თბილისის წმინდა სამების ტაძრის აგებამდე, ის წარმოადგენდა ქვეყნის ყველაზე მაღალ საეკლესიო ნაგებობას, რომლის გუმბათის სიმაღლე 55 მეტრს აღწევს. ამავდროულად, საერთო სიდიდით ალავერდი ჩამორჩება სვეტიცხოვლის ტაძარს.

საკათედრო ტაძარი წარმოადგენს მთავარ სანახაობას ტაძრის ირგვლივ არსებულ გალავანთან ერთად. შენობას აქვს სწორკუთხა მოხაზულობა და გუმბათი. ტაძრის შიდა კედლებზე შემორჩენილია XI, XV და XVII საუკუნეების მოხატულობა. **ბაგრატის საკათედრო ტაძარი** აგებულია XI საუკუნეში და მდებარეობს ქუთაისში, იმერეთის რეგიონში. წარმოადგენს შუა საუკუნეების ქართული არქიტექტურის ნიმუშს და არის ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის. საუკუნეების განმავლობაში ტაძარმა არაერთი დაზიანება მიიღო. დღევანდელი მისი სახე არის 1950-იან წლებში დაწყებული და 2012 წელს დასრულებული რესტავრაციის შედეგი.

ბაგრატის ტაძრის მშენებლობა დაიწყო XI საუკუნის დასაწყისში მეფე ბაგრატ III-მ. აქედან მომდინარეობს ტაძრის სახელწოდებაც. ტაძრის ჩრდილოეთ კედელზე არსებული წარწერის მიხედვით მშენებლობა დაიწყო, როდესაც „ქორონიკონი იყო 223“, ანუ 1003 წელს. 1692 წელს ბაგრატის ტაძრის გუმბათი ჩამოინგრა იმერეთის სამეფოში ოსმალეთის შემოსევის დროს. 1994 წელს ბაგრატის ტაძარი, გელათის მონასტერთან ერთად, იუნესკომ მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის სიაში შეიტანა.

გელათის მონასტერი წარმოადგენს შუა საუკუნეობრივ სამონასტრო კომპლექსს იმერეთის რეგიონში, ქუთაისთან ახლოს. საეკლესიო ხუროთმოძღვრების ეს გამორჩეული ნიმუში ააგო მეფე დავით აღმაშენებელმა 1106 წელს.

გელათის კომპლექსში შედის სამი ეკლესია. ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის ცენტრალურ-გუმბათოვანი მთავარი ტაძარი ააგო დავით აღმაშენებელმა.

წმინდა გიორგისა და წმინდა ნიკოლოზის სახელობის ეკლესიები აგებულია XIII საუკუნეში. მონასტერი დიდი ხნის განმავლობაში იყო საქართველოს მთავარი სულიერი და კულტურული ცენტრი. მონასტერთან არსებობდა აკადემია, სადაც მოღვაწეობდნენ ცნობილი ქართველი მოაზროვნეები და ღვთისმეტყველნი. მათ შორის იყვნენ ნეოპლატონისტი ფილოსოფოსი იოანე პეტრიწი, სასულიერო მოღვაწე, ფილოსოფოსი, მწერალი, ჰიმნოგრაფი არსენ იყალთოელი და სხვები.

გელათის მონასტერში შემორჩენილია XII-XVII საუკუნეების ხელნაწერები და კედლის მხატვრობა.

ჯვრის მონასტერი მდებარეობს აღმოსავლეთ საქართველოში, მცხეთასთან ახლოს. აგებულია VI საუკუნეში. წარმოადგენს ადრეული შუა საუკუნეების ქართული ტაძრის თითქმის ხელუხლებლად შემორჩენილ იშვიათ ნიმუშს. მან სათავე დაუდო ჯვრის ტიპის გუმბათოვანი ეკლესიების დამკვიდრებას ქართულ საეკლესიო არქიტექტურაში. ტაძარი მდებარეობს მთის მწვერვალზე, ზღვის დონიდან 656 მეტრ სიმაღლეზე და ბუნებასთან შერწყმის შესანიშნავი მაგალითია.

ბოლნისის სიონის საკათედრო ტაძარი მდებარეობს ბოლნისის მუნიციპალიტეტში. აიგო 478-493 წლებში და არის უძველესი საეკლესიო ნაგებობა საქართველოში. ტაძრის კედელზე გამოხატული ორიგინალური ჯვარი საქართველოს ეროვნულ სიმბოლოდ ითვლება.

გერგეთის წმინდა სამების ეკლესია აიგო XIV საუკუნეში. ის მდებარეობს მაღალი მთის მწვერვალზე, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში, ზღვის დონიდან 2 170 მეტრზე. ტაძარი პოპულარულია მომლოცველთა შორის. გერგეთის სამებამდე ფეხით მისვლას საათ-ნახევარი სჭირდება.

დავით გარეჯის მონასტერი არის სამონასტრო გამოქვაბულთა კომპლექსი, რომელიც მდებარეობს აღმოსავლეთ საქართველოში თბილისიდან სამხრეთ-აღმოსავლეთით 60-70 კმ-ში, გარეჯის სერზე. კომპლექსი მოიცავს 19 მონასტერს და ასობით სხვადასხვა დანიშნულების ნაგებობას. მათი უმრავლესობა გამოკვეთილია კლდეში.

მონასტერი დაარსდა დავით გარეჯელის მიერ, რომელიც იყო ერთ-ერთი იმ 13 ასირიელ მამას შორის, რომლებიც იმ პერიოდში საქართველოში ჩამოვიდნენ. მონასტერში ნაპოვნია ეპიგრაფები, რომელთა უმრავლესობა ქართულ ენაზეა შედგენილი. არსებობს ასევე 20 სომხურენოვანი, 8 ბერძნულენოვანი და 21 არაბული ეპიგრაფები. არსებობს ასევე ერთი ეპიგრაფი, რომლის ტექსტიც ოთხივე ენაზე არის შედგენილი.

ვარძია არის კლდეში ნაკვეთი სამონასტრო ანსამბლი, XII-XIII საუკუნეების ქართული მხატვრული კულტურის ძეგლი. მდებარეობს ისტორიულ ჯავახეთში, ზღვის დონიდან 1300 მეტრზე. ვარძიის ქვაბულები გრძივად დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ, 500 მ-იანი ფრონტითაა გადაშლილი. ვარძია შეტანილია იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის სიაში.

შიომღვიმე ადრეფეოდალური ხანის საქართველოს ერთ-ერთი ყველაზე თვალსაჩინო მონასტერია. მდებარეობს თბილისიდან 30 კმ-ში და მცხეთიდან 13 კმ-

ში. კომპლექსში შედის იოანე ნათლისმცემლის სახელობის ეკლესია, იოანე ნათლისმცემლის გუმბათოვანი ეკლესია, ზემო ეკლესია, სატრაპეზო, მონასტრის მახლობლად მდებარე სამლოცველო და სხვა.

ფოთის საკათედრო ტაძარი აია სოფიას მიბაძვა და აშენდა 1906-07 წლებში ქალაქის მერის ნიკო ნიკოლაძის ინიციატივით. აღსანიშნავია, რომ ნიკო ნიკოლაძემ საკათედრო ტაძრის ადგილმდებარეობა ქალაქის ცენტრში ისე აირჩია, რომ იგი ფოთის ყველა მხრიდან გამოჩენილიყო. ალექსანდრე ზელენკო და რობერტ მარფელი იყვნენ ამ ნეო-ბიზანტიური ტაძრის არქიტექტორები და მისი ტევადობა 2000 ადამიანს შეადგენს. ეკლესიის დეკორაციები გაკეთებულია ტრაპიზონის მთებში შუა საუკუნეების ქრისტიანული ტაძრების მიხედვით.

საქართველოში ბევრი სხვა მნიშვნელოვანი ეკლესია-მონასტერია. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით მდიდარია ქვეყნის დედაქალაქი თბილისი. მიუხედავად იმისა, რომ ქალაქის მოსახლეობის უმეტესი ნაწილი, ისევე როგორც ქვეყნის, მართლმადიდებელია, თბილისში გვხვდება მეჩეთები, კათოლიკური და სომხური ეკლესიები და სინაგოგები. ეს მოვლენა მოწმობს როგორც თბილისის კოსმოპოლიტურ ხასიათს, ასევე ადგილობრივი მოსახლეობის შემწყნარებლობას სხვადასხვა რელიგიის მიმართ.

ქართული სამზარეულო და ღვინო

ქართულ სამზარეულოს და ღვინის კულტურას მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციები გააჩნია. ერთ-ერთი გამორჩეული ტრადიციაა ქართული სუფრა, რომელიც მეგობრებთან და ოჯახთან სოციალიზაციის განსაკუთრებულ საშუალებას წარმოადგენს. სუფრის ხელმძღვანელი, თამადა წარმოთქვამს სადღეგრძელოებს და ზრუნავს სუფრის წევრების კარგ განწყობილებაზე. საქართველოს რეგიონები ცნობილია თავისი განსაკუთრებული კერძებით. მაგალითად, აღმოსავლეთ საქართველოს რეგიონებში ამზადებენ ხინკალს (ერთგვარი ცომის ტომარა, რომელშიც მოთავსებულია გატარებული ხორცი), ხოლო იმერეთი, სამეგრელო და აჭარა ცნობილია ხაჭაპურის საკუთარი სახეობით.

საქართველოში ყურძნის კულტურა და ღვინის დამზადება უძველესი ტრადიციაა, რომელიც ათასწლეულებს ითვლის. ამ თვალსაზრისით საქართველო ერთ-ერთი უპირველესი ქვეყანაა. 2013 წელს იუნესკომ ქვეყრში ღვინის დაყენების ქართული ტრადიცია მსოფლიო კულტურული ტრადიციების სიაში შეიტანა.

ციხე-სიმაგრეები

საქართველოში შემორჩენილია არაერთი ისტორიული ციხე-სიმაგრე. წარმოგიდგინთ ზოგიერთ მათგანს:

ნარიყალა არის უძველესი ციხესიმაგრე, რომელიც მდებარეობს თბილისში, ძველი აბანოებისა და ბოტანიკური ბაღის გვერდით. ციხის ზედა ნაწილში მდებარეობს წმინდა ნიკოლოზის სახელობის ეკლესია. ციხე-სიმაგრე სავარაუდოდ აიგო IV საუკუნეში ირანის ბატონობის პერიოდში და ისტორიულ წყაროებში

მოხსენიებულია როგორც „შურის ციხე“. მოგვიანებით მონღოლებმა მას უწოდეს „ნარინ კალა“, ანუ „პატარა ციხე“. 1827 წელს, მიწისძვრის შედეგად ნარიყალა მნიშვნელოვნად დაზარალდა.

რაბათის ციხე არის ისტორიული ციხე ახალციხის მუნიციპალიტეტში. ციხის ისტორია IX საუკუნიდან იწყება მისი თავდაპირველი სახელწოდება „ლომსია“ იყო. სამცხე-ჯავახეთში ოსმალეთის მმართველობის დროს (1578-1829) რაბათის ციხის განახლება მოხდა. დღეს არსებულ შენობათა უმეტესობა XVII-XVIII საუკუნეებს მიეკუთვნება. ციხე-კომპლექსი მოიცავს გალავანს, ციტადელს, ტაძარს, მეჩეთსა და სასახლეს.

2011-2012 წლებში მიმდინარე რეკონსტრუქციის შედეგად ციხე-კომპლექსის ტერიტორიაზე განახლდა გალავანი, ციტადელი, IX-X სს-ის მართლმადიდებლური ტაძარი, მეჩეთი, მედრესე, მინარეთი და სასახლე, სადაც განთავსდა სამცხე-ჯავახეთის ისტორიის მუზეუმის საგამოფენო დარბაზი. ამჟამად რაბათის ციხე ღიაა ტურისტებისთვის.

ანანურის კომპლექსი მდებარეობს თბილისიდან 70 კმ-ის დაშორებით იმავე სახელწოდების სოფელში, მცხეთა-მთიანეთის მხარეში. აიგო XVII-XVIII საუკუნეებში. კომპლექსი მოიცავს გალავანს თავდაცვითი ნაგებობებითა და კოშკებით, ღვთისმშობლის ეკლესიას, მკურნალის ეკლესიას და ღვთაების ეკლესიას, ასევე სამრეკლოს, გუმბათოვან ოქტაგონური ფორმის ნაგებობას და წყლის საცავს.

გორის ციხე მდებარეობს ქალაქ გორში, შიდა ქართლის რეგიონში. გორის ციხე წყაროებში VII ს-დან იხსენიება. ის მნიშვნელოვან სტრატეგიულ სიმაგრეს წარმოადგენდა: მისი დაუფლება ნიშნავდა პოლიტიკურ ბატონობას მთელ შიდა ქართლზე. საუკუნეების მანძილზე გორის ციხე არაერთხელ განახლებულა და გადაკეთებულა. ციხე შედგება ციტადელის, ფერდობზე ნაგები „ცხრაკარასაგან“ და ეკლესიის ნანგრევებისგან. ციხეს დასავლეთით ჰქონდა გვირაბი მდინარიდან წყლის ამოსაზიდად და წყალსაცავი.

სურამის ციხე მდებარეობს დაბა სურამში (ხაშურის მუნიციპალიტეტი, შიდა ქართლი). ციხის მშენებლობა XI საუკუნეს განეკუთვნება. ციხე-სიმაგრე სხვადასხვა ნაგებობათა კომპლექსია. მასში შედის: გალავანი, ციხე, წმინდა გიორგის ეკლესია და სასახლე.

გრემი XVI საუკუნის ხუროთმოძღვრული ძეგლია - სამეფო ციტადელი და მთავარანგელოზთა ეკლესია კახეთში. სამშენებლო კომპლექსი მოიცავს ოდესღაც აყვავებულ ქალაქ გრემის შემორჩენილ ნაგებობებს და მდებარეობს იმავე სახელწოდების სოფლის სამხრეთ-დასავლეთით, თბილისიდან აღმოსავლეთით 125 კმ-ში. მოიცავს ციხესიმაგრეს, ეკლესიას სამრეკლოთი და ციხის გალავანით. ციხეში განთავსებულია მუზეუმი, სადაც მრავალი არქეოლოგიური აღმოჩენა და ეთნოგრაფიული მასალაა გამოფენილი.

ყვარლის ციხე არის არქიტექტურულ-ისტორიული ძეგლი, მდებარეობს ქალაქ ყვარლის ცენტრალურ ნაწილში. აგებულია XVII საუკუნის I ნახევარში. იგი კახეთის გვიანდელი შუა საუკუნეების ციხეებიდან ყველაზე დიდია. მიეკუთვნება ციხე-

გალავანთა ტიპს და ამ ტიპის ციხეების მსგავსად დგას ვაკეზე. ჰქონდა განსაკუთრებული სტრატეგიული მნიშვნელობა და იყენებდნენ მხოლოდ საბრძოლო ვითარებისას. ციხე რიყის ქვითაა ნაგები. მისი გეგმა კვადრატს მიახლოებული სწორკუთხეა, რომლის ოთხივე კუთხეში ცილინდრული კოშკებია აღმართული.

სიღნაღის ციხე-გალავანი, რომელიც მდებარეობს კახეთის რეგიონში, აგებულია 1762 წელს, ერეკლე მეფის მიერ. სიღნაღის ციხეს თავდაპირველი სახით ჩვენამდე არ მოუღწევია. დღეს გალავნის მთელ სიგრძეზე განლაგებულია ცილინდრული კოშკები, ხოლო მათ შორის კონტრფორსები. სულ 23 კოშკია, რომელთა შორის მანძილები არათანაბარია.

ნოქალაქევი წარმოადგენს ძველ დასახლებასა და არქეოლოგიური გათხრების სივრცეს, რომელიც მდებარეობს მდინარე ტეხურის ნაპირზე, სენაკის მუნიციპალიტეტში, სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში. რომელიც და ბიზანტიელი ისტორიკოსები მას არქეოპოლისად მოიხსენიებენ. დასახლება მოიცავს 20 ჰექტარ ტერიტორიას და იქ ნაპოვნია ელინისტური და ბიზანტიური ეპოქების ძეგლები. არსებული მონაცემებით ნოქალაქევი დასახლებული იყო ძვ.წ. პირველი ათასწლეულიდან. შენობების უმრავლესობა თარიღდება IV-VIII საუკუნეებით, როდესაც არქეოპოლისი იყო ლაზიკის დედაქალაქი.

გონიოს ციხეს თავდაპირველად ერქვა აფსაროსი. წარმოადგენს რომაულ სიმაგრეს აჭარაში, ზღვასთან ახლოს, ბათუმიდან 4 კმ და თურქეთის საზღვრიდან 4 კმ-ში. ციხის სახელწოდება უკავშირდება მითს მედეასა და მისი ძმის, აფსაროსის შესახებ.

გონიოს ციხის შესახებ უძველესი ცნობა ეკუთვნის რომაელ ავტორ პლინიუს სეკუნდუსს (ახ. წ. I ს.). მნიშვნელოვან ცნობებს გვაწვდის ასევე აპიანე (II ს.) და სხვა ავტორები. ქალაქი ასევე განთქმული იყო თავისი თეატრითა და იპოდრომით. პროკოფი კესარიელი VI საუკუნის თავის თხზულებებში საუბრობს მის ნანგრევებზე, რაც ადასტურებს, რომ იგი ოდესღაც დიდი მნიშვნელობის ადგილი იყო.

პეტრას ციხე მდებარეობს სოფელ ციხისძირში (ქობულეთის მუნიციპალიტეტი, აჭარის ა/რ) ზღვის დონიდან 440 მეტრზე, ქობულეთიდან 9 კმ-ში. ციხე ბერძენმა სარდალმა იოანე სტრატეგოსმა 535 წელს ააშენა. პეტრა მიუვალ ციხეთა კატეგორიას განეკუთვნებოდა. აქ გადიოდა გზა, რომელიც დასავლეთ საქართველოს ბიზანტიასთან, ირანთან და სომხეთთან აკავშირებდა.

უფლისციხე, კლდეში ნაკვეთი ქალაქი მდებარეობს ქალაქ გორიდან 10 კმ-ის დაშორებით. უფლისციხე წერილობით წყაროებში VII ს-დან იხსენიება. უფლისციხესა და მის შემოგარენში დაცულია არქეოლოგიურ და ხუროთმოძღვრულ ძეგლთა ჯგუფი, რომელთაგან უძველესი ადრინდელი ბრინჯაოს ხანას განეკუთვნება. ქალაქს აქვს ქუჩები, სკვერები, წყლის საკანალიზაციო სისტემა, ოთხი კარიბჭე, საიდუმლო გვირაბი, გალავანი და ა. შ. დღეისათვის ის ითვლება მუზეუმად ღია ცის ქვეშ.

ქალაქები

თბილისი საქართველოს დედაქალაქი და უდიდესი ქალაქია. იგი დაარსებულია V საუკუნეში, როდესაც მცხეთიდან აქ გადმოიტანეს ქართული სამეფოს დედაქალაქი. ქალაქის მოსახლეობა 1 მილიონს აჭარბებს. თბილისს კვეთს მდინარე მტკვარი, რომელიც ამიერკავკასიის უდიდესი მდინარეა. ქალაქი არაბებმა VII საუკუნეში დაიპყრეს. 1122 წელს მეფე დავით IV-მ თბილისი დაიბრუნა და აქცია ქვეყნის დედაქალაქად.

ძველ თბილისში, რომელიც მდებარეობს ქალაქის ცენტრში, არის ბევრი ძველი, შუა საუკუნეების ეკლესია. თბილისი გამოირჩევა ტრადიციული სახლებით ხის აივნებით. ქალაქი განსაკუთრებულ არქიტექტურულ ესთეტიკას ავლენს, რადგან დროთა განმავლობაში განიცადა რუსების, ბიზანტიელების, სპარსელებისა და ოსმალების გავლენა. თბილისი მულტიკულტურული ქალაქია სხვა კავკასიელი ხალხების, ასევე ბერძნული, გერმანული, ებრაული, ასირიელების და ესტონელების თემებით.

თბილისი წამყვანი ტურისტული მიმართულებაა, რომელიც გთავაზობთ დიდებულ ქალაქურ პეიზაჟებს, უნიკალურ არქიტექტურას, ეროვნულ მუზეუმებსა და გალერეებს, კულტურულ ღირსშესანიშნაობებს, ფესტივალებს და ტრადიციულ ქართულ სამზარეულოს.

ქუთაისი არის ერთ-ერთი უძველესი მუდმივად დასახლებული ქალაქი მსოფლიოში და მოსახლეობის რაოდენობით მესამე ქალაქი საქართველოში თბილისისა და ბათუმის შემდეგ (2020 წლის მონაცემებით). მდებარეობს თბილისიდან დასავლეთით 220 კმ-ში, მდინარე რიონზე და არის იმერეთის მხარის დედაქალაქი.

ქუთაისი ისტორიულად საქართველოს ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ქალაქია. არქეოლოგიური აღმოჩენების მიხედვით ქალაქი კოლხეთის დედაქალაქი იყო ძვ.წ. VI-V საუკუნეებში. ითვლება, რომ არგონავტების შესახებ მითში აპოლონიოს როდოსელი ქუთაისს არგონავტების საბოლოო დანიშნულების ადგილად მიიჩნევდა, ისევე როგორც მეფე აიეტის რეზიდენციის არსებობას გულისხმობს ქალაქში. შუა საუკუნეებში ის იყო „აფხაზთა სამეფოს“ და საქართველოს სამეფოს დედაქალაქი, შემდეგ კი იმერეთის სამეფოს დედაქალაქი.

ქალაქის სიმბოლოა ბაგრატის საკათედრო ტაძარი, რომელიც ააგო საქართველოს მეფე ბაგრატ III-მ XI საუკუნის დასაწყისში. გელათის მონასტერი მდებარეობს ქალაქიდან აღმოსავლეთით რამდენიმე კილომეტრში. იქვე ახლოს მდებარეობს მოწამეთას მონასტერი. ის ორი წმინდანის, ძმების დავითისა და კონსტანტინეს სახელობისაა. ისინი იყვნენ მთავრები (ერისთავები) და მოწამეობრივად აღესრულნენ არაბთა დამპყრობლების შემოსევის დროს VIII საუკუნეში. ეკლესია-მონასტრების გარდა სხვა ღირსშესანიშნავი ადგილებია: გეგუთის სასახლის ნანგრევები, რომელიც იყო ქართველი მონარქების ერთ-ერთი რეზიდენცია, „ოქროს ჩარდახი“ - ქართველ მეფეთა სასახლე, 1885 წელს აშენებული სინაგოგა, სახელმწიფო ისტორიული მუზეუმი, რომელიც ამავდროულად ითვლება

ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებად საქართველოში თავისი ვრცელი კვლევითი ბიბლიოთეკითა და ლაბორატორიით, კოლხეთის შადრევანი, რომელიც ამშვენებს ქალაქის მთავარ მოედანს და შეიცავს 30 ქანდაკებას და ბოტანიკური ბაღი.

ბათუმი სიდიდით მეორე ქალაქი საქართველოში და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის დედაქალაქია, რომელიც მდებარეობს შავი ზღვის სანაპიროზე, სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში, თურქეთის საზღვრიდან ჩრდილოეთით 20 კმ-ში, კავკასიონის მთისწინეთში, სუბტროპიკულ ზონაში. ქალაქის სახელწოდება მოდის ბერძნული სიტყვიდან „ბათუსი“, რაც ღრმას ნიშნავს.

XV საუკუნეში ოსმალებმა დაიკავეს ქალაქი, მაგრამ დიდხანს ვერ შეინარჩუნეს. 1703 წელს ბათუმი კვლავ შევიდა ოსმალეთის იმპერიის შემადგენლობაში. ოსმალეთის მმართველობის საუკუნე-ნახევრის განმავლობაში იგი გახდა პროვინციული პორტი, რომელიც ემსახურება იმპერიის შიდა ზონას შავი ზღვის აღმოსავლეთ მხარეს. ოსმალეთის დაპყრობის შემდეგ დაიწყო ქრისტიანული რეგიონის ისლამიზაცია. ეს პროცესი დასრულდა მას შემდეგ, რაც რეგიონი რუსეთის იმპერიას შეუერთდა 1877-78 წლების რუსეთ-ოსმალეთის ომის შემდეგ.

ბათუმის ეკონომიკის დიდი ნაწილი ორიენტირებულია ტურიზმსა და აზარტულ თამაშებზე, მაგრამ ქალაქი ასევე მნიშვნელოვანი პორტია და მოიცავს ისეთ ინდუსტრიებს, როგორცაა გემთმშენებლობა, საკვების გადამამუშავებელი და მსუბუქი წარმოება. 2010 წლიდან ბათუმი გადაიქცა თანამედროვე მაღალსართულიანი შენობებისა და ისტორიულ ძველ ქალაქში მდებარე მე-19 საუკუნის კლასიკური შენობების ჰარმონიული შერწყმის ადგილად.

ტურისტებისთვის საინტერესო ადგილები ბათუმში: მოდერნისტული არქიტექტურა, აჭარის სახელმწიფო მუზეუმი, აკვარიუმი, ბოტანიკური ბაღი, ცირკი, ბულვარი, დელფინარიუმი, ანბანის კოშკი, ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი და ა. შ.

ფოთი საპორტო ქალაქია, რომელიც მდებარეობს შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე, სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში, ქვეყნის დასავლეთით. ფოთი დაარსდა როგორც ბერძნული კოლონია ჩვენს წელთაღრიცხვამდე VII საუკუნეში და ეწოდა ფაზისი. ფოთი ზომითა და მნიშვნელობით განსაკუთრებით გაიზარდა ქალაქის მერის, ნიკო ნიკოლაძის დროს 1894-1912 წლებში. ნიკო ნიკოლაძე, რომელიც თანამედროვე ფოთის ფუძემდებლად ითვლება, ხელმძღვანელობდა მოდერნიზაციისა და მშენებლობის პროექტებს. იმ პერიოდში აიგო თეატრი, დიდი საკათედრო ტაძარი, ნავთობგადამამუშავებელი ქარხანა და ა. შ.

გორი საქართველოს დედაქალაქ თბილისიდან დასავლეთით 86 კმ-ში მდებარეობს და მოსახლეობის რაოდენობით მეხუთე ქალაქია საქართველოში. მისი სახელწოდება მომდინარეობს ქართული სიტყვიდან გორა, რაც ბორცვს ან მთას ნიშნავს.

აქ ელინისტური ხანიდან ცნობილმა დასახლებამ, გორის ციხე-სიმაგრით, რომელიც აშენდა სულ მცირე VII საუკუნეში, ქალაქის სტატუსი XII საუკუნეში მიიღო.

გორი შუა საუკუნეებში მნიშვნელოვანი სამხედრო ციხე იყო და ინარჩუნებს სტრატეგიულ მნიშვნელობას აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოს დამაკავშირებელ მთავარ გზატკეცილზე მდებარეობის გამო. გორი თავისი ისტორიის მანძილზე არაერთხელ წარმოადგენდა დამპყრობლების თავდასხმის ობიექტს. ქალაქი ასევე ცნობილია როგორც საბჭოთა ლიდერისა და პოლიტიკოსის იოსებ სტალინის, ბალისტიკური რაკეტების კონსტრუქტორის ალექსანდრე ნადირაძისა და ფილოსოფოსის მერაბ მამარდაშვილის სამშობლო.

თელავი არის კახეთის აღმოსავლეთ რაიონის მთავარი ქალაქი და ადმინისტრაციული ცენტრი. თელავის შესახებ ერთ-ერთი ყველაზე ადრე შემორჩენილი ცნობა მომდინარეობს ჩვენი წელთაღრიცხვით II საუკუნიდან, ბერძენი გეოგრაფის კლავდიუს პტოლემეოსისგან. მე-10-მე-12 საუკუნეებში თელავი კახეთის სამეფოს დედაქალაქი იყო. ქართული სახელმწიფოს ოქროს ხანაში (XII-XIII სს.) თელავი იქცა ქართული სახელმწიფოს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ცენტრად.

თელავი ერთადერთი ქალაქია საქართველოში, სადაც ოთხი ისტორიული პერიოდის ოთხი ციხე შედარებით ხელუხლებელი რჩება. ამ მიზეზით, არქიტექტორები, მეცნიერები და ხელოვნებათმცოდნეები თელავს მიიჩნევენ ქვეყნის ყველაზე „შუა საუკუნეობრივ“ ქალაქად.

მესტია წარმოადგენს დაბას ჩრდილო-დასავლეთ საქართველოში. მდებარეობს სვანეთის მხარეში 1500 მეტრის სიმაღლეზე, კავკასიონის მთებში. მის მოსახლეობას ძირითადად სვანები შეადგენენ, ქართველთა კულტურული და ლინგვისტური ქვეჯგუფი. მიუხედავად მცირე ზომისა, ქალაქი საუკუნეების მანძილზე იყო ქართული კულტურის მნიშვნელოვანი ცენტრი და აქ დაცულია შუა საუკუნეების რამდენიმე ძეგლი, რომლებიც შეტანილია იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის სიაში.

ქალაქში დომინირებს ქვის თავდაცვითი კოშკები. ტიპური სვანური გამაგრებული საცხოვრებელი შედგებოდა კოშკის, მიმდებარე სახლისა და ზოგიერთი სხვა საყოფაცხოვრებო ნაგებობისგან, რომელიც გარშემორტყმული იყო თავდაცვითი კედლით.

მესტიას თამარ მეფის სახელობის აეროპორტი ემსახურება, რომელიც 2010 წლიდან ფუნქციონირებს.

მუზეუმები

სიმონ ჯანაშიას სახელობის საქართველოს ეროვნული მუზეუმი მდებარეობს თბილისში. მუზეუმში დაცულია არქეოლოგიური, ეთნოგრაფიული, ნუმისმატიკური, გეოლოგიური და სხვა სახის მასალები. მუზეუმში თავმოყრილია დიდძალი, პირველხარისხოვანი მასალა, რომელიც ასახავს როგორც საქართველოს, ასევე კავკასიისა და მახლობელი აღმოსავლეთის ბუნებისა და მოსახლეობის მატერიალური კულტურის ისტორიის ცალკეულ პერიოდებს.

მუზეუმის შენობაში განთავსებულია ასევე საბჭოთა ოკუპაციის მუზეუმი, რომელშიც დაცულია საბჭოთა ოკუპაციის პერიოდის (1921-1990) ამსახველი მნიშვნელოვანი დოკუმენტური (დახვრეტილთა და გადასახლებულთა სიები) და ფოტომასალა, მოსასმენი აპარატები, მემორიალური ნივთები. მუზეუმის დარბაზში წარმოდგენილია ინსტალაციები და ციხის 6 კარი.

გიორგი ჩიტაიას სახელობის ეთნოგრაფიული მუზეუმი ღია ცის ქვეშ მდებარეობს ქალაქ თბილისში და ასახავს საქართველოს მრავალფეროვან ეთნოკულტურას. მუზეუმის ტერიტორია მოიცავს 50 ჰექტარს და დაყოფილია 11 ზონად. ხალხური ხუროთმოძღვრებისა და ყოფისათვის დამახასიათებელი ობიექტები წარმოდგენილია ათ ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ ზონაში, რომელთაგანაც ხუთი აღმოსავლეთ და ხუთი დასავლეთ საქართველოს წარმოაჩენს.

მუზეუმთან ახლოს მდებარეობს კუს ტბა, სარბენი ბილიკი და განთავსებულია კვების ობიექტები. ვაკის პარკის ტერიტორიიდან მუშაობს საბაგრო.

შალვა ამირანაშვილის სახელობის ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმი მდებარეობს თბილისში. მასში დაცულია ქართული ხელოვნების ნიმუშები უძველესი დროიდან დღემდე: ქართული ოქრომჭედლობა, ტიხრული მინანქრები, საიუველირო ნაწარმი, მხატვრული ქსოვილები, ფერწერისა და ქანდაკების ნიმუშები.

ქართული სახვითი ხელოვნების მუზეუმი მდებარეობს თბილისში და მოიცავს 100-ზე მეტი ქართველი ხელოვანის 3500 ნამუშევარს.

ეროვნული სასახლე მდებარეობს თბილისში. სწორედ ამ სასახლეში გამოცხადდა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა 1918 წლის 26 მაისს (ასევე აქ გამოაცხადეს 1918 წლის 28 მაისს დამოუკიდებლობა სომხეთისა და აზერბაიჯანის მთავრობებმა).

სასახლის ისტორიულ მუზეუმში დაცულია უნიკალური ექსპონატები, ხელოვნების ნიმუშები, თანამედროვე მხატვრების მიერ შესრულებული ფერწერული ნამუშევრები, ქანდაკებები, არქიტექტორული ნახაზები, ანტიკვარული ავეჯი, სამკაული და ჭურჭელი, სიმბოლური დანიშნულების მქონე ნივთები და სხვა. დარბაზებში გამოფენილია მეფისნაცვლის დროინდელი ნივთები, სასახლის დაარსების დღიდან მიღებული ჯილდოები და საჩუქრები, ცნობილი მხატვრის, ლადო გუდიაშვილის ესკიზის ასლები.

დიმიტრი შევარდნაძის სახელობის ეროვნული გალერეა მდებარეობს თბილისში. გალერეაში 8 დარბაზი ფუნქციონირებს. აქ შეგიძლიათ დაათვალიეროთ ნიკო ფიროსმანაშვილის, დავით კაკაბაძის, ლადო გუდიაშვილის და იაკობ ნიკოლაძის ნამუშევრების მუდმივმოქმედი ექსპოზიცია.

იოსებ გრიშაშვილის სახელობის თბილისის ისტორიის მუზეუმი (ქარვასლა) მდებარეობს თბილისში, მის ფონდებში 50 000-ზე მეტი ექსპონატი ინახება. ისინი ასახავს თბილისის ისტორიას ძვ. წ. IV ათასწლეულის დასასრულიდან დღემდე. მუზეუმში დაცულია არქეოლოგიური, ეთნოლოგიური, დოკუმენტური მასალა, უმდიდრესი ფოტოკოლექცია, ხალხური, გამოყენებითი და სახვითი ხელოვნების ნიმუშები.

ილუზიების მუზეუმი მდებარეობს თბილისში, სადაც გელოდებათ ილუზიების ჯადოსნური სამყარო. აქ თქვენ შეგიძლიათ ნახოთ: კლონის მაგიდა, სკამის ილუზია, ეიმის ოთახი, ანტი-გრავიტაციის ოთახი, მბრუნავი ოთახი, უსასრულო ოთახი, vortex-ის გვირაბი, უსასრულო გვირაბი, კალეიდოსკოპი, ორაზროვანი ცილინდრი, თავი ლანგარზე, ცხვირების გაცვლა, ოპტიკური ილუზიები და სხვა.

დადიანების სასახლეთა სახელმწიფო ისტორიულ-არქიტექტურული მუზეუმი მდებარეობს ზუგდიდში (სამეგრელო). სასახლის კომპლექსში შედის დედოფლის სასახლე, ნიკოსეული სასახლე, მთავრისეული ტაძარი და სასახლესთან არსებული ბოტანიკური ბაღი.

სასახლეში დაცულია არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული მასალა. სამეგრელოს უკანასკნელი მთავრის დავით დადიანის და მისი ოჯახის წევრების პირადი ნივთები, ნაპოლეონ I-ის ბრინჯაოს ნიღაბი.

მუზეუმში დაცულია ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის კვართი. ყოველი წლის 15 ივლისს აღინიშნება ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის სამოსლის დადების დღესასწაული - ვლაქერნობა. ამ დღეს ღვთისმშობლის კვართს მუზეუმიდან გადააბრძანებენ იქვე მდგარ ვლაქერნის ღვთისმშობლის ხატის ტაძარში, სადაც აღესრულება სადღესასწაულო ღვთისმსახურება და მომლოცველებს შესაძლებლობა აქვთ მთელი დღის განმავლობაში ემთხვიონ ამ სიწმინდეს.

მუზეუმის გარშემო მდებარეობს ზუგდიდის ბოტანიკური ბაღი, სადაც ოთხმოცამდე ჯიშის ხე ხარობს, მათ შორის მაგნოლია, მუხა, ჰიმალაის კედარი, კანარის ვერხვი და სხვა.

იოსებ სტალინის სახელმწიფო მუზეუმი მდებარეობს გორში, სადაც თავმოყრილია მემორიალური ნივთები, ფერწერული ტილოები, ფოტო-კინო დოკუმენტები, სტალინის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ამსახველი ექსპოზიცია. მუზეუმში დაცულია 60 000 ექსპონატი. მუზეუმში ცალკე არის გამოყოფილი სტალინის სამუშაო კაბინეტი, სადაც განთავსებულია ისეთი მემორიალური ნივთები, როგორცაა: სტალინის ნაქონი ჩიბუხები, გერმანული „პელიკანის“ ფირმის ავტოკალამი, რომლითაც სტალინი სარგებლობდა პოტსდამის კონფერენციაზე, „სიმენსის“ ფირმის შავი ტელეფონი და სხვა. მუზეუმის ექსპოზიციაში წარმოდგენილია სტალინის პირადი ვაგონი, რომლითაც მან იმგზავრა თეირანის, იალტისა და პოტსდამის კონფერენციებზე.

ვანის არქეოლოგიური მუზეუმი მდებარეობს ვანის მუნიციპალიტეტის დაბა ვანში, ვანის ნაქალაქარის მიდამოებში. მუზეუმში დაცული მასალა მოიცავს პერიოდს ძვ.წ. VIII საუკუნიდან I საუკუნის ჩათვლით. აქ ინახება ოქრომჭედლობის უნიკალური ნიმუშები, ვერცხლისა და ბრინჯაოს ნაკეთობები, ნუმიზმატიკის ნიმუშები და სხვა.

სვანეთის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმი მდებარეობს დაბა მესტიაში და იქ დაცულია: არქეოლოგიური, ეთნოგრაფიული და ნუმიზმატიკური მასალა; ქართული ჭედური ხელოვნებისა და ხატწერის უნიკალური ნიმუშები; უძველესი

ხელნაწერები; საომარი აღჭურვილობა; რკინის, ვერცხლის, სპილენძის ნაკეთობები; სამკაულები.

ქუთაისის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმი მდებარეობს ქუთაისში. მუზეუმში დაცულია 150 000-ზე მეტი ექსპონატი. აქ წარმოდგენილია: არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული მასალა; ჭედური ხელოვნების ნიმუშები; საზოგადო მოღვაწეთა პირადი არქივები.

დავით კაკაბაძის სახელობის სახვითი ხელოვნების გალერეა მდებარეობს ქუთაისში. მუზეუმში დაცულია 3000-მდე ექსპონატი, რომლებიც მოიცავენ: ფერწერას, გრაფიკას, ქანდაკებას და გამოყენებით ხელოვნებას. აქ წარმოდგენილია ნიკო ფიროსმანის, გიგო გაბაშვილის, ელენე ახვლედიანის, ლადო გუდიაშვილის და სხვათა ნამუშევრები.

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სამცხე-ჯავახეთის ისტორიული მუზეუმი მდებარეობს ახალციხეში ე. წ. „რაბათის“ ტერიტორიაზე, სადაც დაცულია 25 000-ზე მეტი ექსპონატი, მათ შორის: არქეოლოგიური, ეთნოგრაფიული და ნუმიზმატიკური მასალა; უძველესი ხელნაწერები; ფოტო დოკუმენტები; ქართველ საზოგადო მოღვაწეთა პირადი არქივები.

თელავის ისტორიული მუზეუმი მდებარეობს თელავში, სადაც დაცულია 65 000 ექსპონატი, მათ შორის: არქეოლოგიური, ეთნოგრაფიული, ნუმიზმატიკური და სხვა სახის მასალა.

ეროვნული პარკები

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი მოიცავს საქართველოს ექვს მუნიციპალიტეტს: ბორჯომს, ხარაგაულს, ახალციხეს, ადიგენს, ხაშურსა და ბაღდათს. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტურისტული მარშრუტების ქსელი ზღვის დონიდან 400 მ-დან 2642 მეტრამდე აღწევს. ბილიკების გასწვრივ მოწყობილია საპიკნიკე და საკემპინგე ადგილები. ასევე გამოყოფილია ადგილები ცეცხლის დასანთებად. ტერიტორიაზე 64 სახეობის ძუძუმწოვარია აღრიცხული, რომელთაგან 11 კავკასიის ენდემია, ხოლო 8 სახეობა - საქართველოს „წითელ ნუსხაშია“ შესული. ამ ტერიტორიაზე 217 სახეობის გადამფრენი და მობინადრე ფრინველი გვხვდება, მათგან 13 სახეობა საქართველოს „წითელ ნუსხას“ განეკუთვნება.

ვაშლივანის ეროვნული პარკი მდებარეობს საქართველოს უკიდურეს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში (კახეთის რეგიონი) და 25 021 ჰექტარზეა გადაჭიმული. აღმოსავლეთიდან მას ესაზღვრება მდინარე ალაზანი, რომელზედაც გადის აზერბაიჯანის სახელმწიფო საზღვარი, სამხრეთიდან - ელდარის დაბლობი და მდინარე ლეკისწყალი, დასავლეთიდან - პატარა შირაქი და ელდარის დაბლობი. ვაშლივანის ეროვნულ პარკში ბინადრობს დათვი, ფოცხვერი, წავი, გარეული ღორი, აფთარი, მგელი, შავარდენი, კოლხური ხოხობი, ბულბული.

მტირალას ეროვნული პარკი მდებარეობს ქობულეთის, ხელვაჩაურისა და ქედის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე (აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკა). ის ქალაქ ბათუმიდან 25 კმ-ში მდებარეობს, ხოლო მისი ადმინისტრაციული შენობა დაბა ჩაქვში მდებარეობს. პარკში მოწყობილია ზიპ-ლაინი. ეროვნული პარკი ვიზიტორებს სალაშქრო, საცხენოსნო, სამეცნიერო და ეკოტურებს სთავაზობს. აქ ბინადრობს ცხოველებისა და ფრინველების მრავალი სახეობა.

კოლხეთის ეროვნული პარკი მდებარეობს ზუგდიდის, ხობის, სენაკის, აბაშისა (სამეგრელოს რეგიონი) და ლანჩხუთის (გურიის რეგიონი) მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, მისი საერთო ფართობი 44308 ჰექტარს შეადგენს, აქედან ზღვის აკვატორიას უკავია 15276 ჰექტარი. მდინარეების, ჭურიისა და ფიჩორის ხეობაში, ასევე, პალიასტომისა და ოქროს ტბაზე შესაძლებელია დაგეგმით ნავებით, კატერით, პანტონით და კაიაკით გასეირნება, შემდგომ კი კოლხური ტყისა და უნიკალური ჭაობების მონახულებას შეძლებთ. კოლხეთის ეროვნულ პარკში 100-ზე მეტ სხვადასხვა სახეობის გადამფრენ ფრინველზე დაკვირვებისთვის, სათვალთვალო კომპლექსები მოწყობილი.

პარკში განსაკუთრებით საინტერესოა პალიასტომის ტბა, შავი ზღვის აკვატორია, უნიკალური ჭაობები და კოლხური ტყე. იგი გამოირჩევა ველური ფლორისა და ფაუნის მაღალი ბიომრავალფეროვნებით, ენდემური და რელიქტური სახეობების სიუხვით.

ვაკის პარკი მდებარეობს ქალაქ თბილისში. პარკი 1946 წელს გაიხსნა და მისი ფართობი 200 ჰექტარს შეადგენდა, ამჟამად მისი ფართობი უფრო ნაკლებია. ეს ადგილი თბილისელების ერთ-ერთ ყველაზე პოპულარულ დასასვენებელ ადგილს წარმოადგენს. აქ განთავსებულია მეორე მსოფლიო ომისადმი მიძღვნილი და 1923 წელს საბჭოთა ხელისუფლების მიერ დახვრეტილი „სამხედრო ცენტრის“ წევრების მემორიალი. პარკში ხშირად იმართება კონცერტები.

საქართველოს ეროვნული ბოტანიკური ბაღი მდებარეობს ქალაქ თბილისში. მისი ფართობი 97 ჰექტარს შეადგენს. ბაღში წარმოდგენილია მრავალფეროვანი ვარდნარი, იასამნები, წიწვოვანი კოლექცია, იაპონური ბაღი. ბაღში მოწყობილია დასასვენებელი ადგილები, სასეირნო ბილიკები, კაფე, მუზეუმი, სადღესასწაულო სივრცე, სადაც ჯვრისწერის ცერემონიალის მოწყობაა შესაძლებელი, საბავშვო სივრცე საქანელებით და სხვა გასართობებით. ნარიყალას ციხიდან ბოტანიკურ ბაღში შესაძლებელია ზიპ-ლაინით დაშვება, აქვეა საცოცი კლდე ალპინიზმის მოყვარულთათვის. ბაღის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს 6 სამეცნიერო-კვლევითი განყოფილება, ტროპიკულ მცენარეთა ორანჟერეა და სანერგე მეურნეობა.

შეკვეთილის დენდროლოგიური პარკი მდებარეობს კურორტ შეკვეთილში (ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი, გურია) და უნიკალურია თავისი ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით მთელ კავკასიაში. პარკი 60 ჰექტარზეა გაშენებული და აქ არის როგორც ადგილობრივი ენდემური ჯიშის ხეები, ასევე მსოფლიოს ხუთივე კონტინენტიდან შემოტანილი ეგზოტიკური მცენარეები.

ზუგდიდის ბოტანიკური ბაღი მდებარეობს ქალაქ ზუგდიდში (სამეგრელო) დადიანების სასახლეებთან. პარკში წარმოდგენილია ოთხმოცამდე ჯიშის ხეები, მათ შორის მაგნოლიის ექვსი სახეობა, ჰიმალაის კედარი, კანაფის ვერხვი და სხვა.

წინანდლის ბაღი მდებარეობს სოფელ წინანდალში (თელავის მუნიციპალიტეტი, კახეთი), რომელიც 12 ჰექტარზეა გაშენებული. აქ არის ევროპული, აზიური და ამერიკული წარმოშობის ეგზოტიკური ჯიშების მცენარეები. ბაღის ტერიტორიაზე მდებარეობს ალექსანდრე ჭავჭავაძის სასახლე, რომელშიც განთავსებულია ღვინის საცავი და შეგიძლიათ დააგემოვნოთ სხვადასხვა ჯიშის ღვინო.

ალგეთის ეროვნული პარკი მდებარეობს თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში (ქვემო ქართლი), ქალაქ თბილისიდან 60 კმ-ის დაშორებით. აქ წარმოდგენილია ნაძვნარი, წიფლნარი, მუხნარი, ფიჭვნარი, რცხილნარი, იფნარი, არყნარი. პარკის ტერიტორიაზე ბინადრობს მურა დათვი, მგელი, ფოცხვერი, კვერნა, ციყვი, ძილგუდა, კურდღელი, მელა, გარეული ღორი, შველი, კავკასიური როჭო, არწივი, ქორი, მიმინო, კაკაჩა, ჭოტი, ოფოფი, მერცხალი, კოდალა, შაშვი, ჩხიკვი და სხვა.

სათხილამურო კურორტები

საქართველოს გააჩნია სათხილამურო კურორტები, რომლებმაც პოპულარობა მოიპოვეს როგორც ადგილობრივი, ასევე საერთაშორისო ვიზიტორებს შორის. მათ შორის აღსანიშნავია შემდეგი სათხილამურო კურორტები: გუდაური, ბაკურიანი, ხაწვალი, თეთნულდი და გოდერძი.

გუდაური არის ძალიან პოპულარული სათხილამურო კურორტი, რომელიც მდებარეობს დიდი კავკასიონის მთიანეთში. იგი მდებარეობს თბილისიდან ჩრდილოეთით დაახლოებით 120 კილომეტრში. გუდაური აღიარებულია, როგორც ქვეყნის ერთ-ერთი საუკეთესო სათხილამურო მიმართულება და იზიდავს შიდა და საერთაშორისო ვიზიტორების მზარდ რაოდენობას.

გუდაური გთავაზობს თხილამურებით სრიალისა და სნოუბორდის შესანიშნავ შესაძლებლობებს, ყველა დონისთვის შესაფერისი ტრასებით. კურორტს აქვს ბილიკების ფართო არჩევანი, როგორც დამწყებთათვის ასევე პროფესიონალებისათვის. გუდაურში სათხილამურო ტრასების საერთო სიგრძე 70 კილომეტრს აჭარბებს. არსებობს საბაგროთა ქსელი, რომელიც უზრუნველყოფს კომფორტულ ტრანსპორტირებას კურორტზე.

სათხილამურო სეზონი გუდაურში ჩვეულებრივ გრძელდება დეკემბრიდან აპრილამდე. სათხილამურო კურორტი მდებარეობს 1990 მეტრიდან 3279 მეტრამდე ზღვის დონიდან, რაც განაპირობებს ხანგრძლივ სეზონს.

თხილამურებისა და სნოუბორდის გარდა, გუდაური სტუმრებს სთავაზობს არაერთ სხვა აქტივობას. კურორტს აქვს სხვადასხვა ტიპის სასტუმროები და აპარტამენტები, შესაბამისი ბიუჯეტით. შეგიძლიათ იპოვოთ რესტორნები, კაფეები და ბარები, რომლებიც შემოგთავაზებენ როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო სამზარეულოს.

გუდაური მდებარეობს კავკასიონის ქედზე და აქვს გასაოცარი ბუნებრივი სილამაზე. ზაფხულის თვეებში აქ შესაძლებელია ლაშქრობა, პარაპლანით ფრენა და შესანიშნავი პეიზაჟებით ტკბობა.

ბაკურიანი პოპულარული სათხილამურო კურორტია, რომელიც მდებარეობს ბორჯომის რაიონში, ზღვის დონიდან დაახლოებით 1700 მეტრის სიმაღლეზე, თვალწარმტაც ხეობაში, რომელიც გარშემორტყმულია მცირე კავკასიონის დიდებული მთებით.

ბაკურიანი ათწლეულების მანძილზე ცნობილი ზამთრის კურორტია. სათხილამურო სეზონი ჩვეულებრივ გრძელდება დეკემბრიდან აპრილამდე.

ბაკურიანი ცნობილია შინაური ატმოსფეროთი და განსაკუთრებით პოპულარულია ოჯახური დასვენების მსურველთათვის. კურორტი გთავაზობთ სათხილამურო და სნოუბორდის გაკვეთილებს ყველა ასაკისა და უნარების დონეზე.

ზამთრის სპორტის გარდა, ბაკურიანს აქვს ბუნებრივი სილამაზე, რომლითაც შეგიძლიათ დატკბეთ მთელი წლის განმავლობაში. კურორტი ასევე ცნობილია თავისი სამკურნალო კლიმატით, რაც მას იდეალურ ადგილად აქცევს მათთვის, ვინც ეძებს დასვენებას ურბანული დაბინძურებისგან ან რესპირატორული დაავადებებისგან.

ბაკურიანის სამთო-სათხილამურო კურორტი საქართველოში კარგად განვითარებული ზამთრის კურორტია, რომელიც გთავაზობთ ხარისხიანი მომსახურების, ლამაზი პეიზაჟების და მეგობრული ატმოსფეროს კომბინაციას.

2023 წელს ბაკურიანმა თხილამურებსა და სნოუბორდის მსოფლიო ჩემპიონატს უმასპინძლა.

სათხილამურო კურორტი **ჰაწვალი** მდებარეობს სვანეთის რეგიონში, კავკასიონის მთებში, საქართველოს დედაქალაქ თბილისიდან ჩრდილო-დასავლეთით დაახლოებით 460 კილომეტრში. ჰაწვალი მესტიასთან მდებარეობს, რომელიც სვანეთის რეგიონში ჩამოსული ტურისტების მთავარი კვანძია. სათხილამურო კურორტს აქვს მოვლილი ფერდობები, სიმაღლე 1900-დან 2350 მეტრამდე მერყეობს. რელიეფი მრავალფეროვანია, მოიცავს როგორც ღია ტრასებს, ასევე ტყეში გამავალ მარშრუტებს. კურორტს აქვს თანამედროვე საბაგირო მოთხილამურეების გადასაყვანად. ირგვლივ არსებული დათოვლილი მთები, მათ შორის შთამბეჭდავი უშბა, ქმნიან თვალწარმტაც ფონს მოთხილამურეებისა და სნოუბორდისტებისთვის.

სათხილამურო კურორტი **თეთნულდი** ასევე მდებარეობს სვანეთის რეგიონში, მესტიიდან სამხრეთ-დასავლეთით დაახლოებით 9 კილომეტრში. ტერიტორია ცნობილია ხელუხლებელი ბუნებით, შუა საუკუნეების კომპლექსითა და უნიკალური კულტურული მემკვიდრეობით. სათხილამურო კურორტი არის ზღვის დონიდან დაახლოებით 3165 მეტრზე, რაც მას ევროპის ერთ-ერთ ყველაზე მაღალ სათხილამურო კურორტად აქცევს.

სრულდება საავიაციო რეისები: ნატახტარი-მესტია და ქუთაისი-მესტია.

სათხილამურო კურორტი **გოდერძი** მდებარეობს საქართველოს სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში, აჭარის რეგიონში, ზღვის დონიდან დაახლოებით 2000 მეტრზე. სათხილამურო ტრასების საერთო სიგრძე დაახლოებით 8 კილომეტრია.

კურორტი ცნობილია თავისი მომხიბლავი ბუნებრივი სილამაზით. უღრანი ტყეებით გარშემორტყმული ტერიტორია გთავაზობთ თოვლით დაფარული მწვერვალების განსაცვიფრებელ ხედებს.

გოდერძის სათხილამურო ცენტრი ასევე გთავაზობთ სხვადასხვა აქტივობებს ზაფხულის თვეებში. ვიზიტორებს შეუძლიათ დატკბნენ თვალწარმტაცი ბილიკებითა და პეიზაჟებით.

ეს მხოლოდ რამდენიმე ნიმუშია საქართველოში არსებული სამთო-სათხილამურო კურორტებისა. თითოეულ სათხილამურო კურორტს აქვს საკუთარი უნიკალური მახასიათებლები. მნიშვნელობა არ აქვს ხართ დამწყები თუ გამოცდილი მოთხილამურე, საქართველოს სათხილამურო კურორტები გთავაზობენ მრავალფეროვან ტრასებს, ულამაზეს პეიზაჟებს და თბილ სტუმართმოყვარეობას.

კანიონები. მღვიმეები

საქართველოში არსებობს არაერთი კანიონი და მღვიმე, რომლებიც უამრავ ტურისტს იზიდავს. გთავაზობთ რამდენიმე მათგანს:

მარტვილის კანიონი მდებარეობს სოფელ გაჭედილში (მარტვილის მუნიციპალიტეტი, სამეგრელო) ზღვის დონიდან 210 მეტრზე. კანიონის სიგრძე 2400 მ-ს, სიღრმე - 30 მ-ს, სიგანე კი - 10 მ-ს შეადგენს. კანიონის შუა წელში 15 მეტრი სიმაღლიდან ეშვება ჩანჩქერი. ვიზიტორებს შესაძლებლობა აქვთ ნავით გაისეირნონ და დატკბნენ ულამაზესი ხედებით.

ოკაცეს კანიონი მდებარეობს სოფელ გორდში (ხონის მუნიციპალიტეტი, იმერეთი). კანიონის სიგრძე 2 კმ-ს, სიღრმე - 100 მ-ს, სიგანე კი - 20 მ-ს შეადგენს. აქ არის რამდენიმე ჩანჩქერი. ექსტრემალური ტურის მოყვარულთათვის მოწყობილია კიდული ბილიკები, რომლის გავლას 2-3 საათი სჭირდება. ვიზიტორებს შეუძლიათ ისარგებლონ იქვე დამონტაჟებული სმარტ-სელფის აპარატით.

დაშბაშის კანიონი მდებარეობს სოფელ დაშბაშში (წალკის მუნიციპალიტეტი, ქვემო ქართლი) ზღვის დონიდან 1110-1448 მეტრზე. კანიონის სიგრძე 8 კმ-ია. აქ შეგხვდებით დიდი კასკადური ჩანჩქერი, როგორც ბუნებრივი, ისე ადამიანის მიერ შექმნილი გამოქვაბულები.

პრომეთეს კარსტული მღვიმე მდებარეობს სოფელ ყუმისთავში (წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი, იმერეთი). აქ შეგიძლიათ დაათვალიეროთ სტალაქტიდებისა და სტალაგმიტების გასაოცარი ნაღვენთი ფორმებით მორთული 6 ულამაზესი დარბაზი, „გაქვავებული ჩანჩქერები,“ „ჩამოკიდებული ქვის ფარდები,“ ჰელიქტიდები, კალციტის ნაღვენთები და სხვა ორგანული ნაფენები. მღვიმეში შესაძლებელია 1420 მეტრი სიგრძის ბილიკის გავლა და სანაოსნო ტურით გასეირნება მდინარის გამდინარე ნაკადზე.

ნავენახევის კარსტული მღვიმე მდებარეობს სოფელ ნავენახევი (თერჯოლის მუნიციპალიტეტი, იმერეთი) ზღვის დონიდან 235 მეტრზე. მღვიმის სიგრძე 250 მ-ს შეადგენს. ქიმიური ნალექებიდან აქ გვხვდება სტალაქტიტებისა და სტალაგმიტების მოზრდილი ფორმები.

სათაფლის კარსტული მღვიმე მდებარეობს სოფლების გუმბრას, ბანოჯასა და ხომულის ტერიტორიაზე (წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი, იმერეთი) ზღვის დონიდან 500 მეტრზე. მღვიმის სიგრძე 900 მ-ს, სიგანე კი 12 მ-ს შეადგენს. აქ შეგიძლიათ ნახოთ დინოზავრის გაქვავებული ნაკვალევი.

შურუბუმუს კარსტული მღვიმე მდებარეობს სოფელ მუხურში (ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი, სამეგრელო). აქ გვხვდება სტალაქტიტები, სტალაგმიტები, გაქვავებული ჩანჩქერები. ეს ადგილი ერთ-ერთი მიზიდულობის ცენტრია თავგადასავლების მოყვარულთათვის.

სახალხო და რელიგიური დღესასწაულები

საქართველო მდიდარია სახალხო და რელიგიური ტრადიციებით. წარმოგიდგინთ ზოგიერთ მათგანს:

თბილისობა აღინიშნება ქ. თბილისის ძველ უბანში ე. წ. ძველ თბილისში ოქტომბრის ბოლო (ან ბოლოსწინა) შაბათ-კვირას და ორ დღეს გრძელდება. ფესტივალის ფარგლებში ეწყობა სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, სპორტული შეჯიბრებები, ქართული და ეთნიკური უმცირესობების ხალხური შემოქმედების კონცერტები და გამოფენა-გაყიდვები, სასოფლო-სამეურნეო ბაზრობები. ამ დღეს სხვადასხვა სფეროში მოღვაწე გამოჩენილ ადამიანებს ენიჭებათ თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გვირილობა ანუ ქუთაისობა 2 მაისს აღინიშნება ქალაქ ქუთაისში. ამ დღეს იმართება სხვადასხვა კულტურული და სპორტული ღონისძიებები, ჯილდოვდებიან საპატიო მოქალაქეები.

ლომისობა უძველესი სახალხო რიტუალური დღესასწაულია, რომელიც აღინიშნება აღდგომის მომდევნო მეშვიდე კვირას. ამ დღეს სოფელ მღეთაში (დუშეთის მუნიციპალიტეტი) მომლოცველები იკრიბებიან და სწირავენ წმინდა გიორგის. ეს დღესასწაული წარმართობისა და ქრისტიანობის ერთგვარი სიმბიოზია. ტაძარში ინახება საყელურიანი დიდი რკინის ჯაჭვი. ვისაც აღთქმა აქვს დადებული, ან რაიმეს თხოვნა სურს წმინდა გიორგისთვის, ამ ჯაჭვს კისერზე დაიდებს და ტაძარს სამგზის შემოუვლის ლოცვით.

ლამპრობა უკავშირდება მირქმის ქრისტიანულ დღესასწაულს და 1 თებერვალს აღინიშნება სვანეთში. მისი მიზანია მოსავლიანობის, საქონლის, ადამიანის გამრავლება და კარგი ამინდის გამოთხოვა. წინასწარ დამზადებული არყის ან მუხის გამხმარი და დაჩქვილი ტოტებისაგან გაკეთებულ „ლამპრებს“ ანთებენ. ანთებული ლამპრების რაოდენობა ოჯახის სულადობით განისაზღვრება. ამ დროს იმართება ჭიდაობა, გუნდაობა, ფერხული „ლამპრული“. მეორე დღეს წმინდა გიორგისა და წმინდა მარიამის ლამპრობა, უფრო მოგვიანებით - ცის ლამპრობა

იმართება. ლამპრობა თავისი შინაარსით ძველ მიწათმოქმედ ხალხთა ტიპობრივი დღესასწაულია. ბუნების გაღვიძების, მზის ცხოველმყოფელობისა და გაზაფხულის დროზე დადგომის შესათხოვად ზამთარში კოცონს ანთებდნენ.

ილიაობა 2 აგვისტოს აღინიშნება გამოჩენილი საზოგადო მოღვაწის, ილია ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმში საგურამოში (მცხეთის მუნიციპალიტეტი). ამ დღეს ილიას მუზეუმში საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებიდან ჩამოსულები იკრიბებიან და იმართება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები.

ვაჟაობა იმართება ივლისში პოეტ ვაჟა ფშაველას მშობლიურ სოფელ ჩარგალში (დუშეთის მუნიციპალიტეტი) ვაჟა ფშაველას სახლ-მუზეუმში (სადაც დაცულია პოეტის პირადი ნივთები). ამ დღეს იმართება სპორტული და კულტურული ღონისძიებები, ხალხური რეწვის ნიმუშების გამოფენა, ჭიდაობა, დოღი.

ნოვრუზ ბაირამის დღესასწაულს აღნიშნავენ საქართველოში მცხოვრები აზერბაიჯანელები 21 მარტიდან სამი დღის განმავლობაში. 2010 წელს ნოვრუზ ბაირამი საქართველოში საერთო სახალხო დღესასწაულად გამოცხადდა.

ჭეჭეთობა იგივე ჭიაკოკონობა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში განსხვავებულ დღეს აღინიშნება, მაგალითად, დასავლეთ საქართველოს სოფლებში - 27 აგვისტოს ღამეს. ამ დროს ადამიანები სახლის წინ დიდ კოცონს ანთებენ და ცდილობენ მას გადაახტნენ, რაც ეშმაკეულის განრიდებას გულისხმობს. ამას გარდა ხისგან გამოთლიან ჯვარს და ჭიშკართან ამაგრებენ, ამ ჯვარმა ოჯახი უნდა დაიფაროს განსაცდელისგან მთელი წლის განმავლობაში.

ტურისტული საინფორმაციო ცენტრები

ტურისტებს შეუძლიათ ინფორმაციის მიღება სხვადასხვა საშუალებით, მათ შორის ვებგვერდზე www.georgia.travel. გარდა ამისა, საქართველოს მასშტაბით მოქმედებს ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრები:

თბილისის ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: თავისუფლების მოედანი, ალექსანდრე ჰუმბოლტის სახელობის სკვერი
ტელ: (+995 32) 2158697

ელ.ფოსტა: tictbilisi@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე, ოქტომბერი-მარტი - 10:00-21:00, აპრილი-სექტემბერი - 09:00-21:00

თბილისის საერთაშორისო აეროპორტის ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: თბილისის საერთაშორისო აეროპორტი (მოფრენის ტერმინალი)

ტელ: (+995 32) 2310007

ელ.ფოსტა: ticaairport@gmail.com

სამუშაო საათები: ფრენის მიხედვით

მცხეთის (მცხეთა-მთიანეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: არსუკიძის ქუჩა N3

ტელ: (+995 32) 2512128

ელ.ფოსტა: ticmtskheta@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე, ოქტომბერი-მარტი - 10:00-18:00, აპრილი-სექტემბერი - 09:00-18:00

სტეფანწმინდის (მცხეთა-მთიანეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: ალ. ყაზბეგის მე-2 შესახვევი

ელ.ფოსტა: tickazbegi1@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე, 09:00-18:00

თელავის (კახეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: ერეკლე II-ს ქუჩა N8

ტელ: (+995 350) 275317

ელ.ფოსტა: tictelavi1@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, 09:00-18:00

ყვარლის (კახეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: რუსთაველის ქუჩა N8

ტელ: (+995 352) 221340

ელ.ფოსტა: tickvareli@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, ოქტომბერი-მარტი - 10:00-17:00, აპრილი-სექტემბერი - 09:00-18:00

სიღნაღის (კახეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: დავით აღმაშენებლის ქუჩა N2

ელ.ფოსტა: ticsignagi@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, 10:00-18:00

ლაგოდეხის (კახეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: წმინდა ნინოს ქუჩა N14

ელ.ფოსტა: lagodekhitourisminfo@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, 09:00-18:00

ბოლნისის (ქვემო ქართლი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: სულხან-საბა ორბელიანის ქუჩა N115

ელ.ფოსტა: tiboldnisi@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე, 09:00-18:00

დმანისის (ქვემო ქართლი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: წმინდა ნინოს ქუჩა N56

ელ.ფოსტა: Dmanisikultura@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, 10:00-18:00

გორის (შიდა ქართლი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: ქუთაისის ქუჩა N23ა

ტელ: (+995 370) 270776

ელ.ფოსტა: tiggori@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე - 10:00-დან 18:00, ზამთრის პერიოდში 10:00-დან 17:00

ქარელის (შიდა ქართლი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: თამარ მეფის ქუჩა

ელ.ფოსტა: karelisturistuli@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, 10:00-17:00

ბორჯომის (სამცხე-ჯავახეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: რუსთაველის ქუჩა (სილამაზის ხიდის მიმდებარე სკვერი)

ტელ: (+995 367) 221397

ელ.ფოსტა: tiboldjomi@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე, ოქტომბერი-მარტი - 10:00-18:00, აპრილი-სექტემბერი - 09:00-18:00

ბაკურიანის (სამცხე-ჯავახეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: აღმაშენებლის ქუჩა N17

ელ.ფოსტა: ticbakuriani@gmail.com

სამუშაო საათები: მუშაობს სეზონურად, ყოველდღე, 10:00-18:00

ახალციხის (სამცხე-ჯავახეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: ხარისჭირაშვილის ქუჩა N1

ტელ: (+995 365) 200500

ელ.ფოსტა: ticakhaltsikhe@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე, 08:00-18:00

ქუთაისის (იმერეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: რუსთაველის ქუჩა N9ა

ტელ: (+995 322) 370000 (21)

ელ.ფოსტა: info@kutaisi.travel

სამუშაო საათები: ყოველდღე, 09:00-18:00

ქუთაისის (იმერეთი) საერთაშორისო აეროპორტის ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: ქუთაისის საერთაშორისო აეროპორტი (მოფრენის ტერმინალი)

ტელ: (+995 322) 370000 (21)

ელ.ფოსტა: info@kutaisi.travel

სამუშაო საათები: ფრენის მიხედვით

წყალტუბოს (იმერეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: ტაბიძის ქუჩა N3ა

ელ.ფოსტა: ticketsaltubo@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათ-პარასკევი - 09:00-18:00

ზუგდიდის (სამეგრელო) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: რუსთაველის ქუჩა N79

ტელ: (+995 595) 630577

ელ.ფოსტა: ticzugdidi@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, 10:00-18:00

მესტიის (სვანეთი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: სეტის მოედანი N7

ტელ: (+995 551) 080894

ელ.ფოსტა: ticmestia@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, ოქტომბერი-მარტი 10:00-18:00; აპრილი-სექტემბერი 09:00-18:00

ამბროლაურის (რაჭა) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: ვაჟა-ფშაველას ქუჩა N17

ტელ: (+995 595) 003656

ელ.ფოსტა: ticambrolauri@gmail.com

სამუშაო საათები: ყოველდღე, 10:00-18:00

ცაგერის (ლეჩხუმი) ტურისტული საინფორმაციო ცენტრი

მისამართი: რუსთაველის ქუჩა N67

ელ.ფოსტა: turizmiscentri123@gmail.com

სამუშაო საათები: ორშაბათი-პარასკევი, 10:00-18:00

გამოყენებული ლიტერატურა და წყაროები:

მსოფლიო ბანკის მონაცემთა ბაზა <https://datacatalog.worldbank.org/>

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური <https://www.geostat.ge/>

საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია <https://gnta.ge/>

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტო <https://apa.gov.ge/>

ვიკიპედია <https://www.wikipedia.org/>

<https://www.numbeo.com/cost-of-living/>

<https://www.openstreetmap.org/>

<https://www.diva-gis.org/>